



**STRATEGIJA RAZVOJA SPORTA
PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE
2016. – 2020.**

Rijeka, 2016.

Naručitelj:

Primorsko-goranska županija

Autori:

Darko Ivošević, **Zajednica sportova PGŽ**

Valerij Jurešić, **Upravni odjel za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ**

Barbara Kušenić, **Zajednica sportova PGŽ**

Sandra Stojković Hinić, **Upravni odjel za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ**

Recenzenti:**Lektor:**

Irena Grdinić, **Upravni odjel za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ**

Dionici pri izradi:

Adriano Rumora, **Savez za športski ribolov na moru PGŽ**

Andrej Majer, **Atletski savez PGŽ**

Ante Vičević, **Boksački savez PGŽ**

Barbara Tunjko, **Zajednica sportova PGŽ**

Bojan Birk, **Šahovski savez PGŽ**

Bojan Sušan, **Riječki sportski savez**

Dalibor Korenić, **Savez sportske rekreacije „Sport za sve“ PGŽ**

Damir Glavan, **Vaterpolo savez PGŽ**

Damir Ilić, **Badminton klub Sušak**

Damir Jasprica, **Orijentacijski klub Torpedo**

Damir Živković, **Triatlon klub Rival**

Darko Dunato, **Rukometni savez PGŽ**

Darko Štimac, **Skijaški savez PGŽ**

Davor Hinić, **Savez školskih sportskih društava PGŽ**

Dean Giroto, **Veslački klub Glagoljaš**

Diego Lipovšek, **Stolnoteniski savez PGŽ**

Dorjan Močinić, **Streličarski savez PGŽ**

Dražen Tomić, **Sportska zajednica Grada Delnica**

Edita Stilin, **Upravni odjel za odgoj i obrazovanje PGŽ**

Febo Marinelli, **Skijaški savez PGŽ**

Fernando Kirigin, **Sportski savez Grada Opatije**

Gerhard Lempl †, **Savez školskih sportskih društava PGŽ**

Igor Bezjak, **Kickboxing savez PGŽ**

Igor Načinović, **Odjel gradske uprave za sport i tehničku kulturu Grada Rijeke**

Igor Ružić, **Jedriličarski savez PGŽ**

Ivan Cerović, **Teniski savez PGŽ**

Ivan Mandekić, **Šahovski savez PGŽ**

Ivan Peraić, **Nogometni savez PGŽ**

Ivana Godnič, **Streljački savez PGŽ**
Ivica Urbanc, **Orijentacijski klub Ris Delnice**
Ivo Padjen, **Teniski savez PGŽ**
Josip Bilić, **Klub podvodnih aktivnosti Kostrena**
Josip Rupčić, **Streljački savez PGŽ**
Jurica Prpić, **Taekwondo savez PGŽ**
Karlo Kalajzić, **Plivački savez PGŽ**
Luka Dobrović, **Savez športova osoba s invaliditetom PGŽ**
Majda Arih, **Klub sinkroniziranog plivanja Primorje Aqua Maris**
Marko Žunić, **Riječki športski sveučilišni savez**
Martina Vlatković, **Veslački klub Jadran**
Matija Glad, **Atletski savez PGŽ**
Miloš Španjol, **Klub daljinskog plivanja Primorje**
Miljenko Butković, **Boćarski savez PGŽ**
Miljenko Mišljenović, **Savez športova osoba s invaliditetom PGŽ**
Mirjana Mamić, **Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje PGŽ**
Miroljub Berak, **Karate savez PGŽ**
Miroslav Pavlović, **Gimnastički klub Rijeka**
Mladen Pokrajčić, **Savez sportske rekreacije „Sport za sve“ PGŽ**
Namik Dizdarević, **Karate savez PGŽ**
Neven Baran, **Jedriličarski savez PGŽ**
Neven Martinović, **Udruga zdravstvenih djelatnika u športu**
Renato Orenda, **Pikado savez PGŽ**
Sanda Sušanj, **Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo Grada Rijeke**
Sandro Vrancich, **Biciklistički klub Rijeka**
Sanjin Linić, **Boćarski savez PGŽ**
Saša Čegar, **Klub dizanja utega Kvarner**
Sergio de Privitellio, **Zajednica sportova PGŽ**
Slaviša Bradić, **Judo savez PGŽ**
Spasoje Matijević, **Stolnoteniski savez PGŽ**
Tamara Usmiani Mužević, **Upravni odjel za odgoj i obrazovanje PGŽ**
Tonči Mikac, **Kuglački savez PGŽ**
Valter Grbić, **Automobilistički savez PGŽ**
Vanja Smokvina, **Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci**
Vedrana Petrović, **Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje PGŽ**
Velimir Liverić, **Odbojkaški savez PGŽ**
Vladimir Brnečić, **Odbojkaški savez PGŽ**
Vladimir Čekada, **Boksački savez PGŽ**
Zoran Pjevalica, **Košarkaški savez PGŽ**
Zvonimir Brozić, **Savez športova osoba s invaliditetom PGŽ**
Želimir Jardas, **Pikado savez PGŽ**
Željko Milanović, **Rukometni savez PGŽ**
Jedinice lokalne samouprave u PGŽ
Ustanove predškolskog odgoja u PGŽ
Osnovne i srednje škole u PGŽ

Provodioci sportske rekreacije u PGŽ

Radna skupina za raspravu:

Slobodan Gračaković, **Zajednica sportova PGŽ**

Darko Ivošević, **Zajednica sportova PGŽ**

Barbara Kušenić, **Zajednica sportova PGŽ**

Valerij Jurešić, **Upravni odjel za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ**

Sandra Stojković Hinić, **Upravni odjel za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ**

Vedrana Petrović, **Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje PGŽ**

Mirjana Mamić, **Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje PGŽ**

Slaviša Bradić, **Judo savez PGŽ**

Vanja Smokvina, **Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci**

Bojan Sušan, **Riječki sportski savez**

Sadržaj

1. PREGGOVOR	1
2. UVOD I METODOLOGIJA.....	3
2. 1. Temeljni principi pri izradi Strategije.....	3
2. 2. Uporišta Strategije.....	4
2. 3. Potreba za donošenjem Strategije i strateški okvir	4
3. O ŽUPANIJI.....	11
3. 1. Teritorijalni ustroj.....	11
3. 2. Prirodno-geografska i klimatska obilježja.....	11
3. 3. Demografska struktura	12
3. 3. 1. Prirodno kretanje stanovništva	13
3. 3. 2. Dobna struktura stanovništva	14
3. 3. 3. Dobno-spolna struktura.....	14
4. USTROJ SPORTA I ZAKONODAVSTVO U SPORTU	16
5. NOSIOCI SPORTSKE DJELATNOSTI	19
6. SPORTAŠI I SPORTSKA NATJECANJA.....	23
7. KATEGORIZIRANI SPORTAŠI.....	29
8. SPORT U SUSTAVU ODGOJA I OBRAZOVANJA	33
8. 1. Predškolski sport	33
8. 2. Školski sport.....	37
8. 3. Akademski sport	44
9. SPORT OSOBA S INVALIDITETOM	46
10. SPORTSKA REKREACIJA.....	49
11. ZDRAVSTVENA SKRB SPORTAŠA.....	57
12. STRUČNI KADROVI U SPORTU	60
13. SPORTSKA INFRASTRUKTURA.....	66
14. FINANCIRANJE SPORTA	77
15. SPORTSKE MANIFESTACIJE	90
16. POSEBNA PODRUČJA.....	93
16. 1. Volonterstvo	93
16. 2. Sprječavanje nasilja u sportu.....	94
16. 3. Informacijski sustav	94
16. 4. Znanstvena i izdavačka djelatnost u sportu	94
16. 5. Sport i turizam	95
17. ZAKLJUČCI I PRIJEDLOZI	98
18. PREGLED CILJEVA.....	100
19. LITERATURA.....	110

1. PREDGOVOR

Primorsko-goranska županija jedna je od rijetkih koja se, zahvaljujući prirodnoj raznolikosti, može dičiti dugom tradicijom i velikim uspjesima sportaša koji se natječu u zimskim, vodenim te ostalim sportovima. Njegujući tradiciju te neprestano tražeći nove načine razvoja, županijski se sport implementirao u život velikog broja građana, bilo u rekreativnom ili natjecateljskom kontekstu. Osim direktne zdravstvene dobrobiti, važnost razvoja sporta očituje se i u smislu cjelokupnog društvenog razvoja županije.

Da bi se na bilo koju društvenu djelatnost ili proces moglo utjecati ili ga usmjeravati u željenom pravcu, nužno ga je što temeljitije upoznati. Neophodno je istražiti i definirati osnovna numerička i atributivna obilježja te na temelju toga donositi odluke o mjerama i aktivnostima koje bi trebale unaprijediti ili usmjeriti tu djelatnost u željenom smjeru.

Upravo su to bila dva osnovna pravca djelovanja u izradi Strategije razvoja sporta Primorsko-goranske županije za period 2016. – 2020. godine.

Budući da dokument ove vrste nije postojao, taj je zadatak bio daleko složeniji, pogotovo u fazi prikupljanja podataka u čijoj su realizaciji provedene opsežne ankete i izvješća s kojima su obuhvaćeni: učenici, građani, klubovi, sportski savezi, škole, gradovi i općine te davatelji usluga na području rekreacije građana.

Na taj način sakupljeni i obrađeni podaci predstavljaju značajnu vrijednost jer na osnovu njih možemo argumentirano govoriti o bitnim obilježjima sporta naše županije. Isto tako dokument će svima koji podupiru ili odlučuju u sportu naše županije omogućiti da lakše i kvalitetnije predlažu i donose odluke o ciljevima koje treba doseći te o mjerama i aktivnostima koje treba provesti.

Osim sporta u užem smislu riječi obrađeni su i školski i akademski sport, sportska rekreacija, sport invalida, zdravstvena zaštita sportaša i sportski objekti.

Kako je županijski sport unutar poglavlja društvenih djelatnosti Županijske razvojne strategije do sada bio prezentiran malim dijelom, donošenje ovakvog dokumenta od većeg je značaja za sport naše županije.

Zasigurno cjelokupni sport, odnosno njegova tradicija, kvaliteta, masovnost i značaj u društvenom životu županije, zaslužuje da se i donošenjem ovog dokumenta iskaže dodatna briga i značaj za položaj i daljnji napredak sporta.

Sport kao rastući socijalni fenomen iziskuje dokument koji će sustavno obraditi strategiju razvoja i upravljanja u okviru nadležnosti i materijalne mogućnosti Županije.

Strategija predlaže mnoge mjere koje će biti moguće donijeti, posebno one koje su u županijskoj nadležnosti ili čije donošenje Županija može sugerirati jedinicama lokalne samouprave.

Sportska nadležnost u velikoj mjeri ovisi o lokalnoj samoupravi te o brizi i pomoći države.

Lokalna samouprava, trenutno najznačajniji i najstabilniji oslonac u financiranju sporta, osim osnovne djelatnosti svojih klubova snosi i dio troškova u financiranju vrhunskog sporta.

Briga države za lokalni sport simbolična je i nedovoljna, a posebno je izostala u sferi donošenja kvalitetnih zakonskih rješenja te u poreznim olakšicama i poticajima za ulaganje u sport.

Svjesni smo da je preduvjet za daljnji boljitak u području sporta, pored racionalnog upravljanja raspoloživim sredstvima, gospodarski i ekonomski napredak kojemu se nadamo, jer uvjeti u kojima sport djeluje ne garantiraju održavanje postojećeg stanja, a teško ili nikako značajniji napredak. Sve nas to dodatno motivira da u okviru postojećih mogućnosti strateški donosimo najbolje odluke.

Predajući ovaj dokument na daljnju raspravu i usvajanje, sa svim svojim pratećim dijelovima i prilogima, želimo se zahvaliti svima koji su nam svojom suradnjom uvelike pomogli, osobito Primorsko-goranskoj županiji kao inicijatoru, sufinancijeru, koautoru i glavnom suradniku.

Predsjednik Zajednice sportova PGŽ,
Slobodan Gračaković, prof.

2. UVOD I METODOLOGIJA

Za potrebe izrade dokumenta angažirani su gotovo svi sudionici sporta u županiji. Tako su županijski sportski savezi ispunjavanjem anketnog obrasca prikazali najvjernije podatke o stanju svog sporta u županiji te pružili kvalitetnu osnovu za daljnju obradu podataka. Osim županijskih saveza, anketiranju su pristupili i klubovi koji nemaju formiran savez, a od velikog su značaja za županijski sport. U dokumentu su predstavljeni i rezultati ostalih anketa koje se odnose na predškolski i školski sport, sportsku rekreaciju, a svoj su doprinos dale i jedinice lokalne samouprave koje su se očitovale u dijelu financiranja sporta te stanju sportske infrastrukture. Valja napomenuti kako dio prikupljenih anketa nije razmatran pri obradi podataka obzirom da nije pravilno ili potpuno ispunjen.

Analizirajući prikupljene podatke i trenutno stanje, konstruirana je realna slika sporta te su predstavljeni razvojni problemi i potrebe s kojima se sportaši i stručne osobe u sportu susreću. Iz tih su se podataka odredili ciljevi za svako poglavlje, odnosno segment županijskog sporta, a nastavno su predložene mjere i aktivnosti koje je potrebno poduzeti kako bi se županijski sport razvio na višu razinu.

Prema izdvojenim problemima i potrebama ponuđene su mjere i aktivnosti koje predlažu konkretna rješenja kojima bi se unaprijedio natjecateljski sport, i u konačnici, povećao broj osvojenih medalja sportaša s područja PGŽ na državnim i međunarodnim natjecanjima. Osim natjecateljskog, velika se pozornost usmjerava na poboljšanje sustava rekreativnog bavljenja sportom, obzirom da ovaj oblik aktivnosti obuhvaća veliki broj građana svih dobnih kategorija.

U nastavku su predstavljeni temeljni principi pri izradi Strategije, uporišta, potreba za donošenjem dokumenta te strateški okvir iz kojeg se, na sistematski način prezentirani, mogu iščitati ciljevi, prioriteti, mjere i aktivnosti te provoditelji i očekivani rezultati poduzetih mjera.

2. 1. Temeljni principi pri izradi Strategije

Pri izradi Strategije vodilo se računa o sljedećim principima:

- Transparentnost; podaci korišteni pri izradi dokumenta javni su te su rezultat temeljite obrade nekoliko istraživanja
- Odgovornost; svi sudionici svojim su zalaganjem i dosadašnjim stručnim iskustvom pridonijeli važnosti dokumenta
- Uključenost i sudjelovanje; pri stvaranju dokumenta sudjelovale su stručne osobe kompetentne za svoja stručna područja koja su prezentirana u vidu posebnih poglavlja
- Integritet i etika; poštivanjem osnovnih moralnih načela vodila se briga o nepostojanju bilo kakve vrste diskriminacije te umanjivanja vrijednosti sudionika ili ostalih osoba spominjanih u dokumentu

2. 2. Uporišta Strategije

Osnovni dokumenti korišteni kao uporišta za donošenje Strategije su:

- Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast – „Europa 2020.“ (Europska komisija, 2010. g.)
- Bijela knjiga o sportu (Europska komisija, 2007. g.)
- Strateški plan Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH za razdoblje 2014. – 2016. (MZOS, 2013. g.)
- Temeljna načela i smjernice razvoja sporta u Republici Hrvatskoj (Nacionalno vijeće za šport, 2011. g.)
- Nacionalni program sporta 2014. - 2020. (HOO, 2014. g.)
- Županijska razvojna strategija 2011. - 2013. (2015. g.)
- Županijska razvojna strategija 2016. - 2020.
- Program javnih potreba Primorsko-goranske županije za 2014. g.
- Plan djelatnosti Zajednice sportova PGŽ za 2014. g.
- Mišljenje Državnog ureda za reviziju

Sport je u sklopu strateškog okvira unutar Razvojne strategije Primorsko-goranske županije 2016. - 2020. godine izdvojen pod mjerom 3.5.1. *Razvoj programa kulture i sporta i njihove infrastrukture*, u sklopu prioriteta 3.5. *Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti kulturnih i sportskih sadržaja* pod ciljem 3. *Razvoj ljudskih potencijala i povećanje kvalitete života*. U domeni sporta unutar dijela Društvenih djelatnosti definirani su sljedeći razvojni problemi:

- Nedostatna infrastruktura za sport i rekreaciju za sve ciljne skupine građana
- Nedostatak stručnog kadra u sportu
- Nedostatak specijaliziranih sportskih ambulanti

Razvojne potrebe očituju se u sljedećim točkama:

- Izgraditi nove sportske objekte prema potrebama županije
- Omogućiti dostupnost sportsko-rekreacijskih sadržaja svim kategorijama građana
- Osigurati uvjete za školovanje stručnog kadra u sportu

Definiranim mehanizmima provedbe poticat će se razvoj sporta i pomoću pokazatelja pratiti provođenje te realizacija postavljenih ciljeva.

2. 3. Potreba za donošenjem Strategije i strateški okvir

Temelj razvoja sporta, odnosno bilo kojeg drugog segmenata društva je pomno razrađen i prezentiran dokument koji strateškim planiranjem definira ciljeve i načine pomoću kojih je moguće doći do željenih rezultata, prateći osnovnu viziju koja predočava jasna usmjerenja te krajnji cilj. Dokument ovakve vrste na temu sporta u Primorsko-goranskoj županiji nije postojao već je županijski sport malim dijelom prezentiran unutar poglavlja Društvenih djelatnosti u sklopu Razvojne strategije Primorsko-goranske županije za razdoblje od 2011. – 2013. godine, a koje je prolongirano do kraja 2014., kasnije i 2015. godine.

Tako je došlo do potrebe za donošenjem posebnog dokumenta, Strategije razvoja sporta Primorsko-goranske županije za razdoblje 2016. – 2020. godine. Ovaj će dokument poslužiti kao temelj razvoja sporta u narednom petogodišnjem razdoblju nakon kojega će se moći ocijeniti uspješnost provedenih aktivnosti u sklopu zacrtanih ciljeva.

Prema utvrđenom trenutnom stanju sporta u županiji konkretizirani su sljedeći **problemi i potrebe**:

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedostatna infrastruktura za sport i rekreaciju za sve ciljne skupine građana. Nedostatak zatvorenih bazena, atletskih staza, gimnastičkih dvorana, zatvorenih teniskih terena te školskih sportskih dvorana, posebno srednjih škola.	Ravnomjerno izgraditi nove i obnoviti postojeće sportske objekte na području županije, a posebno zatvorene bazene, atletske staze, gimnastičke dvorane, zatvorene teniske terene te školske sportske dvorane, osobito srednjih škola. Omogućiti dostupnost sportsko- rekreacijskih sadržaja svim kategorijama građana.
Nedostatan broj educiranog stručnog i upravljačko-organizacijskog kadra u sportu.	Povećati broj educiranog stručnog i upravljačko-organizacijskog kadra u sportu.
Nemogućnost zapošljavanja stručnog i upravljačko-organizacijskog kadra.	Stvoriti materijalne preduvjete za zapošljavanje stručnog i upravljačko-organizacijskog kadra.
Nedostatak specijaliziranih sportskih ambulanti i specijalista sportske medicine.	Izgraditi i opremiti specijalizirane sportske ambulante. Ostvariti uvjete za specijalizaciju iz područja medicine rada i sporta.
Nedovoljan broj osoba koje se bave sportskom rekreacijom.	Povećati svijest građana o važnosti bavljenja sportskom rekreacijom.
Neprikladnost i neprovedivost zakonskih i drugih propisa u sportskoj djelatnosti.	Poticati zakonske promjene u svrhu prilagođavanja realnim potrebama sporta.
Nepostojanje strateškog dokumenta na državnoj razini.	Poticati izradu strateškog dokumenta na državnoj razini.
Nedovoljna i neravnomjerna skrb o kategoriziranim sportašima na području PGŽ.	Osigurati uvjete za stipendiranje kategoriziranih sportaša na prostoru cijele županije.
Nedovoljna uključenost djece i mladih u sportske i sportsko-rekreacijske aktivnosti.	Povećati broj djece i mladih u sportu i rekreaciji kroz prilagođene programe.
Nedovoljna izdvajanja jedinica lokalne i regionalne samouprave za programe sporta i sportsku infrastrukturu. Nedovoljna prisutnost neproračunskih sredstava pri financiranju sporta.	Poticati i motivirati lokalnu i regionalnu samoupravu na veće ulaganje u sport. Privući i motivirati veći broj sponzora iz gospodarstva te drugih fizičkih i pravnih osoba koji će dodatno ulagati u sport.

Teški materijalni uvjeti za osnovnu natjecateljsku djelatnost klubova.	Stvoriti bolje mogućnosti za djelovanje klubova u materijalnom pogledu.
Neravnomjerno razvijen sport na području županije.	Dodatnim aktivnostima i programima ravnomjerno razvijati sport na području županije.
Spolna neuravnoteženost.	Poticati ostanak sportašica u juniorskoj i seniorskoj kategoriji te omogućiti ženskom stručnom kadru lakše osposobljavanje i educiranje kao i rad u sportskim udrugama.

Ovim se dokumentom konkretiziraju ciljevi koji dugoročno pozicioniraju sport na novu, višu razinu.

Opći ciljevi za razvoj sporta u županiji su:

- stvoriti svima prihvatljiv i održiv model sporta
- postati učinkovitiji u upravljanju i koordinaciji sporta
- koncentrirati se na dugoročne ciljeve, a ne reagirati na okolnosti s kratkoročnim učinkom
- stvoriti kvalitetnu i stabilnu podlogu za financiranje sporta i ocjenu učinkovitosti rada
- postaviti mehanizme mjerljivosti i praćenja

Osim općih, unutar svakog poglavlja definirani su posebni ciljevi koji se odnose na konkretno područje.

Horizontalne mjere

- razvoj ljudskih potencijala u smislu usavršavanja postojećeg i stvaranja novog potrebnog stručnog kadra
- omogućiti uvjete bavljenja sportom i rekreacijom svim građanima
- omogućiti uvjete za nesmetan razvoj mladih i darovitih sportaša
- vrsnim i vrhunskim sportašima stvarati uvjete za postizanje vrhunskog sportskog stvaralaštva

Prijedlog vizije

Kako bi se vizija doživjela što realnije, kao trenutno stanje u 2020. godini, napisana je u sadašnjem vremenu, odnosno kao da je već ostvarena.

Sport Primorsko-goranske županije svojom je kvalitetom i konkurentnošću vodeći na državnoj razini doprinoseći zdravom društvenom okruženju i razvijajući sportske talente, a to postiže slijedeći principe održivosti i sportske stručnosti, osiguravanjem dostupnosti sporta svakom građaninu, uz poštivanje rodne ravnopravnosti, te stalnim usavršavanjem uvjeta trenažnih, natjecateljskih i sportsko-rekreacijskih procesa.

SWOT analiza

Sljedeća tablica prikazuje snage (**Strengths**), slabosti (**Weaknesses**), prilike (**Opportunities**) i prijetnje (**Threats**) županijskog sporta.

1. Snage	2. Slabosti
<ul style="list-style-type: none">- velik broj mladih sportaša uključen u trenažne procese- solidna izgrađenost polivalentnih sportskih dvorana- razrađen sustav programskog financiranja- duga tradicija raznovrsnih sportova, zahvaljujući prirodnoj raznolikosti županije- izražene organizacijske sposobnosti sportskih djelatnika pri organizaciji sportskih natjecanja- efikasan i organizacijski uređen rad udruga i saveza unutar sustava sporta- velik broj kategoriziranih sportaša- dobro organiziran sustav natjecanja, pogotovo u ekipnim sportovima- povećanje broja osoba koje se bave sportskom rekreacijom- kontinuirano postizanje značajnih sportskih rezultata na državnoj i međunarodnoj razini- uređen sustav školskih sportskih natjecanja- specifična sportska infrastruktura	<ul style="list-style-type: none">- nedostatna financijska sredstva potrebna za programsku aktivnost sportskih udruga- nedovoljno izdvajanje proračunskih sredstava jedinica lokalne samouprave namijenjenih sportu- nedovoljan broj kvalificiranog stručnog i upravljačko-organizacijskog kadra- nedovoljan broj zaposlenih trenera- nedostatak sportske infrastrukture (posebno za bazične sportove), zatvorenih teniskih terena i sportskih dvorana srednjih škola- neravnomjerna raspoređenost sportskih objekata na području županije- nedovoljna i neravnomjerna skrb o kategoriziranim sportašima na području županije- nepostojanje sportske ambulante i organiziranog sustava liječničkih pregleda sportaša- nedovoljna iskorištenost postojeće sportske infrastrukture- nedovoljna prilagođenost sportskih objekata osobama s invaliditetom- nedovoljan broj svih kategorija građana, posebno djece i mladih, uključen u sportske i sportsko-rekreacijske aktivnosti- nedostatak volontera pri radu u klubovima- otežano usklađivanje školskih i sportskih obveza mladih sportaša- nepostojanje mreže sportskih objekata- nedovoljno usvojen pojam dvojne karijere- naknada korištenja sportskih objekata u nekim dijelovima županije na teret sportskih udruga

3. Prilike	4. Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - povećavanje svijesti o važnosti bavljenja sportskom aktivnošću - mogućnost prihvaćanja domaćinstva velikih međunarodnih sportskih priredbi - financiranje putem sredstava iz fondova Europske unije - povezivanje s gospodarskim, turističkim i zdravstvenim sektorom - spremnost obitelji da financijski participira u sportu - učvršćivanje povjerenja u sportsku djelatnost i sport odgovornim i transparentnim radom sportskih udruga - promoviranje prepoznatljivosti županije velikim brojem sportskih rezultata sportaša na državnoj i međunarodnoj razini - razvoj Regionalnog sportsko-rekreacijskog turističkog centra Platak - razvoj Centra za bazične pripreme sportaša Delnice (Olimpijski centar) te iskorištenje potencijala Gorskog kotara 	<ul style="list-style-type: none"> - ograničavajuće i neprilagođene zakonske odredbe - nepostojanje strateškog dokumenta na nacionalnoj razini - nedovoljno financiranje sporta iz drugih izvora - preskupo i dugotrajno obrazovanje trenera - nemogućnost zapošljavanja trenera - nepoticajni porezni sustav - nezdrave prehrambene navike građana - laka dostupnost sredstava ovisnosti - nedovoljna prisutnost medija pri određenim sportskim događanjima - nepovoljan utjecaj tehnologije na djecu - nedovoljan broj liječnika specijalista sportske medicine - neadekvatno riješen problem zdravstvenih pregleda sportaša - narušena komunikacija među dionicima u sustavu sporta - zabrinjavajuće ponašanje određenih pojedinaca, grupa i navijačkih skupina u sportu - nepostojanje nacionalnog informacijskog sustava praćenja i upravljanja sportom

Sljedeći prikaz pokazuje ključne odrednice Strategije razvoja sporta.

Dijagram 1: Ključne odrednice Strategije



Izvor: Izradio autor

Vrhunski sport

Vrhunskim, odnosno selektivnim sportom, bave se pojedinci koji zadovoljavaju stroge selekcijske kriterije, što znači da potencijalni sportaši moraju pokazati visoku razinu sposobnosti i osobina za bavljenje vrhunskim sportom. Za razliku od svih drugih sustava, vrhunski sport karakterizira izrazita usmjerenost prema maksimalnom razvoju čimbenika koji utječu na postizanje sportskoga rezultata, selektivnost u odabiru onih kojima je namijenjen, profesionalizacija većine njegovih sudionika te specifična tehnologija pripreme, provedbe i kontrole trenažnoga procesa.

Sport za sve

Sport dostupan svima, u skladu s Europskom poveljom o sportu, u suvremenoj koncepciji života modernog čovjeka predstavlja sadržaj slobodnog vremena koji doprinosi višem nivou kvalitete života. Sport pripada svima bez obzira na uzrast, spol, rasnu pripadnost ili psihofizičke mogućnosti, a pravo na bavljenje sportom je univerzalno pravo svih kojima kretanje, vježbanje, igra ili natjecanje u slobodnom vremenu predstavljaju zadovoljstvo.

Stručni kadrovi

Osnovni stručni kadrovi u sportu i nosioci sportske pripreme su treneri. Zahtjevi prema stručnim kadrovima na području sporta usmjereni su dominantno prema znanjima iz područja procesa sportske pripreme.

Velike poteškoće u pogledu obavljanja stručnih poslova u sportu uvelike proizlaze iz nedovoljne stručne spreme i manjka stručnih kvalifikacija trenera i ostalih stručnih kadrova. Postupnim pozitivnim pomacima na područjima školovanja i zapošljavanja trenera i ostalih stručnih kadrova u sportu osigurala bi se bolja perspektiva hrvatskoga sporta.

Sustav natjecateljskog sporta

Sportska natjecanja su aktivnosti kojima je svrha razvoj i unapređenje sporta, postizanje što boljih rezultata i sportskih dometa, afirmacija sporta, sportskih udruga i cjelokupnog sporta. Sustav natjecanja svakog sporta mora biti usklađen s društvenim ciljevima i zadaćama sporta.

Sustav, uvjete i organizaciju sportskih natjecanja u pojedinom sportu utvrđuje nacionalni sportski savez u skladu s načelima i elementima sustava koje je utvrdio Hrvatski olimpijski odbor te prema pravilima sporta i normama međunarodnih sportskih udruženja.

Sportska infrastruktura

Obzirom na sve veće izazove i zahtjeve koje suvremeno poimanje sporta u svijetu postavlja i pred hrvatsku cjelokupnu sportsku djelatnost, neosporno je da će i ubuduće razvoj ove oblasti uvelike ovisiti o izgrađenosti i kvaliteti sportske infrastrukture. Mogućnosti bavljenja sportom znatno su ograničene već ranije izgrađenim sportskim objektima. Zbog toga se i u Strategiji ovom segmentu posvećuje posebna pažnja, naročito kroz područja planiranja, projektiranja i izgradnje sportskih objekata.

Vrijednosti sporta

Obrazovna i odgojna uloga sporta jedno je od njegovih temeljnih načela. Nacionalno vijeće za sport mišljenja je da je u današnjim uvjetima društvene i moralne krize naglašavanje obrazovne i odgojne uloge sporta u životima djece i mladeži osobito važno. Olimpijska povelja važnost ovih vrijednosti uobličila je u svojim načelima, a jedno od njih glasi: „Cilj je olimpijskoga pokreta pridonositi izgradnji miroljubivoga i boljega svijeta odgajanjem mladeži sportom sukladno olimpizmu i njegovim vrijednostima“.

U atmosferi trenutačnoga društvenoga trenda povećanja ovisnosti, devijantnog i društveno neprihvatljivog ponašanja djece i mladih, uloga sporta u prevenciji i suzbijanju takvog odrastanja i navika postaje još važnijom. Sport može, kao dodatni zaštitni omotač koje dijete slobodno bira i uživa u bavljenju njime, igrati važnu ulogu u razvoju djece i mladih, štiteći ih od negativnih utjecaja okoline, a pripadnost sportskoj ekipi može biti snažna podrška djeci i mladim sportašima u njihovu sazrijevanju i suočavanju s izazovima i stresnim situacijama modernog društva. Bavljenje sportom izuzetno potiče socijalizaciju i usvajanje interakcijskih i komunikacijskih vještina.¹

¹ *Temeljna načela i smjernice razvoja sporta u Republici Hrvatskoj, Nacionalno vijeće za šport, 2011. g.*

3. O ŽUPANIJI

Poglavlje posvećeno opisu glavnih karakteristika županije podijeljeno je prema sljedećim potpoglavljima: Teritorijalni ustroj, Prirodno-geografska i klimatska obilježja te Demografska struktura.

3. 1. Teritorijalni ustroj

Prema upravno-teritorijalnom ustroju, županija obuhvaća 36 jedinica lokalnih samouprava od čega su 14 gradovi, 22 općine, a u sastavu kojih su 536 naselja.² Primorsko-goranska županija svojom prvenstveno prirodnom raznolikošću predstavlja jedinstvenu regiju Republike Hrvatske. Prostire se na području od 3 582 km² što iznosi 6,3% državnog teritorija. Površina obalnog mora iznosi 4 339 km².³ Površinom se županija nalazi na osmom mjestu po veličini županija u RH.

3. 2. Prirodno-geografska i klimatska obilježja

Županija se dijeli na tri cjeline; goransko, priobalno i otočno područje. Gorski kotar zauzima najveći dio teritorija županije, odnosno 37% ukupne površine te predstavlja prostor visokog planinskog reljefa s najistaknutijim gorskim masivima Risnjak i Velika Kapela. Najviše stalno naselje u Republici Hrvatskoj - Begovo Razdolje (1 060 m), nalazi se upravo u području Velike Kapele. Obalno područje Kvarnerskog zaljeva i zaobalnih flišnih udolina predstavlja uzak priobalni pojas od Plomina na zapadu do Sibinja Krmpotskog na istoku. Priobalni prostor čini 34% teritorija, a omeđen je masivom Učke, grebenima Grobinštine te vinodolskom priobalnom uzvisinom. Ovo područje predstavlja demografsko i gospodarsko težište županije, odnosno riječke aglomeracije.

Prostor kvarnerskih otoka površinom od 29% teritorija predstavlja najmanju prirodnu cjelinu županije. Među najvećim otocima ističu se Krk, Cres, Rab i Lošinj čije se obale diče visokim koeficijentom razvedenosti.⁴

Klima je u gorskom području kontinentalna do planinska dok obala ima mediteransku klimu s utjecajima planinske u zimskim mjesecima te mediteransku klimu na otocima.⁵

Prirodna raznolikost županije posljedično omogućuje razvoj raznolikih sportova. Obzirom na što zorniji prikaz udjela sportskih udruga u određenim subregijama županije, iste će biti podijeljene na Gorski kotar, Priobalje, Zaleđe, Otoke i grad Rijeku, a po jedinicama lokalne samouprave prema tablici:

² http://www.pgz.hr/Nas_kraj/Gradovi_i_opcine, preuzeto 7. lipnja 2014. g.

³ *Izveštće o stanju okoliša Primorsko-goranske županije za razdoblje 2006.-2009. godine, Rijeka, 2011., str. 13*

⁴ *Izveštće o stanju okoliša Primorsko-goranske županije za razdoblje 2006.-2009. godine, Rijeka, 2011., str. 14, 15*

⁵ http://www.zdravi-gradovi.com.hr/media/1441/slika_zdravlja_pgoranska.pdf, preuzeto 12. srpnja 2014. g.

Tablica 1: Podjela jedinica lokalne samouprave prema subregijama

SUBREGIJE				
Gorski kotar	Priobalje	Zaleđe	Otoci	Rijeka
Vrbovsko	Mošćenička Draga	Kastav	Vrbnik	Rijeka
Delnice	Lovran	Matulji	Lopar	
Čabar	Bakar	Jelenje	Baška	
Brod Moravice	Novi Vinodolski	Čavle	Punat	
Skrad	Crikvenica	Klana	Dobrinj	
Ravna Gora	Kostrena	Viškovo	Cres	
Mrkopalj	Kraljevica	Vinodolska općina	Omišalj	
Lokve	Opatija		Malinska-Dubašnica	
Fužine			Krk	
			Rab	
			Mali Lošinj	

Izvor: Izradio autor

Prikazana podjela usko je povezana s definiranim geografskim cjelinama u županiji. Međutim, ovu podjelu karakterizira izdvajanje određenih jedinica lokalne samouprave iz subregije Obalnog područja i svrstavanje u subregiju Zaleđa te izdvajanje grada Rijeke kao gravitirajućeg središta županije.

3. 3. Demografska struktura

Prema popisu stanovništva i izvješću Državnog zavoda za statistiku iz 2011. godine, u županiji živi ukupno 296 195 stanovnika.⁶ Od ukupnog broja stanovništva, 143 085 stanovnika muškog su roda dok je ženskog stanovništva 153 110.

Tablica 2: Ukupan broj stanovnika županije u 2011. godini

Uzrast	Godine	Ukupno	Muškarci		Žene	
Predškolski	do 6 god	17 323	8 949	51,66%	8 374	48,34%
Školski	od 7 do 18 god	30 411	15 570	51,20%	14 841	48,80%
Akademski	od 19 do 24 god	19 805	10 127	51,13%	9 678	48,87%
Odrasli	od 25 do 59 god	149 825	74 298	49,59%	75 527	50,41%
Umirovljenici	od 60 god >	78 831	34 141	43,31%	44 690	56,69%
Σ		296 195	143 085	48,31%	153 110	51,69%

Izvor: Državni Zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011. g.

Udio ženskog stanovništva (51,69%) nešto je viši od udjela muškog (48,31%). Promatrajući odnos muškaraca i žena u ukupnom broju stanovništva prema uzrastu, vidljiva je obrnuto proporcionalna veza. Tako se broj muškaraca u odnosu na žene smanjuje od osoba

⁶ <http://www.dzs.hr/>, preuzeto 20. kolovoza 2014. g.

predškolskog uzrasta do umirovljenih osoba, a skoro podjednaki broj muškaraca i žena vidljiv je u dobi od 25 do 59 godina.

Sljedeća tablica prikazuje ukupan broj stanovnika Primorsko-goranske županije u 2001. i 2011. godini, prema podacima popisa stanovništva Državnog zavoda za statistiku.

Tablica 3: Usporedba ukupnog broja stanovništva županije 2001. i 2011. godine

Uzrast	Godine	2001.	2011.	Razlika	Indeks promjene 2011./2001.
Predškolski	0-6	17 900	17 323	- 577	96,8
Školski	7-18	40 717	30 411	- 10 306	74,7
Akademski	19-24	25 620	19 805	- 5 815	77,3
Odrasli	25-59	151 436	149 825	- 1 611	98,9
Umirovljenici	>60	68 710	78 831	+ 10 121	114,7
Ukupno		304 383*	296 195	- 8 188	97,3

Izvor: Državni Zavod za statistiku, Popis stanovništva 2001. i 2011. godine

* Prema Državnom zavodu za statistiku, 2001. godine u županiji je popisano ukupno **305 505 osoba**, međutim za njih 1 122 nisu poznati podaci o starosnim godinama, stoga nisu ni korišteni pri analizi

Uspoređujući broj stanovnika iz dva popisna razdoblja, može se zaključiti kako je u deset godina ostvarena negativna demografska razlika obzirom da se u skoro svakoj uzrasnoj kategoriji broj stanovnika smanjio, posebice u školskom uzrastu, gdje razlika iznosi gotovo četvrtinu broja stanovnika popisanih 2001. godine. Povećanje je vidljivo jedino kod stanovnika starije skupine građana, odnosno osoba starijih od 60 godina i to za 10 121 osobu. Ukupno je tako vidljiva negativna razlika od 8 188 osoba s indeksom promjene 97,3.

3. 3. 1. Prirodno kretanje stanovništva

Prirodno kretanje u razdoblju promatranih deset godina negativno je za sve subregije županije, što znači da je umiranje bila učestalija pojava nego rađanje. U svim je gradovima i općinama zabilježen denatalitet osim u Kastvu, Čavlima, Viškovu i Omišlju. Uzrok ovakvom stanju je nizak natalitet i adekvatan starosni model populacije te relativno visok mortalitet.

Velik dio županije zahvaćen je prirodnom depopulacijom, odnosno smanjenjem broja stanovnika prirodnim putem uslijed većeg broja umrlih nego rođenih. To je značajka niskonatalitetnih i ostarjelih područja koja dominiraju u županijskom prostoru. Posljedično tome nastavila se emigracijska depopulacija koja je dovela do gubitka mlađeg stanovništva, što se u drugoj etapi odražava na smanjenje rađanja i povećanje relativnih stopa mortaliteta. Tipičan je primjer grad Rijeka koji je mehaničkim odlivom u razdoblju od 1991. do 2001. godine izgubio 18 000 stanovnika, velikim dijelom mlađe populacije.⁷

U periodu od 2002. do 2011. godine natalitet je u županiji iznosio 24 652 rođene djece, a mortalitet 33 262 umrlih osoba, čineći stopu prirodnog priraštaja -2,8%.⁸

⁷ Lajić I. i suradnici: *Socijalna karta Primorsko-goranske županije, Rijeka, 2012.*, str. 25, 29

⁸ Lajić I. i suradnici: *Socijalna karta Primorsko-goranske županije, Rijeka, 2012.*, str. 26

3. 3. 2. Dobna struktura stanovništva

Promatrajući kretanje stanovništva u prošlom stoljeću, moguća je podjela županije u dva dijela: emigracijski (Gorski kotar, Otoci, Zaleđe) i imigracijski (grad Rijeka i njegovo šire područje te uski litoralni pojas Priobalja). Obzirom na emigraciju fertilnog i mlađeg stanovništva te na mortalitet koji u nekim dijelovima nadvladava natalitet, formira se starosna skupina. Sve prisutnije starije stanovništvo te smanjenje nataliteta i emigracija djece i mladih, s kojima se gubi i mogućnost daljnjeg potomstva na tom području, obilježili su Otoke i Gorski kotar. Slijedom navedenog, formirala se nepovoljna dobna struktura jer je stanovništvo statistički neprirodno i ubrzano ostarjelo.

Najzorniji pokazatelj radne sposobnosti stanovništva je radni kontingent koji se odnosi na broj stanovnika određene životne dobi, tj. na žensko stanovništvo staro od 15 do 59 godina i muško stanovništvo starosne dobi od 15 do 64 godine života. S obzirom na teoretsku fiziološku sposobnost, taj se dio populacije smatra radno sposobnim stanovništvom. Radni kontingent u Primorsko-goranskoj županiji prikazan je u sljedećoj tablici, podijeljen prema subregijama županije.

Tablica 4: Radni kontingent stanovništva Primorsko-goranske županije

Subregija	Spol	Stanovništvo	Radni kontingent	
			Broj	%
Grad Rijeka	Ukupno	128 624	83 000	64,53%
	M	60 951	42 991	70,53%
	Ž	67 673	40 009	59,12%
Gorski kotar	Ukupno	23 011	14 439	62,75%
	M	11 414	8 060	70,62%
	Ž	11 597	6 379	55,01%
Priobalje	Ukupno	54 184	34 275	63,26%
	M	26 130	18 224	69,74%
	Ž	28 054	16 051	57,21%
Zaleđe	Ukupno	50 670	34 245	67,58%
	M	24 946	17 991	72,12%
	Ž	25 724	16 254	63,19%
Otoci	Ukupno	39 706	25 348	63,84%
	M	19 644	13 565	69,05%
	Ž	20 062	11 783	58,73%

Izvor: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, Popis stanovništva 2011.g.

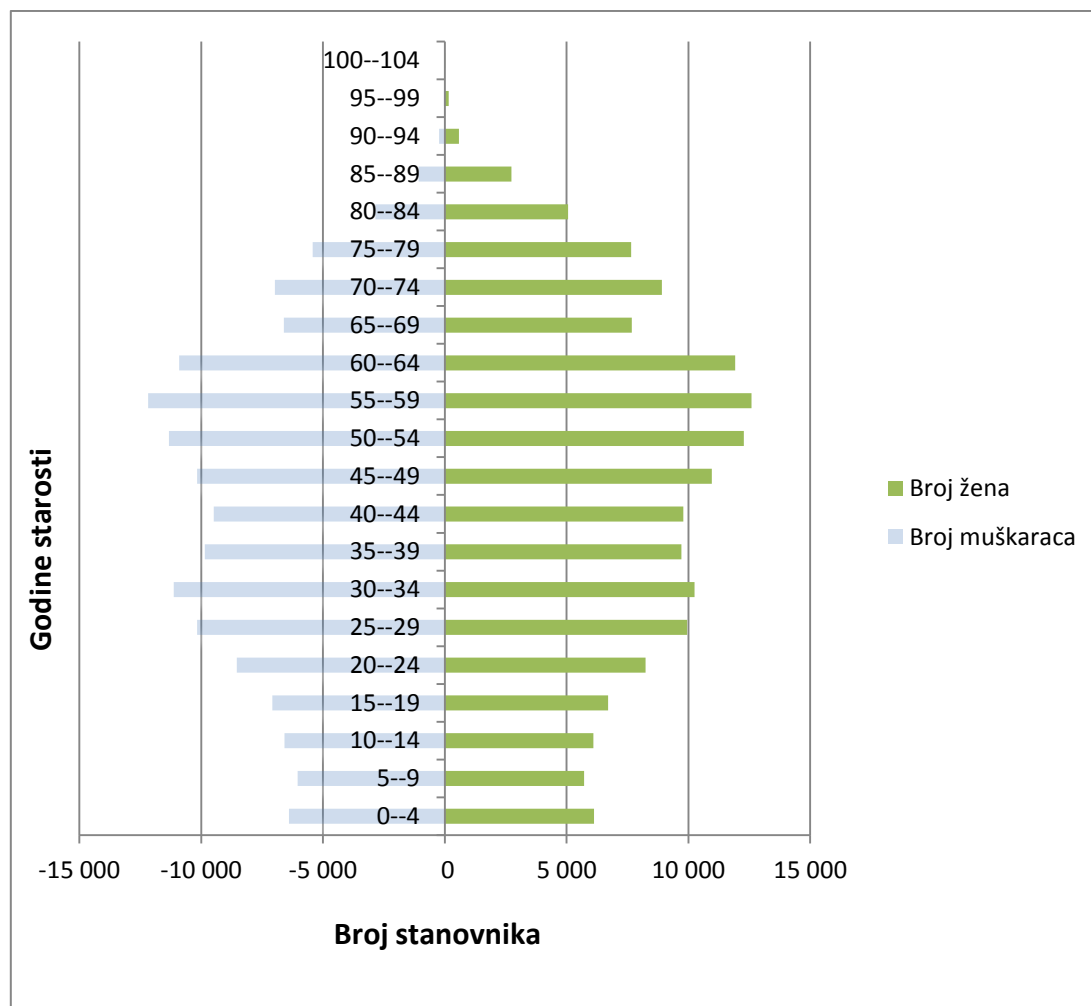
Najveći broj radno sposobnog stanovništva nalazi se na području grada Rijeke i iznosi 83 000 stanovnika. Uzimajući broj radno aktivnog stanovništva u ukupnom broju stanovništva, najveći postotak radnog kontingenta vidljiv je na području Zaleđa, odnosno 67,58%, dok najmanji ima Gorski kotar s 62,75%.

3. 3. 3. Dobno-spolna struktura

Starosna struktura županije formirala se pod denatalitetnim okolnostima i negativnim migracijskim saldom. Relativno gledajući, u županiji je sve prisutnije starije stanovništvo. Stoljetni demografski razvitak otoka i Gorskog kotara utjecao je na formiranje nepovoljne

dobne strukture, što znači da je stanovništvo statistički neprirodno i ubrzano ostarjelo. Prosječna dob u Primorsko-goranskoj županiji je 43,9 godina te je veća od prosječne starosti Republike Hrvatske.⁹ Uz ranije predstavljenu spolnu podjelu, u nastavku je prikazan dijagram dobno-spolne strukture.

Dijagram 2: Dobno-spolna struktura stanovništva u Primorsko-goranskoj županiji



Izvor: Podaci Državnog zavoda za statistiku, Popis stanovništva 2011. g., izradio autor

Za dobno-spolne strukture karakterističan je geometrijski oblik piramide, međutim, kako u subregijama, tako i u cijeloj županiji, prevladava oblik „urne“, razvidno je da su ove populacije u novije vrijeme neprirodno erodirale u dječjoj fazi, a u dobnoj strukturi sve više participirale u starijoj radno-aktivnoj i postaktivnoj dobi. Ovo stanje posljedica je kontinuirano smanjivanog nataliteta, a u nekim situacijama i jačeg emigriranja mlađe radno-aktivne populacije i njihovog potomstva.

⁹ Lajić I. i autori: *Socijalna karta Primorsko-goranske županije, Rijeka, 2012., str. 31, 34*

4. USTROJ SPORTA I ZAKONODAVSTVO U SPORTU

U Hrvatskoj, kao i u većini zemalja Europe i svijeta, karakterističan je piramidalni model sporta. Ovakav sustav podrazumijeva udruživanje subjekata na području jednog sporta, od najniže razine sportskih klubova koji se udružuju u regionalne sportske saveze pojedine države, a oni pak u nacionalne sportske saveze. Nacionalni sportski savezi za pojedini sport udružuju se u europske saveze koji su dijelom međunarodnog (svjetskog) udruženja za pojedini sport. Sportom na svjetskoj razini upravljaju međunarodna sportska udruženja, zasebno za svaki sport, a koja se opet udružuju u određene organizacije, među kojima je najveća i najutjecajnija SportAccord (do 2009. g. GAISF) u koju se udružuju međunarodna sportska udruženja olimpijskih i paraolimpijskih sportova. Na međunarodnoj je razini najutjecajnija sportska organizacija Međunarodni olimpijski odbor (MOO), iako su glavne zadaće olimpijskih odbora ograničene na organizaciju olimpijskih igara i promicanje olimpizma. Od europskih vladinih i nevladinih tijela koja djeluju na području organizacije, ustroja i pravnog uređenja sporta izdvaja se nekoliko značajnih tijela odnosno organizacija poput Vijeća Europe, Odjela sporta Opće uprave za obrazovanje i kulturu Europske komisije, ENGSO (European Non-Governmental Sports Organization).

Temelj piramide su sportski klubovi koji svima omogućuju uključivanje u sport, čime se i promiče temeljna ideja sporta za sve. Temeljnu ustrojbenu jedinicu hrvatskog sporta predstavlja sportski klub. Klubovi udruženi u lokalne/regionalne i/ili nacionalne sportske saveze, kao i u lokalne sportske zajednice, grade piramidu sustava sporta utemeljenu na slobodi udruživanja. Vrh piramide predstavlja Hrvatski olimpijski odbor (HOO) odnosno savez nacionalnih sportskih saveza te savez županijskih sportskih zajednica. Sa statusom nacionalnih sportskih saveza djeluju i Hrvatski savez sportske rekreacije „Sport za sve“, Hrvatski sveučilišni sportski savez, Hrvatski školski sportski savez, Hrvatski paraolimpijski odbor, Hrvatski sportski savez gluhih i Specijalna olimpijada Hrvatske.

Sustav javne potpore sportu na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini čine uredi državne uprave u županijama i Gradu Zagrebu te njihovi upravni odjeli nadležni za sport, kao i mjerodavni uredi/odjeli za pitanja sporta u jedinicama lokalne samouprave (općinama i gradovima). Na državnoj razini djeluje Uprava za sport pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta RH te Nacionalno vijeće za sport, kao najviše stručno i savjetodavno tijelo koje se brine za razvoj i kvalitetu sporta u RH.

Aktivnosti na području sporta reguliraju se međunarodnim konvencijama, zakonima, ali i običajima, pravilima i načelima sporta. Osnovni dokumenti koji definiraju sport unutar zakonodavnog okvira su Olimpijska povelja (2011. g.), Bijela knjiga o sportu Europske komisije (2007. g.), Međunarodna povelja o tjelesnom odgoju i sportu, Deklaracija o sportu (koja je bila pridodana Ugovoru iz Amsterdama 1997. g. i Ugovoru iz Nice 2000. g.) te Lisabonski ugovor (2009. g.) kojim je sport po prvi puta dobio svoje mjesto u primarnom pravu EU-a.

Zakonsko uređenje sporta temelji se na hrvatskoj sportskoj tradiciji, tradiciji zakonskog reguliranja sporta te na članku 69. stavku 5. Ustava Republike Hrvatske prema kojem

„...država potiče i pomaže skrb o tjelesnoj kulturi i sportu“. Člankom 133. stavkom 3. Ustava Republike Hrvatske određeno je da pravo na lokalnu samoupravu obuhvaća pravo odlučivanja o lokalnim potrebama i interesima građana, a među tim potrebama i interesima istaknut je i sport. Sport i sportske djelatnosti uređeni su Zakonom o sportu čija je prva verzija donesena 1990. godine.¹⁰ Drugi Zakon donesen je 1992. godine,¹¹ a treći 1997. godine.¹² Trenutno je na snazi četvrti Zakon o sportu, iz 2006. godine, koji je od donošenja doživio šest novela.¹³

Zakonom o sportu definirano je sljedeće: sustav sporta, osobe u sustavu sporta, sportske djelatnosti, stručni poslovi u sportu, statusna pitanja sportaša, pitanja sportskih klubova, sport osoba s invaliditetom, sport djece i mladeži, zdravstvena zaštita sportaša, sportske građevine, javne potrebe u sportu, financiranje sporta, državne nagrade u sportu i drugo. Zakonom iz 2006. godine predviđeno je donošenje 14 podzakonskih akata u rokovima od mjesec dana do godine od stupanja zakona na snagu. Međutim, do danas svi predviđeni podzakonski akti još nisu doneseni.

Doneseni su sljedeći podzakonski akti: Pravilnik o Registru sportskih djelatnosti;¹⁴ Pravilnik o načinu osnivanja, zadaćama, djelokrugu i načinu rada školskih sportskih saveza;¹⁵ Pravilnik o djelokrugu i načinu rada Povjerenstva za profesionalne sportske klubove;¹⁶ Pravilnik o načinu i rokovima podnošenja akata Povjerenstvu za profesionalne sportske klubove;¹⁷ Pravilnik o Registru profesionalnih sportskih klubova;¹⁸ Pravilnik o Državnoj nagradi za sport „Franjo Bučar“,¹⁹ Pravilnik o načinu osnivanja, zadaćama, djelokrugu i načinu rada školskih sportskih društava,²⁰ Pravilnik o mjerilima za dodjelu nagrada sportašima za sportska ostvarenja,²¹ Pravilnik o postupku pred Vijećem sportske arbitraže Hrvatskog olimpijskog odbora,²² Uredba o osnivanju Hrvatske agencije za borbu protiv dopinga u sportu,²³ Uredba o kriterijima za dodjeljivanje državnih nagrada za vrhunska sportska postignuća,²⁴ te Uredba o dodjeljivanju trajnih novčanih mjesečnih naknada osvajačima medalja na olimpijskim igrama, paraolimpijskim igrama, olimpijskim igrama gluhih i svjetskim seniorskim prvenstvima u

¹⁰ Zakon o sportu, NN, br. 59/90.

¹¹ Zakon o sportu, NN, br. 60/92, 25/93, 11/94, 77/95.

¹² Zakon o sportu, NN, br. 111/97, 13/98, 24/01.

¹³ Zakon o sportu, NN, br. 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15.

¹⁴ Pravilnik o Registru sportskih djelatnosti, NN, br. 112/06.

¹⁵ Pravilnik o načinu osnivanja, zadaćama, djelokrugu i načinu rada školskih sportskih saveza, NN, br. 136/06.

¹⁶ Pravilnik o djelokrugu i načinu rada Povjerenstva za profesionalne sportske klubove, NN, br. 11/07.

¹⁷ Pravilnik o načinu i rokovima podnošenja akata Povjerenstvu za profesionalne sportske klubove, NN, br. 11/07.

¹⁸ Pravilnik o registru profesionalnih sportskih klubova, NN, br. 11/07.

¹⁹ Pravilnik o Državnoj nagradi za sport „Franjo Bučar“, NN, br. 30/07.

²⁰ Pravilnik o načinu osnivanja, zadaćama, djelokrugu i načinu rada školskih sportskih društava, NN, br. 13/14.

²¹ Pravilnik o mjerilima za dodjelu nagrada sportašima za sportska ostvarenja, NN, br. 46/14.

²² Pravilnik o postupku pred Vijećem sportske arbitraže Hrvatskog olimpijskog odbora, NN, br. 11/15, 57/15

²³ Uredba o osnivanju Hrvatske agencije za borbu protiv dopinga u športu, NN, br. 18/07, 124/10.

²⁴ Uredba o kriterijima za dodjeljivanje državnih nagrada za vrhunska sportska postignuća, NN, br.111/12, 134/12.

olimpijskim sportovima i disciplinama.²⁵ Osim Zakona o sportu, sustav sporta kao poseban zakon regulira i Zakon o sportskoj inspekciji kojega također prati određeni broj podzakonskih akata.²⁶

Prema pravno ustrojbenom obliku pravne osobe u sustavu sporta najčešće su ustrojene u obliku udruga koje se upisuju u Registar udruga, u Registar sportskih djelatnosti te u Registar neprofitnih organizacija.

Nacionalna klasifikacija djelatnosti (NKD 2007) razvrstava subjekte u sportu u jednom odjeljku (93. Sportske djelatnosti te zabavne i rekreacijske djelatnosti) s dvije glavne skupine i šest razreda sportskih djelatnosti. Prema NKD-u, najbrojniji sportski subjekti su sportski klubovi koji se kao sportske udruge, prema postupku propisanome Zakonom o udrugama,²⁷ u nadležnim uredima državne uprave u županijama upisuju u Registar udruga, čime stječu pravnu osobnost.

U Registru udruga za područje županije u lipnju 2014. godine bila je upisana ukupno 1 371 sportska udruga, uključujući sportske saveze pojedinih sportova te sportske zajednice, što čini 34,6% svih udruga upisanih u Registar na području Primorsko-goranske županije.

Iako sve udruge, sukladno svojim statutima, imaju obvezu održavati godišnje i izborne skupštine te zapisnike s tih sjednica dostavljati nadležnome registracijskom tijelu kao i prijavljivati sve navedene promjene, ne postoji pouzdan način da se u Registru udruga utvrdi koje su udruge, uključivši i sportske, zaista aktivne te obavljaju li djelatnost utvrđenu statutom.

U Pravilniku o Registru sportskih djelatnosti propisano je da se Registar vodi u elektroničkom obliku čiji obvezni sadržaj nije definiran. Međutim, obveza vođenja jedinstvenog Registra sportskih djelatnosti u elektroničnom obliku ne postoji te se trenutno takva baza ne vodi. Na temelju obrade podataka dobivenih iz ureda državne uprave PGŽ utvrđeno je da je u Registru sportskih djelatnosti upisano ukupno 607 sportskih subjekata, odnosno 515 sportskih udruga, jedno sportsko-dioničko društvo, 15 trgovačkih društava osnovanih za obavljanje određenih sportskih djelatnosti te 92 fizičke osobe koje samostalno obavljaju određenu sportsku djelatnost.

Sve sportske udruge i njihovi savezi, kao i ustanove na području sporta, sukladno Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija (sada uređeno Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, od 1. 1. 2015. g.),²⁸ dužne su se upisati u Registar neprofitnih organizacija (RNO), koji ustrojava i vodi Ministarstvo financija RH. Ovisno o svojim prihodima, odnosno imovini, neprofitne organizacije, pa tako i sportske udruge upisane u RNO, dužne su sastavljati i podnositi financijska izvješća o svom poslovanju. Sportske udruge Zakonom su obvezne upisati se u Registar udruga (RU), Registar neprofitnih

²⁵ Uredba o dodjeljivanju trajnih novčanih mjesečnih naknada osvajačima medalja na olimpijskim igrama, paraolimpijskim igrama, olimpijskim igrama gluhih i svjetskim seniorskim prvenstvima u olimpijskim sportovima i disciplinama, NN, br. 113/13.

²⁶ Zakon o sportskoj inspekciji, NN, br. 86/12.

²⁷ Zakon o udrugama, NN, br. 74/14.

²⁸ Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, NN, br. 121/14.

organizacija (RNO) i Registar sportskih djelatnosti (RSD), a broj udruga upisanih prema navedenim registrima vidljiv je u sljedećoj tablici.

Tablica 5: Pregled broja upisanih sportskih udruga po registrima

Registri	RU	RNO	RSD
Broj upisanih sportskih udruga	1 371	604	515

Izvor: Registar neprofitnih organizacija, stanje srpanj 2014.g., Registar udruga, stanje lipanj 2014. g., Registar sportskih djelatnosti, stanje srpanj 2014. g.

Uspoređujući broj sportskih udruga upisanih u Registar sportskih djelatnosti (515) s brojem sportskih udruga upisanih u Registar udruga (1 371) te s brojem sportskih udruga upisanih u Registar neprofitnih organizacija (604), može se zaključiti da među svim navedenim registrima postoji neujednačenost i međusobna nepovezanost.

5. NOSIOCI SPORTSKE DJELATNOSTI

Na području Primorsko-goranske županije registrirana je 1 371 udruga kojoj je sport osnovna grupa djelatnosti²⁹, od čega 589 sa sjedištem u Rijeci (43%). Od tog broja registrirana je 741 udruga u sportovima koji imaju formiran županijski savez (28 saveza), 568 udruga udruženo je u strukovne županijske sportske saveze (25 granskih saveza sportova, Savez školskih sportskih društava PGŽ, Savez sportova osoba s invaliditetom PGŽ i Savez športske rekreacije „Sport za sve“ PGŽ). Ove udruge predstavljaju nosioce sportske djelatnosti u Primorsko-goranskoj županiji.

Analiza stanja

Procjenjuje se da od ukupnog broja registriranih udruga aktivno djeluje oko 55%. Granski županijski sportski savezi okupljaju oko 82% svih aktivnih sportskih klubova i preko 93% svih registriranih sportaša u županiji.

U sljedećoj je tablici prikazan broj sportskih udruga upisanih u nadležne registre po skupinama.

Tablica 6: Broj upisanih sportskih udruga po skupinama

	RU	RNO	RSD
Udruga olimpijskih sportova (34)	560	296	229
Udruga neolimpijskih sportova (40)	561	194	202
Sport gluhih	5	0	0
Sport osoba s invaliditetom	15	6	12
Sport studenata	12	3	3
Sportska rekreacija	161	85	48
Školski sport	2	2	1
Nisu u nomenklaturi HOO-a	55	18	20
	1 371	604	515

Izvor: Registar neprofitnih organizacija, stanje-srpanj 2014. g., Registar udruga, stanje-lipanj 2014. g., Registar sportskih djelatnosti, stanje-srpanj 2014. g.

²⁹ Registar udruga Republike Hrvatske, stanje lipanj 2014. g.

Savez školskih sportskih društava PGŽ udružuje 85 sportskih društava osnovnih i srednjih škola. Akademski sport organiziran je preko Riječkog sportskog sveučilišnog saveza koji okuplja 11 sastavnica Sveučilišta u Rijeci. Sport osoba s invaliditetom u županiji djeluje putem gradskog saveza sportova osoba s invaliditetom te saveza Primorsko-goranske županije, u kojem su udružena 22 kluba. U županiji ujedno djeluje:

- 19 strukovnih udruga (treneri, suci, sportski zdravstveni djelatnici),
- 11 gradskih sportskih saveza,
- 1 nacionalni savez,
- 7 gradskih/općinskih sportskih zajednica.

Sljedeća tablica daje uvid u broj upisanih udruga po općinama i gradovima PGŽ-a.

Tablica 7: Broj klubova po JLS upisanih u nadležne registre

Grad/općina	RU	RNO	RSD
Brod Moravice	8	3	2
Čabar	19	8	0
Delnice	40	19	20
Fužine	8	5	3
Lokve	6	3	2
Mrkopalj	11	5	4
Ravna Gora	12	4	5
Skrad	7	1	2
Vrbovsko	20	8	7
Gorski kotar	131	56	45
Baška	4	3	1
Cres	10	6	5
Dobrinj	7	4	2
Krk	35	22	4
Lopar	4	1	2
Mali Lošinj	36	19	15
Malinska-Dubašnica	11	10	3
Omišalj	23	14	5
Punat	9	4	1
Rab	43	15	13
Vrbnik	4	0	0
Otoci	186	98	51
Bakar	25	8	13
Crikvenica	54	22	21
Kostrena	26	15	12
Kraljevica	23	8	5
Lovran	20	9	7
Mošćenička Draga	6	2	2
Novi Vinodolski	28	11	6
Opatija	83	36	28
Općina Vinodolska	13	4	1
Priobalje	278	115	95
Rijeka	589	255	260
Čavle	31	13	20
Jelenje	24	8	8
Kastav	34	16	11
Klana	7	4	3
Matulji	48	18	7
Viškovo	43	21	15
Zaleđe	187	80	64
Ukupno	1 371	604	515

Izvor: Registar neprofitnih organizacija, stanje-srpanj 2014. g., Registar udruga, stanje-lipanj 2014. g., Registar sportskih djelatnosti, stanje-srpanj 2014. g.

Analizom i usporedbom podataka dobivenih iz registara, županijskih saveza i jedinica lokalnih samouprava u PGŽ ne može se utvrditi točan broj aktivnih sportskih udruga. Vjerojatno su podaci iz Registra neprofitnih organizacija najbliži stvarnom stanju. Provedenim istraživanjem Zajednice sportova PGŽ o financiranju sporta u jedinicama lokalne samouprave utvrđen je podatak da je u 2013. godini u sustavu financiranja javnih potreba u sportu sudjelovalo 536 udruga iz županije, što potvrđuje prije iznesenu tvrdnju.

U sljedećoj je tablici prikazan broj stanovnika, gradova i općina, sportskih udruga te odnos stanovnika po udruzi prema županijama.

Tablica 8: Odnos stanovnika po udruzi prema županijama

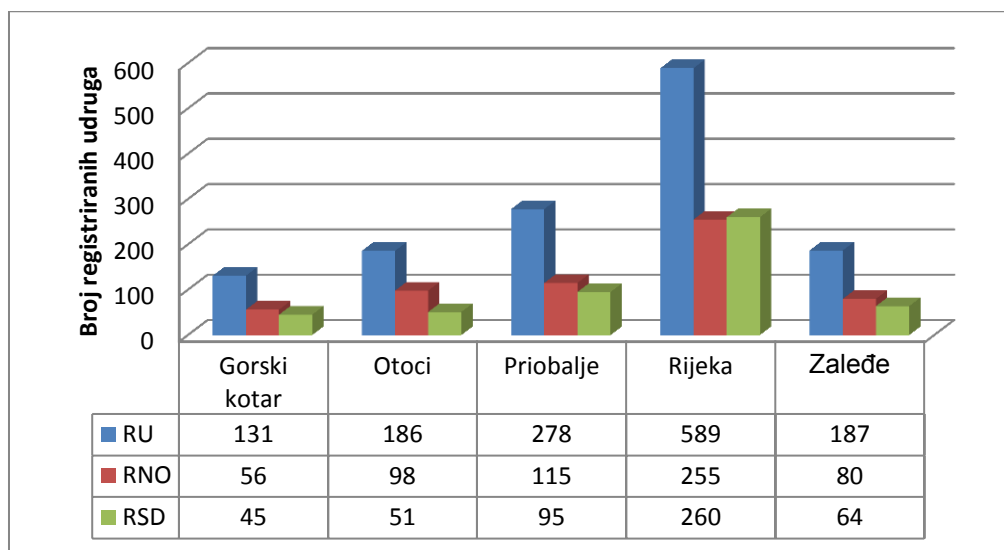
Županija	Stanovništvo	Broj gradova/općina	Broj sportskih udruga (RU)	Broj stanovnika po udruzi
Bjelovarsko-bilogorska	119 764	23	414	289
Brodsko-posavska	158 575	28	566	280
Dubrovačko-neretvanska	122 568	22	716	171
Grad Zagreb	790 017	1	3 370	234
Istarska	208 055	41	1 105	188
Karlovačka	128 899	22	487	265
Koprivničko-križevačka	115 584	25	353	327
Krapinsko-zagorska	132 892	32	409	325
Ličko-senjska	50 927	12	209	244
Međimurska	113 804	25	475	240
Osječko-baranjska	305 032	42	1 370	223
Požeško-slavonska	78 034	10	293	266
PRIMORSKO-GORANSKA	296 195	36	1 371	216
Sisačko-moslavačka	172 439	19	544	317
Splitsko-dalmatinska	454 798	55	1 801	253
Šibensko-kninska	109 375	20	525	208
Varaždinska	175 951	28	628	280
Virovitičko-podravska	84 836	16	335	253
Vukovarsko-srijemska	179 521	31	572	314
Zadarska	170 017	34	667	255
Zagrebačka	317 606	34	997	319
	4 284 889	556	17 207	249

Izvor: Izradio autor prema podacima Državnog Zavoda za statistiku i Regstru udruga RH, lipanj 2014.g.

Primorsko-goranska županija treća je po redu u Hrvatskoj po broju sportskih udruga (1 371), odmah nakon Grada Zagreba (3 370) te Splitsko-dalmatinske županije (1 801). Promatrajući odnos broja stanovnika i broja sportskih udruga upisanih u Registar udruga po županijama, PGŽ se omjerom od 216 stanovnika po jednoj udruzi nalazi pri vrhu ljestvice. Udio registriranih udruga županije u ukupnom broju udruga u Hrvatskoj je 8%.

Osim podjele udruga po jedinicama lokalne samouprave, moguće ih je podijeliti prema definiranim subregijama kako slijedi.

Dijagram 3: Usporedba registriranih sportskih udruga u PGŽ prema trima registrima



Izvor: Registar neprofitnih organizacija, stanje-srpanj 2014. g., Registar udruga, stanje-lipanj 2014. g., Registar sportskih djelatnosti, stanje-srpanj 2014. g.

Prema Registru udruga, najviše je udruga registrirano u Rijeci, a najmanje u Gorskom kotaru. Isto se može primijetiti promatrajući broj udruga registriranih pri Registru neprofitnih organizacija te Registru sportskih djelatnosti.

Sportski klubovi udruženi su u županijske sportske saveze i lokalne sportske zajednice. Ovim putem pružaju se razne mogućnosti pomoću kojih je moguće olakšati i unaprijediti rad klubova. Prijava programa za zadovoljenje javnih potreba u sportu, suradnja i logistička pomoć pri organizaciji manifestacija, potpora u vidu obrazovanja i usavršavanja sportskih djelatnika, pomoć pri nabavi sportske opreme te promidžba sportova samo su neke od mogućih koristi usmjerenih ka sportskim klubovima. Inzistiranjem na osnivanju županijskih sportskih saveza u sportovima u kojima oni nisu osnovani jača se sustav te se pridonosi boljoj komunikaciji među klubovima istih sportova te lokalnim sportskim zajednicama.

Trenutno u županiji djeluje 7 sportskih zajednica, i to u Rijeci, Opatiji, Delnicama, Malom Lošinj, Čabru, Matuljima i Lovranu. Iako je Zakon o sportu (NN 71/06, čl. 48.) omogućio osnivanje sportskih zajednica na području jedinica lokalne samouprave, tu mogućnost nisu iskoristili sportski klubovi u većini gradova i općina naše županije. Činjenica je da u nekim lokalnim samoupravama to ne bi imalo smisla obzirom na mali broj registriranih klubova. Međutim, osnivanje sportskih zajednica na onom području gdje više od 15 sportskih udruga sudjeluje u programima javnih potreba u sportu u potpunosti je opravdano. Sportska zajednica slijedom odredbi članka 76. Zakona o sportu dužna je predlagati programe javnih potreba u sportu i raspolagati sredstvima za tu namjenu te time jačati autonomiju sporta i, na neki način, depolitizirati financiranje sporta na lokalnoj razini.

PRILOZI: - Broj registriranih udruga u županiji po sportovima
- Broj registriranih sportskih udruga prema jedinicama lokalne samouprave

6. SPORTAŠI I SPORTSKA NATJECANJA

Natjecanja su osnovna svrha sporta, najvećem dijelu sportaša ona su motiv za trening i nerijetka odricanja. Kada se govori o sportu, bilo amaterskom ili profesionalnom, u prvom redu misli se na konkretnu natjecateljsku aktivnost. Bez te aktivnosti sport ne bi bio to što jest. Tu je karakteristiku sporta potrebno stalno poticati i isticati jer je jedna od njegovih osnovnih odlika, te čini sport zanimljivim široj javnosti i omogućuje njegovu komercijalizaciju.

Analiza stanja

Sustav natjecanja na nacionalnoj razini briga je matičnih nacionalnih sportskih saveza koji kontroliraju i natjecanja na nižim razinama dopuštajući im i različitu organizaciju od regije do regije (županije). Taj je sustav u Primorsko-goranskoj županiji dobro uređen, čemu pridonose županijski strukovni savezi koji brinu o organizaciji na nižim razinama. Strukovni savezi mahom brinu i organiziraju natjecanja mlađih dobnih skupina, a posebno je to izraženo u loptačkim sportovima. U 2014. godini županijski strukovni savezi organizirali su 161 sportsko natjecanje, od čega je samo u 4 loptačka sporta (nogomet, rukomet, košaraka, odbojka) organizirano 56 takvih natjecanja.

Sportski klubovi, kao osnovne organizacijske jedinice, osnovani su radi obavljanja sportske djelatnosti sudjelovanja u sportskim natjecanjima i u njima sportaši ostvaruju svoje sportske ciljeve i interese. Od sportskih klubova - udruga za natjecanje očekuje se da osiguraju uvjete za razvoj mladih sportaša putem kvalitetnih trenažnih procesa i njihovo uključivanje u sustav natjecanja.³⁰ Također, od klubova se očekuje da stvaraju uvjete za postizanje vrhunskih sportskih dostignuća.

Za realizaciju takvih ciljeva, neophodna je odgovarajuća materijalna osnova koju klubovi u postojećim prilikama financiranja teško ostvaruju. Stoga postoji potreba za posebnom brigom lokalne i regionalne samouprave te pripadajućih sportskih zajednica da modelima financiranja očuvaju sustav natjecateljskog sporta.

Izuzetno je važno da su aktivni sportaši, počevši od razine početnika, uključeni u natjecateljske aktivnosti, obzirom da one predstavljaju najvažniju pokretačku motivaciju za bavljenje sportom.

Stanje broja registriranih, odnosno aktivnih sportaša u Primorsko-goranskoj županiji u 2014. godini prikazan je u tablici br. 9. Prema podacima dostavljenim od strane županijskih saveza te klubova koji nemaju formiran savez prikazan je ukupan broj registriranih i neregistriranih sportaša. Sportaši su podijeljeni prema uzrasnim kategorijama i spolu. „Ostali sportovi“ predstavljaju one sportove u kojima je broj sportaša i sportašica nedostatan za analizu sam po sebi, međutim ubrajaju se u ukupnu analizu, obzirom da su to sportovi koji imaju najmanje jedan aktivan klub koji djeluje na području županije.

³⁰ Zakon o sportu, NN, br. 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15

Tablica 9: Broj sportaša u županiji po sportovima

Sport	Broj registriranih sportaša																		Ukupno regis- trirani	Početnici nereg- strirani	Ukupno
	Muškarci									Žene											
	S	J	K	MK	NMK	P	V	O	Σ	S	J	K	MK	NMK	P	V	O	Σ			
ATLETIKA	34	28	18	40	104			40	264	6	23	42	53	138			43	305	569	798	1 367
Automobilizam		20							20		3							3	23	155	178
BADMINTON	5	3	5	7					20	3	4	4	4					15	35	34	69
BICIKLIZAM	8	2	3	6					19	1								1	20	30	50
Boćanje	1 168	52	18						1 238	112	17	4						133	1 371		1 371
BOKS	58	23	25	15					121	2	2	1						5	126	67	193
DALJINSKO PLIVANJE	34		1						35	7	2	3	1					13	48		48
DIZANJE UTEGA	19	3	3						25	6	2	1						9	34		34
GIMNASTIKA		2	12	6					20	7	11	9	18	12				57	77	223	300
JEDRENJE	337	68	35			300			740	45	24	18			160			247	987	460	1 447
JUDO	20	25	35	70	70	85		25	330	2	5	15	23	38	35		5	123	453	40	493
Karate	30	40	50	60	70	80			330	20	30	40	50	60	70			270	600	250	850
Kick-boxing	26	25	43	45					139	15	20	33	30					98	237	60	297
KOŠARKA	119	92	129	154	132	123			749	29	43	46	66	69	41			294	1 043	209	1 252
Kuglanje	255	20	19	17	2	30			343	89	19	19	9	1	20			157	500		500
NOGOMET	3 157	711	741	646	206	665	735		6 861	40	11	15	6	3	26			101	6 962		6 962
ODBOJKA	72	22	26	102	40	30			292	70	70	110	341	120	210			921	1 213	110	1 323
Orijentacijski sport	22	5	14	17	15				73	12	4	9	10	8				43	116	119	235
Pikado	414	4							418	35								35	453		453
PLIVANJE	22	46	55	94		143			360	36	64	49	47		76			272	632	745	1 377
Ronilaštvo	10	12	10	3	7				42	6	8	7	7	8				36	78	20	98
RUKOMET	144	42	92	154	160	450			1 042	32	123	75	106	144	276			756	1 798		1 798
Sportski ribolov na moru	124	52	68						244	46	11	21						78	322	120	442
SINKRONIZIRANO PLIVANJE										4	4	21	24	14				67	67	53	120
SKIJANJE	22	22	14	37	14	16		3	128	7	19	10	36	14	11		2	99	227	7	234
STOLNI TENIS	36	18	8	11	21				94	16	8	6	7	14				51	145	74	219
STRELIČARSTVO	16	10	11	10	8				55	6	4	10	12	9				41	96	165	261
STRELIJAŠTVO	149	28	42						219	60	25	36						121	340	48	388
Šah	126	33	40	48			60		307	15	15	26	12			2		70	377		377
Sportski ribolov slatke vode	39	8	4						51	5	4	3						12	63		63
TAEKWONDO	20	15	35	30					100	10	20	37	31					98	198	117	315
TENIS	18	4	7	30	14	12		25	110	4	3	9	19	12	11		20	78	188	240	428
TRIATLON	9		6	15	15				45	3	3	6	5	10				27	72	68	140
VATERPOLO	72	83	43	35	27	50			310		22							22	332	217	549
VELSLANJE	10	20	21	19	3				73	5	8	8	9	2				32	105	51	156
Ostali sportovi																		330	200		530
	6 595	1 538	1 633	1 671	908	1 984	795	93	15 217	756	631	693	926	676	936	2	70	4 690	20 237	4 680	24 917

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, ankete saveza, 2014. g.

* Prazna polja prikazuju vrijednost= 0 sportaša u kategoriji

S-seniori, J-juniori, K-kadeti, MK-mlađi kadeti, NMK-najmlađi kadeti, P-početnici i škole sportova, V-veterani, O-ostali

* Tiskanim su slovima označeni olimpijski, a pisanim neolimpijski sportovi

Promatrajući broj registriranih sportaša vidljivo je kako ih je najviše, odnosno čak 34%, prijavljeno u nogometu. Slijede rukomet, boćanje, odbojka i košarka, a kada se pribroje neregistrirani sportaši, nakon nogometa najviše je sportaša aktivno u rukometu, jedrenju, plivanju i boćanju.

Najviše se muških osoba bavi sportom u seniorskom uzrastu, dok je najviše sportašica aktivno u mlađoj kadetskoj kategoriji. Broj početnika velik je u muškoj i ženskoj kategoriji, a broj muških sportaša predstavlja gotovo tri četvrtine ukupnog broja aktivnih sportaša i sportašica.

Promatrana tablica potvrđuje već ranije utvrđenu spoznaju o naglom osipanju sportaša koje počinje već u kadetskom, a kulminira na prijelazu s juniorskog na seniorski uzrast.

Odnos broja svih registriranih sportaša seniorskog uzrasta i sportaša mlađih uzrasta je 47%/53% u korist mladih, kako je prikazano u tablici 10. Ovom relativno dobrom odnosu uvelike je pridonio broj nogometaša koji nakon završetka juniorskog staža nastavljaju dalje s igranjem u sklopu seniorskih momčadi. Kada su u pitanju ostali sportovi, taj odnos je izraženiji odnosno 33%/67%, a pogotovo kod žena gdje je odnos seniorki i mlađih sportašica čak 17%/83%.

Prestanak aktivnog bavljenja sportom najčešće slijedi nakon završetka srednje škole, a uzrok te činjenice trebalo bi posebno istražiti i analizirati. Neprilagođeni sustavi natjecanja, visoki troškovi organizacije natjecanja, reforma visokog školstva, mobilnost studenata, financiranje programa javnih potreba koji su usmjereni mlađim uzrastima, siromašni klubovi čije financiranje počiva na članarinama sportskih škola i mlađih uzrasta, samo su neki od uzroka.

Tablica 10: Odnosi mlađih uzrasnih i seniorskih kategorija sportaša u PGŽ

Seniori	Mlađi uzrasti	Opis
47%	53%	Svi registrirani sportaši
52%	48%	Nogomet muški
33%	67%	Svi sportovi osim nogometa
17%	83%	Svi sportovi osim nogometa – samo žene

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, ankete saveza, 2014. g.

Gore navedeni problem iziskuje pronalazak rješenja, kako bi se mladi sportaši izlaznog godišta mogli nastaviti aktivno baviti sportom.

Pri analizama u kojima su obrađivani prikupljeni podaci o broju sportaša u Primorsko-goranskoj županiji koriste se određeni pojmovi koje je potrebno pojasniti. U sklopu ponuđenih obrazaca tražen je broj registriranih i neregistriranih sportaša po kategorijama, kako je vidljivo iz tablice broj 9.

Registriranim sportašem podrazumijeva se sportaš koji je evidentiran u svom županijskom i nacionalnom savezu kao natjecatelj, ima važeću sportsku iskaznicu te važeći liječnički pregled slijedom odredbi Zakona o sportu. Prema prikupljenim podacima, takvih sportaša ima 20 237, od čega je 75% sportaša i 25% sportašica. Mnogi sportaši, a najčešće u kategoriji

početnika i članova sportskih škola, nisu registrirani u svojim matičnim savezima iako su u redovnom trenažnom procesu, a u nekim sportovima i u natjecateljskom. Registracija sportaša, kao i liječnički pregled sportaša, iziskuju dodatne troškove pa klubovi traže razne modele kako bi svejedno održavali natjecanja bez registracije sportaša. Slijedom navedenog, bolje je smatrati ove sportaše aktivnim, umjesto registriranim sportašima. Iako ne postoji definicija „aktivnog sportaša“, možemo ustvrditi da su to sportaši koji sudjeluju u sustavu natjecanja te koji su u stalnom trenažnom procesu. Učestalost i intenzitet treninga ovisi o specifičnosti pojedinog sporta. Aktivnih sportaša ukupno ima 24 917. Prema podacima iz popisa iz 2011. godine može se ustvrditi da se 32% stanovnika županije u starosti od 5 do 30 godina bavi nekom vrstom sportske aktivnosti, od čega 48% muških i 15% ženskih osoba. Jedan od pokazatelj kvalitete sporta u županiji je broj osvojenih medalja. Sljedeća tablica daje kronološki prikaz osvojenih medalja od 2007. do 2014. godine na državnoj i međunarodnoj razini, a u prilogu se nalazi pregled osvojenih medalja po sportovima, također na državnoj i međunarodnoj razini, te međunarodnih rezultata sportaša podijeljenih prema uzrasnim kategorijama.

Tablica 11: Pregled osvojenih medalja sportaša iz PGŽ ostvarenih na državnim i međunarodnim natjecanjima (plasmani u prva tri mjesta)

Kategorija takmičenja	Ukupno plasmana	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Državni kup	374	60	91	49	42	30	44	30	28
Državno prvenstvo	6 556	484	637	844	887	900	876	901	1 027
Državni superkup	1	0	0	0	0	0	0	0	1
DRŽAVNA NATJECANJA	6 931	544	728	893	929	930	920	931	1 056
Europski kup	32	5	9	7	2	1	2	2	4
Europsko prvenstvo	220	40	17	28	30	21	26	38	20
Mediterranske igre	22	0	0	8	4	0	0	10	0
Olimpijske igre	6	0	1	0	0	0	5	0	0
Ostala međunarodna natjecanja	146	29	16	12	6	19	13	22	29
Svjetske igre mladih	2	0	0	2	0	0	0	0	0
Svjetski kup	90	12	9	11	15	5	8	5	25
Svjetsko prvenstvo	239	17	31	43	36	31	35	24	22
Studentsko svjetsko prvenstvo	2	0	0	0	2	0	0	0	0
Univerzijada	4	0	0	3	0	1	0	0	0
Zimske olimpijske igre	1	0	0	0	1	0	0	0	0
MEĐUNARODNA NATJECANJA	764	103	83	114	96	78	89	101	100
UKUPNO MEDALJA	7 695	647	811	1 007	1 025	1 008	1 009	1 032	1 156

Izvor: Arhiva podataka Zajednice sportova PGŽ

Najviše su medalja sportaši osvojili u 2014. godini, pretežno na državnim prvenstvima (89%). Broj medalja u vremenskom pregledu varira obzirom na cikličko održavanje međunarodnih natjecanja.

Samo u 2014. godini osvojeno je 1 056 medalja na državnim te 100 medalja na službenim međunarodnim natjecanjima, od čega 66% u mlađim dobnim kategorijama. U pojedinačnoj

konkurenciji osvojeno je 986 medalja, u ekipnoj 155, te u sastavu reprezentacije 15 medalja. Od 100 osvojenih odličja na međunarodnim natjecanjima 54 medalje osvojene su u seniorskoj konkurenciji. Najuspješniji sportovi po osvojenim medaljama na državnim natjecanjima su plivanje, skijanje, kick-boxing, atletika, karate, ronilaštvo, streljaštvo, boćanje, sinkronizirano plivanje, šah i automobilizam, dok su u međunarodnoj konkurenciji najuspješniji kick-boxing, karate, streljaštvo, boćanje, vaterpolo, skijanje, atletika, jedrenje, samostrel i sportski ribolov na moru.

U svim najvišim državnim razredima natjecanja ekipnih loptačkih sportova Primorsko-goranska županija ima svoje predstavnike u muškoj i ženskoj konkurenciji. Istaknuti su rezultati i na međunarodnoj sceni, a posebno se to odnosi na vaterpolo. Nogometni klub Rijeka kao jedini profesionalni klub u našoj županiji (sportsko dioničko društvo) postiže odlične rezultate na domaćem ligaškom natjecanju, a sve je češće prisutan i na europskoj sceni. Od ekipnih sportova posebno treba naglasiti odlične rezultate boćara, kuglačica te donedavno odbojkašica.

Posljednjih godina osjeća se određena stagnacija međunarodnih sportskih rezultata u bazičnim sportovima, posebno u plivanju i atletici. Planirana izgradnja novog nogometnog stadiona na Kantridi bez atletske staze mogla bi dodatno utjecati na smanjenje vrhunskih sportskih rezultata sportaša u atletici kao i na razvoj atletske sporta u cjelini. Do izgradnje novog atletske stadiona na prostoru Primorsko-goranske županije neće postojati niti jedna atletska staza propisanih dimenzija ili atletske borilište pogodno za održavanje atletske natjecanja. Također, izgradnjom novog stadiona na Kantridi, gubi se prvobitni smisao atletske dvorane obzirom da atletska staza neće biti u njejoj neposrednoj blizini. Plivački sport u Rijeci ima odlične infrastrukturne uvjete, ali ne i u ostalim dijelovima županije te bi za napredak bazenskih sportova bila neophodna izgradnja još nekoliko bazenskih plivališta, posebno na istočnom djelu županije i otocima. U istom prostoru u Rijeci, koji svojim dimenzijama i karakteristikama ne zadovoljava osnovne uvjete za kvalitetno bavljenje tim sportom, godinama djeluju dva gimnastička kluba.

Razvijenost sporta na određenom području najčešće se mjeri sportskim rezultatima u bazičnim sportovima i izgrađenošću objekata za tu namjenu. Pozitivna karakteristika županijskog sporta očituje se u masovnosti djece uključenih u razne sportove, međutim potrebno je ustrajati na poboljšanju esencijalnih uvjeta, posebno u vidu izgradnje atletske borilišta, gimnastičkih dvorana, zatvorenih i otvorenih plivališta te školovanja stručnog kadra. Pomalo iznenađuje stagnacija rezultata u odbojci posljednjih godina, posebno iz razloga što postoji solidna izgrađenost sportske dvorane i duga tradicija bavljenja tim sportom. Zbog slabe izgrađenosti terena za odbojku na pijesku taj olimpijski sport nije stvorio temelje u našoj županiji. Zbog nedostatka zatvorenih teniskih terena u našoj županiji također postoji stagnacija postizanja vrhunskih rezultata u tenisu.

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedostatak financijskih sredstava za osnovnu natjecateljsku djelatnost klubova	Povećati materijalna sredstva za osnovnu natjecateljsku djelatnost klubova iz javnih izvora kako bi se povećala kvaliteta treninga i povećao broj aktivnih sportaša
Nedostatan broj županijskih ligaških i drugih natjecanja namijenjenih juniorskoj (Ž) i seniorskoj konkurenciji (Ž/M)	Proširiti sustav županijskih i regionalnih natjecanja za juniorski i seniorski uzrast
Nedovoljan broj rekreacijskih programa u sklopu djelovanja sportskih klubova i sportskih saveza	Uključivati sportsko-rekreacijske programe u djelatnost sportskih klubova i saveza
Nisu osnovani strukovni županijski sportski savezi u svim sportovima	Poticati osnivanje saveza u sportovima gdje za to postoje uvjeti kako bi se osnažio sustav sporta
Smanjena uspješnost sportaša na međunarodnim natjecanjima u bazičnim sportovima	Povećati uspješnost sportaša na međunarodnim natjecanjima u bazičnim sportovima
Spolna neuravnoteženost	Povećati udio sportašica u ukupnom broju aktivnih sportaša u PGŽ
Trend osipanja sportaša pri prijelazu u seniorski uzrast	Zadržati sportaše u aktivnom statusu kod prijelaza u seniorski uzrast

Ciljevi

1. Povećati ukupan broj registriranih sportaša za 2%, a registriranih sportašica za 10%
2. Jačati sustav sporta povećanjem broja saveza i sportskih zajednica
3. Izjednačiti odnos seniora i mlađih uzrasta
4. Povećati broj županijskih natjecanja za sportaše u juniorskoj (Ž) i seniorskoj (M/Ž) konkurenciji za 10%

Očekivani rezultati

1. 15 521 registriranih sportaša i 5 159 registriranih sportašica
2. Osnovani strukovni sportski savezi u svim sportovima koji zadovoljavaju zakonske uvjete
3. Odnos seniora i mlađih uzrasta je 50%/50%
4. 62 natjecanja u ekipnim sportovima te formirana regionalna/županijska juniorska i seniorska razina natjecanja u sportovima u kojima ona ne postoji

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Uključiti veći broj klupskih ekipa i sportaša u sustav natjecanja
2. Sufinancirati kotizacije ekipa na natjecanjima

3. Jačati ulogu županijskih sportskih saveza i lokalnih sportskih zajednica
4. Definiranim kriterijima financiranja javnih potreba u sportu (regionalne i lokalne razine) poticati organizaciju sportskih natjecanja u juniorskoj i seniorskoj konkurenciji
5. Kriterijima financiranja programa javnih potreba potaknuti veće uključivanje ženske populacije u sportsko-natjecateljske aktivnosti

PRILOZI:

- Odnos sportaša PGŽ po uzrasnim kategorijama
- Odnos sportašica PGŽ po uzrasnim kategorijama
- Osvojene medalje na službenim domaćim i međunarodnim natjecanjima po sportovima, 2007. - 2014. g.
- Sportski rezultati na međunarodnim službenim natjecanjima po dobnim kategorijama
- Osvojena prva mjesta na službenim domaćim i međunarodnim natjecanjima u razdoblju 2007. - 2014. g.
- Ostvareni međunarodni prvi plasmani u razdoblju 2007. - 2015. godine prema kategoriji natjecanja

7. KATEGORIZIRANI SPORTAŠI

Nosioci kvalitete sporta su kategorizirani sportaši, a jedan od zornijih pokazatelja trenutnog stanja sporta u županiji upravo je broj kategoriziranih sportaša na području županije.

Analiza stanja

Usporedba broja kategoriziranih sportaša po županijama vidljiva je u nastavku teksta, a u prilogu se nalazi i podjela po kategorijama, odnosno jedinicama lokalne samouprave te sportovima.

Tablica 12: Usporedba broja kategoriziranih sportaša po županijama

Županija	Broj stanovnika	Broj Kategoriziranih sportaša	Stanovnika po kategoriziranom sportašu	Kategoriziranih sportaša na 1000 stanovnika
Bjelovarsko-bilogorska	119 743	28	4 277	0.23
Brodsko-posavska	158 559	22	7 207	0.14
Dubrovačko-neretvanska	122 783	20	6 139	0.16
Grad Zagreb	792 875	1 641	483	2.07
Istarska	208 440	145	1 438	0.70
Karlovačka	128 749	69	1 866	0.54
Koprivničko-križevačka	115 582	71	1 628	0.61
Krapinsko-zagorska	133 064	19	7 003	0.14
Ličko-senjska	51 022	5	10 204	0.10
Međimurska	114 414	53	2 159	0.46
Osječko-baranjska	304 899	148	2 060	0.49
Požeško-slavonska	78 031	3	26 010	0.04
Primorsko-goranska	296 123	307	965	1.04
Sisačko-moslavačka	172 977	45	3 844	0.26
Splitsko-dalmatinska	455 242	338	1 347	0.74
Šibensko-kninska	109 320	17	6 431	0.16
Varaždinska	176 046	53	3 322	0.30
Virovitičko-podravska	84 586	1	84 586	0.01
Vukovarsko-srijemska	180 117	14	12 866	0.08
Zadarska	170 398	48	3 550	0.28
Zagrebačka	317 642	132	2 406	0.42
	4 290 612	3 944	1 088	0.92

Izvori: Hrvatski olimpijski odbor, stanje-rujan 2014. g., Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011. g.

Uspoređujući broj kategoriziranih sportaša Primorsko-goranske županije s brojem kategoriziranih sportaša ostalih županija, vidljivo je da se Primorsko-goranska županija nalazi na trećem mjestu, nakon Grada Zagreba i Splitsko-dalmatinske županije. Promatrajući odnos kategoriziranih sportaša i broja stanovnika, vidljivo je kako je Primorsko-goranska županija na drugom mjestu, odmah nakon Grada Zagreba sa jednim kategoriziranim sportašem na 1 000 stanovnika.

Gradovi Rijeka, Opatija, Crikvenica, Delnice te općine Jelenje, Mrkopalj, Kostrena, i Vinodolska općina, jedinice su lokalne samouprave koje iz proračuna izdvajaju za stipendiranje sportaša. Ukupni iznos stipendiranja u 2013. g. bio je 1.429.595,00 kn dok je za 2014. g. iznosio 1.211.500,00 kn, od čega samo na grad Rijeku otpada 890.000,00 kn ili 73%. Kriteriji kod financiranja sportskih stipendija na području županije nisu ujednačeni. Često se ne koriste kriteriji pravilnika o kategorizaciji sportaša HOO-a. Riječki sportski savez i grad Rijeka imaju posebno izrađene kriterije za stipendiranje te su iznosi stipendiranja primamljivi sportašima što, uz bolje infrastrukturne uvjete i veću kvalitetu samih klubova, često dovodi do odlaska vrhunskih i vrsnih sportaša iz drugih lokalnih samouprava PGŽ u riječke klubove. Kako bi se smanjila ova razlika između iznosa izdvajanja iz proračuna jedinica lokalne samouprave, potrebna je standardizacija iznosa izdvajanja jedinica za stipendiranje sportaša, a uz korektivno djelovanje Županije. Sve bi jedinice lokalne samouprave u svoj program javnih potreba u sportu trebale uvrstiti i stavku financiranja sportskih stipendija kategoriziranih sportaša. Veliki problem očituje se u nepostojanju Nacionalnog programa sporta koji bi trebao definirati obaveze skrbi o kategoriziranim sportašima na državnoj, područnoj i lokalnoj razini. Područna samouprava bi trebala voditi brigu o stipendiranju određenih kategorija sportaša (na primjer V. i VI. kategorija – daroviti sportaši).

Sljedeća tablica daje uvid u broj kategoriziranih sportaša po jedinicama lokalne samouprave.

Tablica 13: Kategorizirani sportaši u PGŽ po JLS i kategorijama

Grad/općina	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI
Brod Moravice	3	0	0	1	1	1	0
Cres	2	2	0	0	0	0	0
Crikvenica	3	0	0	0	2	1	0
Čabar	6	4	0	2	0	0	0
Čavle	6	2	1	1	1	1	0
Delnice	3	0	0	1	1	1	0
Fužine	2	0	0	1	0	0	1
Kastav	1	1	0	0	0	0	0
Kostrena	1	0	0	1	0	0	0
Krk	7	1	0	2	1	0	3
Mali Lošinj	3	1	0	0	0	0	2
Malinska - Dubašnica	3	1	1	0	0	0	1
Matulji	1	0	0	0	0	1	0
Mrkopalj	6	0	0	1	0	3	2
Omišalj	1	0	0	0	0	0	1
Opatija	15	4	1	7	1	1	1
Punat	1	0	0	1	0	0	0
Rijeka	229	28	16	82	29	35	39
Viškovo	5	0	3	1	1	0	0
Vrbovsko	9	0	0	0	4	0	5
	307	44	22	101	41	44	55

Izvori: Hrvatski olimpijski odbor, stanje-rujan 2014. g.

Većina kategoriziranih sportaša, odnosno njih 75%, registrirano je u riječkim klubovima, a čak 16 jedinica lokalne samouprave nema ni jednog kategoriziranog sportaša. Sljedeća tablica prikazuje podjelu sportaša u županiji po kategorijama i sportu.

Tablica 14: Broj kategoriziranih sportaša po kategorizaciji i sportovima

Sport naziv	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI
Atletika	18	1	1	0	2	5	9
Automobilizam	9	1	0	8	0	0	0
Biatlon	10	0	0	2	2	4	2
Boćanje	14	7	2	1	4	0	0
Daljinsko plivanje	1	0	0	0	1	0	0
Gimnastika	6	0	1	0	0	3	2
Jedrenje	6	5	0	0	0	0	1
Karate	10	5	1	1	1	1	1
Kick-Boxing	30	1	2	1	0	4	22
Kuglanje	10	4	2	4	0	0	0
Nogomet	40	0	0	21	19	0	0
Odbojka	16	0	0	16	0	0	0
Orijentacijsko trčanje	1	0	0	1	0	0	0
Pikado	2	0	2	0	0	0	0
Planinarstvo	1	0	0	0	0	1	0
Plivanje	9	3	0	5	0	1	0
Ronjenje	3	0	0	2	0	0	1
Rukomet	6	0	3	3	0	0	0
Samostrel	1	0	0	0	0	0	1
Sinkronizirano plivanje	17	0	0	8	0	9	0
Skijanje	16	2	1	4	1	4	4
Skijanje na vodi	6	1	0	2	1	0	2
Skokovi u vodu	2	0	0	0	0	0	2
Sportski ribolov	3	3	0	0	0	0	0
Streljaštvo	3	0	1	1	0	1	0
Streljaštvo	5	2	3	0	0	0	0
Šah	15	0	3	2	4	0	6
Športski ribolov na moru	8	1	0	2	3	2	0
Tenis	1	0	0	0	0	1	0
Triatlon	4	1	0	2	0	0	1
Vaterpolo	21	7	0	14	0	0	0
Veslanje	13	0	0	1	3	8	1
	307	44	22	101	41	44	55

Izvori: Hrvatski olimpijski odbor, stanje-rujan 2014. g.

Najviše vrhunskih sportaša I. i II. kategorije ima u vaterpolu, jedrenju i streljaštvu kod olimpijskih sportova te boćanju, karateu i kuglanju kod neolimpijskih sportova te čine 21,5% ukupnog broja kategoriziranih sportaša.

Sve veći zahtjevi koji se postavljaju pred sportaše u smislu ostvarivanja vrhunskih sportskih rezultata u jakoj međunarodnoj konkurenciji iziskuju od njih potpunu posvećenost treningu i

natjecanju. Sportaši moraju trenirati kao profesionalci kako bi ostvarivali vrhunske rezultate, a žive u sredini gdje tržište nema interesa za značajnije praćenje većine sportova. U takvim okolnostima sportska stipendija sportašu predstavlja jedini izvor prihoda.

Mnogi sportaši često su primorani u jednom životnom trenutku birati između sporta i škole, fakulteta, rada u drugoj struci itd. U zadnje se vrijeme sve više govori o važnosti dvostruke karijere. Pojam dvostruke karijere (eng. dual career) uključuje aktivne, ali i bivše sportaše koji su u radnom odnosu s ciljem osiguravanja potrebnih uvjeta za usklađivanje obaveza u sportskoj karijeri i radnom mjestu, kao i pomoći u nastavku školovanja i/ili prekvalifikaciji. Kako je spomenuto, kategorizirani sportaši nerijetko se susreću s problemom uspješnog usklađivanja sportskih i školskih obaveza. Prema istraživanju provedenom 2007. godine na uzorku od 713 mladih sportaša, sportska karijera ovisi najviše o potpore roditelja, trenera, prijatelja i nastavnika.³¹ Uslijed nedostatka potpore, mladi sportaši odustaju od sportske karijere i/ili se za nastavak školovanja odlučuju u obliku dopisnog školovanja koje u velikom broju slučajeva znatno produžava završnost, a time i mogućnost uspješnog nastavka karijere nakon sportske karijere (nastavak studiranja, zapošljavanja itd.).

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedovoljna i neravnomjerna skrb o kategoriziranim sportašima na području PGŽ	Osigurati uvjete za stipendiranje kategoriziranih sportaša na prostoru cijele županije
Nemogućnost usklađivanja školskih ili studentskih i sportskih obaveza sportaša	Olakšati usklađivanje školskih ili studentskih i sportskih obaveza sportaša
Nedovoljno usvojen pojam dvostruke karijere	Razvijati svijest o važnosti dvostruke karijere

Ciljevi

1. Povećati broj kategoriziranih sportaša za 5%
2. Na lokalnoj i regionalnoj razini definirati iznose minimalnih izdvajanja za stipendiranje sportaša
3. Povećati aktivnosti usmjerene ka povećanju svijesti o važnosti dvostruke karijere, odnosno karijere nakon sportske karijere
4. Donijeti preporuke osnivača srednjih škola o olakšanom školovanju sportaša u okviru usklađivanja školskih i sportskih obaveza

Očekivani rezultat

1. 322 kategorizirana sportaša

³¹ Prijedlog nacionalnog programa razvoja karijere nakon sportske karijere, str. 2

2. Definirane zajedničke norme jedinica lokalne i regionalne samouprave u pogledu minimalnih izdvajanja za stipendiranje sportaša
3. Provedeno najmanje 5 edukativnih i poticajnih aktivnosti koje okupljaju mlade sportaše, a na temu važnosti dvostruke karijere, odnosno karijere nakon sportske karijere
4. Donesene preporuke osnivača srednjih škola o olakšanom školovanju sportaša u okviru usklađivanja školskih i sportskih obveza

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Osigurati materijalne i infrastrukturne uvjete te kvalitetnu stručno-trenersku i ostalu potrebnu podršku kategoriziranim sportašima
2. Donošenje odluka u predstavničkim tijelima Županije, gradova i općina o obvezi stipendiranja kategoriziranih sportaša, a posebno vrhunskih sportaša
3. Provoditi aktivnosti unapređenja uvjeta školovanja i studiranja sa sportskim obvezama sukladno predloženim aktivnostima navedenim u Mišljenju Nacionalnog vijeća za sport, organizirati tribine, posjete školama i sportskim organizacijama te prezentirati važnost dvostruke karijere i dobre primjere
4. Prema Nacionalnom programu razvoja karijere nakon sportske karijere provoditi aktivnosti kojima se usklađuju sportske i radne obveze sportaša
5. Definirati propise/preporuke o usklađenju školskih i sportskih obveza učenika

PRILOZI:

- Kategorizirani sportaši po lokalnim samoupravama u PGŽ
- Broj kategoriziranih sportaša po kategorijama i sportovima

8. SPORT U SUSTAVU ODGOJA I OBRAZOVANJA

Sport u sustavu odgoja i obrazovanja podijeljen je na tri cjeline kako bi se detaljno obradila problematika i ponudila određena rješenja za pojedinu materiju. Tako su analizirana sljedeća potpoglavlja:

- 8.1. Predškolski sport
- 8.2. Školski sport
- 8.3. Akademski sport

8. 1. Predškolski sport

U suvremenom društvu tjelesna aktivnost postaje sve značajnija. Potreba za sistematskim i kvalitetnim provođenjem tjelesne aktivnosti od najranijih dana proizlazi iz činjenice da motorički razvoj ima veliki utjecaj na cjelokupni razvoj djece predškolske dobi. Razvoj motorike potiče intelektualni, socijalni te emotivni razvoj djeteta.

Razvojem novih tehnika i tehnologija današnji čovjek prihvaća sjedilački način života. Zato je bavljenje kineziološkim aktivnostima glavni pokretač za očuvanje zdravlja, a osobito u dječjoj

i mladenačkoj dobi. Tijekom djetinjstva i odrastanja tjelesna aktivnost ima važnu ulogu u tjelesnom, mentalnom i socijalnom razvoju.

Neaktivnost i prekomjerna tjelesna težina (pretilost) rasprostranjene su širom svijeta i uzročnici velikih zdravstvenih problema. Upravo je rano djetinjstvo ključno vrijeme za usvajanje zdravih životnih navika. Potičući djecu na usvajanje zdravih navika u prehrani te na bavljenje i uživanje u sportskim aktivnostima, može im se pomoći u izbjegavanju kasnijih zdravstvenih problema. Poticanjem zdravih navika i usmjeravanjem djece ka sportskom načinu života, roditelji i djelatnici u predškolskim ustanovama direktno ulažu u zdravlje djece, potencijalnih budućih sportaša.

Dijete predškolske dobi ima prirodne potrebe za kretanjem, ono savladava osnovne oblike kretanja kao što su hodanje, trčanje, skakanje, preskakanje, provlačenje, bacanje, hvatanje, penjanje. Međutim, za pravilan razvoj motoričkih predispozicija potrebno je sustavno organizirati adekvatne programe vježbanja.

U županiji ne postoji planski razrađen sustav sporta djece predškolske dobi. Od mnogobrojnih ustanova predškolskog odgoja u županiji, samo mali broj ima integrirani sportski program u sklopu redovnog programa.

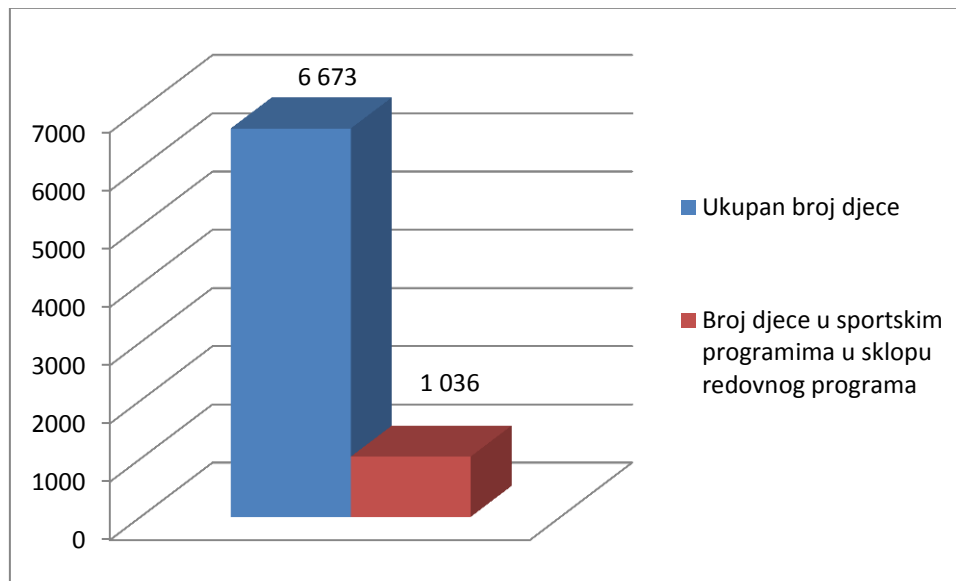
Analiza stanja

Uvođenje i provođenje sportskog programa u pojedinim predškolskim ustanovama Primorsko-goranske županije pokazuje pozitivne promjene antropološkog, odnosno motoričkog statusa djece. Takve pozitivne promjene uočavaju se prilikom testiranja inicijalnog i finalnog stanja motoričkih sposobnosti. Promjene su izazvane utjecajem kinezioloških operatora koji se primjenjuju u sportskom programu. Tjelesno vježbanje provodi se u sklopu redovitih programa u dječjim vrtićima, a mnoge predškolske ustanove proširile su te programe te ih podigle na višu razinu. To ukazuje na potrebu proširenja takvih programa na sve predškolske ustanove u PGŽ-u koje svojom infrastrukturom zadovoljavaju zadane standarde.

Zapošljavanjem profesora kineziologije i provođenjem dodatnog sportskog programa u predškolskim ustanovama podignuta je kvaliteta rada. To opet dokazuje da s najmlađima u sportu trebaju raditi i educirani kadrovi iz područja kineziologije. U županiji je još uvijek mali broj općina i gradova koji provode sportski program u ustanovama predškolskog odgoja.

Zajednica sportova PGŽ provela je ispitivanje među 34 ustanove predškolskog odgoja u Primorsko-goranskoj županiji, a u sljedećem je prikazu vidljiv odnos djece koja su uključena u sportske programe u odnosu na ukupan broj upisane vrtićke djece.

Dijagram 4: Usporedba ukupnog broja djece i broja djece upisane u sportske programe u sklopu redovnog programa



Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, ankete ustanova predškolskog odgoja, 2015. g.

Od ukupnog broja djece, njih 1 036 (16%) uključeno je u sportske programe koje provodi 9 (26%) ustanova predškolskog odgoja. Sportske programe, uz dodatno osposobljene odgajatelje, provodi šest kineziologa odnosno sportskih trenera. Uzimajući u obzir taj broj, evidentno je kako u prosjeku jedan kvalificirani kineziolog radi sa 173 djece. Ovaj nepovoljan omjer upozorava na važnost zapošljavanja stručnog kadra u svrhu kvalitetne provedbe programa, posebice uzimajući u obzir rad s djecom predškolskog uzrasta koja se po prvi put susreću s tjelesnim aktivnostima. Osam vrtića ostvarilo je suradnju sa sportskim klubovima te djeca od malih nogu sudjeluju u trenažnim procesima atletskih, plivačkih, nogometnih, judo, karate i ostalih klubova.

Velik broj ustanova predškolskog odgoja nadograđuje i modificira oblike izvođenja tjelesne aktivnosti, no i dalje nedovoljan broj njih provodi verificirane sportske programe u sklopu 10,5 satnog redovnog programa te u suradnji s kineziologom koji je kompetentan za organizaciju i provođenje ovakve vrste programa.

Djeca predškolske dobi u vrtiću se prvi put susreću s natjecateljskom aktivnošću. Ovakav oblik sportskog nadmetanja uobličen je u Olimpijski festival dječjih vrtića, program Hrvatskog olimpijskog odbora, koji tradicionalno okuplja oko 14 vrtića iz Primorsko-goranske županije. Najbolji se nagrađuju, a ukupan naglasak festivala je na druženju djece, poticanju aktivnosti i fair-playu.

Obzirom da se sportska infrastruktura ustanova predškolskog sporta svodi na improviziranu učionicu malih omjera, većina ispitanih ustanova za sportske aktivnosti koristi školsku ili gradsku sportsku dvoranu te vanjska igrališta, dvorišta u sklopu ustanova, parkove i šetnice. Kada se govori o infrastrukturi u ustanovama predškolskog odgoja, evidentno je da većina općina i gradova kao vlasnici ne mogu zadovoljiti potrebe djece za bavljenje sportom.

Istraživanjem je pokazano kako tek 21% ustanova predškolskog odgoja koristi vlastitu dvoranu.

Nedovoljan broj dvorana, sportske opreme i vanjskih igrališta u sklopu ustanova predškolskog odgoja osnovni je razlog neprovođenja sportskih programa. Potrebna je veća suradnja i koordinacija između općine, grada, ustanova predškolskog odgoja i kluba da bi se ti objekti stavili u funkciju predškolskog sporta. Sportski objekti najčešće su slobodni u jutarnjim satima, a boljom organizacijom i angažiranjem vanjskih suradnika, profesora kineziologije ili trenera u sportskim klubovima, treba potaknuti provođenje sportskih programa.

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedovoljan broj sportskih programa integriranih u redovne programe ustanova predškolskog odgoja	Integrirati dodatne sportske programe u redovni program što većeg broja ustanova predškolskog odgoja
Nedovoljan broj stručnog kadra za rad s djecom	Zaposliti veći broj stručnih osoba, posebice iz područja kineziologije
Nedostatna izgrađenost infrastrukture ustanova predškolskog odgoja za provođenje sportskih aktivnosti i programa	Prilagoditi infrastrukturu ustanova predškolskog odgoja provođenju sportskih programa
Nedovoljna iskorištenost otvorene i zatvorene sportske infrastrukture za potrebe sportskih programa	Ojačati koordinaciju između ustanova predškolskog odgoja i lokalne samouprave u smislu iskorištenosti otvorene i zatvorene sportske infrastrukture
Nemogućnost osiguravanja prijevoza djece do udaljenije sportske infrastrukture	Stvoriti materijalne uvjete za organizaciju prijevoza djece do sportske infrastrukture

Ciljevi

1. Povećati broj ustanova predškolskog odgoja koje provode sportske programe za 55%
2. Povećati broj kineziologa pri provođenju sportskih programa za 50%, od kojih je barem pola zaposleno u stalnom radnom odnosu
3. Povećati broj dvoranskih prostora za izvođenje tjelesnih aktivnosti ustanova predškolskog odgoja za 100%
4. Ostvariti suradnju sportskih klubova, a posebno bazičnih sportova i ustanova predškolskog odgoja

Očekivani rezultati

1. 14 ustanova predškolskog odgoja provodi sportske programe
2. 9 kineziologa provodi sportske programe, od kojih je najmanje 5 zaposleno u stalnom radnom odnosu

3. 14 ustanova predškolskog odgoja ima svoj dvoranski prostor
4. Sportski klubovi, posebno bazičnih sportova, surađuju s ustanovama predškolskog odgoja te zajednički provode programe

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. U redovne programe ustanova predškolskog odgoja uvrstiti verificirane sportske programe pod stručnim vodstvom
2. Zapošljavati kineziologe koji provode verificirani sportski program u sklopu redovnog programa ustanova predškolskog odgoja
3. Pri izgradnji novih i dogradnji postojećih ustanova predškolskog odgoja predvidjeti i osigurati polivalentni prostor za izvođenje tjelesne aktivnosti
4. Povezivati aktivnosti sportskih klubova, prvenstveno bazičnih sportova, s programima predškolskih ustanova

8. 2. Školski sport

Sve osnovne i srednje škole osnivaju školska sportska društva (ŠSD) koja za svoj rad koriste školske sportske dvorane i vanjska školska sportska igrališta. Zakonom o sportu po prvi je put propisano da svi voditelji školskih sportskih društava moraju biti isključivo osobe koje imaju odgovarajući stupanj obrazovanja na razini sveučilišnog studija te ispunjavaju uvjete za nastavnika, odnosno profesora tjelesne i zdravstvene kulture.

Sustav natjecanja školskih sportskih društva u PGŽ formiran je u obliku gradskih i županijskih prvenstava u organizaciji gradskog i županijskog saveza školskih sportskih društava te poluzavršnih i završnih natjecanja državnih prvenstava u organizaciji Hrvatskog školskog sportskog saveza. U Primorsko-goranskoj županiji djeluju Savez školskih sportskih društava grada Rijeke i Savez školskih sportskih društava Primorsko-goranske županije koji su osnovani s ciljem poticanja i promicanja učeničkih školskih sportskih aktivnosti, usklađivanja aktivnosti te organiziranja i provođenja sportskih natjecanja školskih sportskih društava.

Analiza stanja

Savez školskih sportskih društava PGŽ organizira redovna i izvanredna županijska natjecanja na kojima sudjeluje 55 školskih sportskih društava osnovnih škola i 30 školskih sportskih društava srednjih škola. U nastojanju da se uključe najmlađa djeca osnovnoškolskog uzrasta, od strane Hrvatskog školskog sportskog saveza pokrenut je program Univerzalne sportske škole koji je usmjeren na poticanje optimalnog razvoja motoričkih potencijala djece u dobi od šest do deset godina (1. do 4. razred OŠ), a provodi se kroz 30 sportskih odjeljenja.

Kako bi došli do realnog trenutnog stanja školskog sporta, Zajednica sportova PGŽ u suradnji s Upravnim odjelom za odgoj i obrazovanje PGŽ te Odjelom gradske uprave za odgoj i školstvo Grada Rijeke provela je istraživanje u osnovnim i srednjim školama u Primorsko-goranskoj županiji na temu školske sportske infrastrukture te sportske aktivnosti učenika. Putem zbirne razredne ankete nastavnici i profesori ispitivali su djecu o njihovoj uključenosti

u školska sportska društva i sportske klubove, o učestalosti treninga te dugoročnosti treniranja.

Ispitivanjem je obuhvaćeno 12 264 učenika te 12 150 učenica iz 55 osnovnih, 42 područne i 29 srednjih škola te Centra za odgoj i obrazovanje Rijeka. Podatke su tako dostavile gotovo sve škole iz Primorsko-goranske županije.

Od ukupnog broja ispitanih učenika, njih 10 273 (6 639 učenika i 3 634 učenice) izjasnilo se da su aktivni u sportskim klubovima, što predstavlja 42% ispitanika, odnosno 30% učenica i 54% učenika. U radu školskih sportskih društava aktivno je 3 078 učenika te 1 876 učenica, odnosno 20% od ukupnog broja ispitanika (15% učenica i 25% učenika). Sljedeća tablica prikazuje broj anketiranih učenika koji su aktivni u školskim sportskim društvima i sportskim klubovima.

Tablica 15: Pregled aktivnosti učenika u klubovima i školskim sportskim društvima

Opis	Učenika	Ukupno	Udio od ukupnog broja učenika M/Ž	Udio od ukupnog broja učenika
Broj učenika	12 264	24 414	50.2%	100%
Broj učenica	12 150		49.8%	
Broj aktivnih učenika (Klub + ŠSD)	7 803	12 245	63.6%	50,2%
Broj aktivnih učenica (Klub + ŠSD)	4 442		36.6%	
Broj učenika uključeno u ŠSD	3 078	4 954	25.1%	20,3%
Broj učenica uključeno u ŠSD	1 876		15.4%	
Broj učenika uključenih u klubove	6 639	10 273	54.1%	42,1%
Broj učenica uključenih u klubove	3 634		29.9%	
Broj učenika istovremeno uključenih u ŠSD i klubove	1 914	2 982	15.6%	12,2%
Broj učenica istovremeno uključenih u ŠSD i klubove	1 068		8.8%	

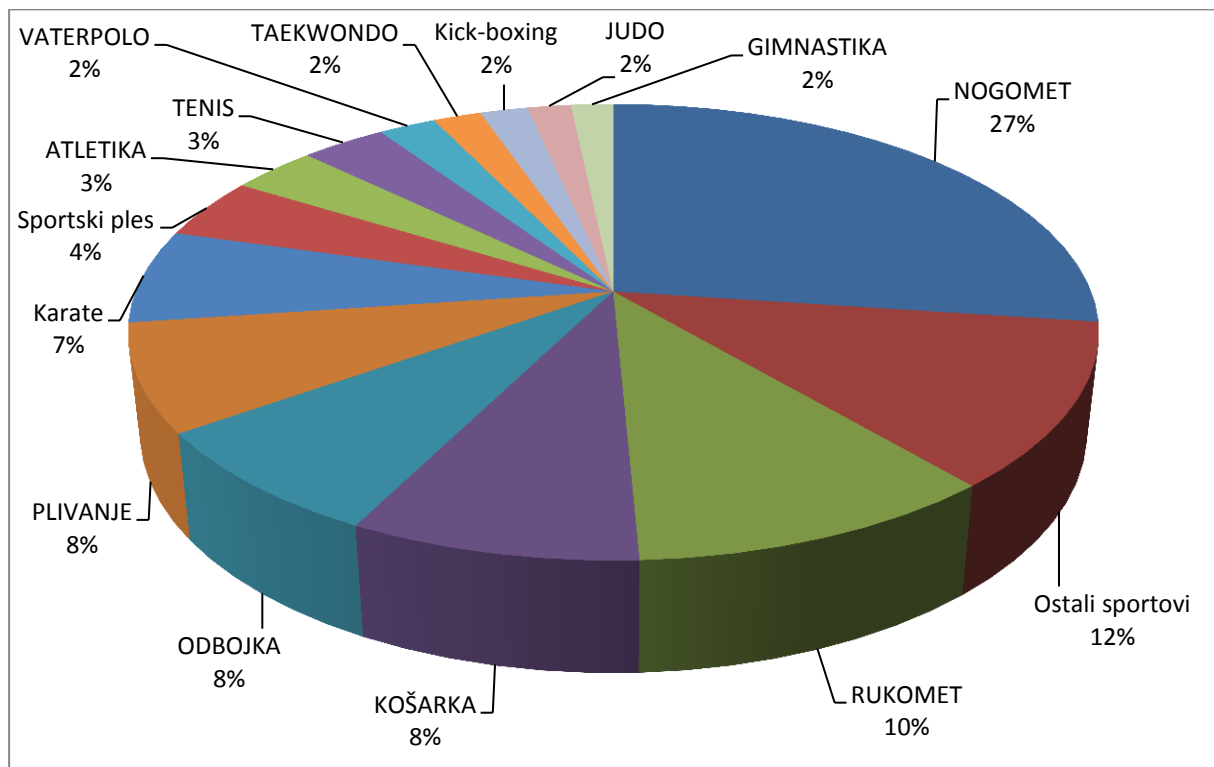
Izvor: Anketa Zajednice sportova PGŽ, osnovne i srednje škole u PGŽ, 2014.g.

Prema istraživanju, aktivno je 12 245 učenika i učenica, odnosno 50,2% ukupnog broja anketiranih učenika. Odnos aktivnih učenika naspram aktivnih učenica je 64%/36%.

Od ukupnog broja učenika koji su članovi školskih sportskih društava, njih 60,2% trenira u sportskim klubovima.

Na sljedećem prikazu vidljiva je podjela učenika prema sportu kojim se bave u sklopu trenažnih procesa sportskih klubova. Olimpijski su sportovi označeni tiskanim slovima, dok su neolimpijski označeni pisanim slovima.

Dijagram 5: Aktivnost učenika u sportskim klubovima



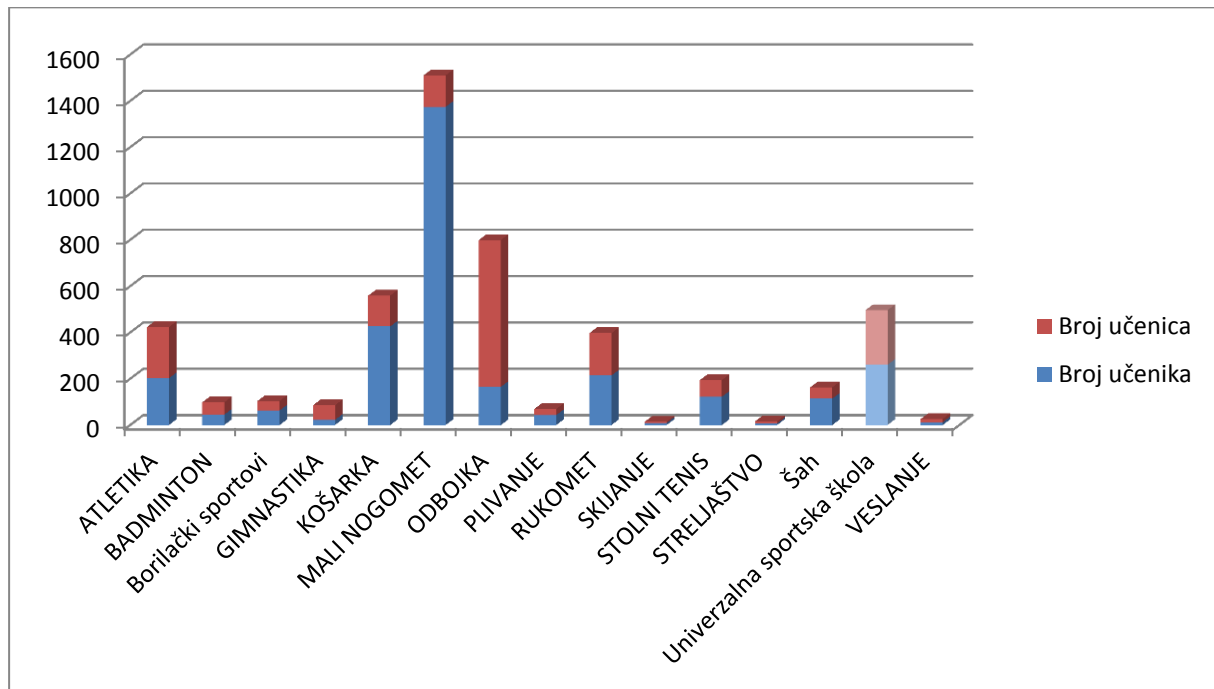
Izvor: Anкета Zajednice sportova PGŽ, osnovne i srednje škole u PGŽ, 2014.g.

* Tiskanim su slovima označeni olimpijski, a pisanim neolimpijski sportovi

Najzastupljeniji sport među školskom populacijom je nogomet, zatim slijede rukomet, košarka i odbojka od ekipnih, odnosno plivanje i karate od individualnih sportova. Aktivnost učenika u ostalim sportovima odnosi se na one aktivnosti u kojima je manje od 1% anketirane školske populacije uključeno u sportske klubove, a zbirno predstavljaju nešto više od desetine ukupno anketiranih učenika. Olimpijski su sportovi zastupljeniji, dok se od neolimpijskih sportova izdvajaju karate, sportski ples i kick-boxing.

Osim sportske aktivnosti učenika u sklopu sportskih klubova, učenici su aktivni u organiziranim školskim sportskim društvima koje vode profesori, odnosno nastavnici tjelesne i zdravstvene kulture. Natjecanja se provode u raznim sportovima, a u sljedećem je prikazu predložen broj učenika i učenica koji su dio školskih sportskih društava, a prema spomenutoj anketi provedenoj među učenicima i učenicama osnovnih i srednjih škola u županiji.

Dijagram 6: Aktivnost učenika u sklopu školskih sportskih društava



Izvor: Anketa Zajednice sportova PGŽ, osnovne i srednje škole u PGŽ, 2014. g.

* Tiskanim su slovima označeni olimpijski, a pisanim neolimpijski sportovi

Najviše učenika u sklopu školskih sportskih društava aktivno je u malom nogometu (30%), odbojci (16%), košarci (11%) te atletici (9%), a velik broj učenika od prvog do četvrtog razreda osnovne škole sudjeluje u programu Univerzalne sportske škole (10%). Najmanje učenika natječe se u veslanju, skijanju te streljaštvu (svi manje od 1%).

Opće stanje izgrađenosti i opremljenosti školskih sportskih objekata u PGŽ još uvijek nije na željenoj razini, iako je u posljednjih 10-15 godina učinjen zamjetan napredak. Nužna je dogradnja i obnova već postojećih školskih sportskih objekata, izgradnja novih školskih sportskih dvorana i vanjskih školskih sportskih terena te bolja opremljenost školskih sportskih dvorana sportskim rekvizitima, a sve zbog poboljšanja uvjeta bez kojih razvoj školskog sporta na području PGŽ nije moguć. Analizom koja je predstavljena u poglavlju *Sportska infrastruktura* ukazano je na nedostatak školske sportske infrastrukture, a posebice u srednjim školama. Tako je uočeno kako čak 18 (55%) srednjih i 10 (18%) osnovnih škola nema svoju sportsku dvoranu. Prema analizi također je vidljivo da na jednog učenika osnovne škole postoji 1.1 m² prostora školske sportske dvorane.

Većina anketom obuhvaćenih škola odgovorila je kako postojeće stanje i brojnost sportskih sprava i rekvizita ne zadovoljava ni temeljne potrebe nastave tjelesne i zdravstvene kulture. Sustavno i plansko opremanje postojećih školskih sportskih dvorana sportskim spravama i rekvizitima nužno je jer je sasvim izvjesno da same škole, u postojećim okolnostima, to teško mogu same učiniti.

Utjecajem vanjskih čimbenika ili pak padom motivacije, mnogi mladi sportaši odustaju od bavljenja sportom ili bilo kakvog oblika sportske aktivnosti. Kako bi se ovaj problem spriječio, potreban je snažniji angažman svih sudionika u sustavu školskog sporta, odnosno ravnatelja

škola i profesora TZK, kao i aktivnije uključivanje jedinica lokalne samouprave, kako bi se u potpunosti ostvarili ciljevi školskog sporta te omogućilo svakom učeniku redovito bavljenje sportom. Uključivanje što većeg broja učenika u razne školske sportske aktivnosti (sportska natjecanja, aktivni izleti u prirodu, rekreacija na otvorenom itd.), kao i aktivnije uključivanje učenika s teškoćama u razvoju u sustav školskog sporta, također su prioriteta razvoja školskog sporta.

Obzirom na važnost adekvatne pripreme i provođenja školskih natjecanja, nužno je osigurati dostatna sredstva za ista te je potrebno povećati financijska izdavanja za školski sport iz jedinica lokalne samouprave, u smislu tehničke provedbe i zdravstvene zaštite sudionika natjecanja.

Okosnicu stručnog rada u školskim sportskim društvima čini nešto više od 90 profesora tjelesne i zdravstvene kulture, koliko ih je trenutačno zaposleno u odgojno-obrazovnom sustavu na području PGŽ. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske je u siječnju 2014. godine donijelo Pravilnik o načinu osnivanja, zadaćama, djelokrugu i načinu rada školskih sportskih društava. Problematika koja je ovdje prisutna jest da se rad profesora tjelesne i zdravstvene kulture u školskom sportskom društvu ne tretira odgovarajuće u okviru njihovih radnih obveza i ne uključuje u satnicu (radnu normu). U budućnosti, dosezi i kvaliteta rada u sustavu školskog sporta ne bi se smjeli temeljiti na honorarnim vanjskim suradnicima. Ukoliko zbog objektivnih uvjeta postoji potreba za angažiranjem vanjskih suradnika, to mora biti u skladu s odredbama o stručnom radu i potrebnim kvalifikacijama za njegovo obavljanje, koji su propisani Zakonom o sportu, a njihov rad mora biti u skladu s najvišim kriterijima odgojno-obrazovnog rada i kineziološke struke. Valjalo bi stoga, po principu univerzalne sportske škole u suradnji s Hrvatskim školskim sportskim savezom, ovaj vid rada s djecom provoditi kao izvanškolsku aktivnost. Hrvatski školski sportski savez tako bi odgovarajući dio sredstava doznačio Savezu školskih sportskih društava PGŽ koji bi imao u radnom odnosu potreban broj nastavnika tjelesnog odgoja koji bi radili s djecom, a koji nisu zaposleni u odgojno-obrazovnom sustavu. Oni nastavnici koji su zaposleni u odgojno-obrazovnom sustavu PGŽ-a ovime također bivaju odgovarajuće plaćeni za svoj rad koji im inače nije priznat u satnicu (radnu normu).

Do trenutka provođenja anketnog istraživanja za potrebe izrade ove strategije, o broju članova školskih sportskih društava moglo se govoriti samo na temelju procjene. Međutim, u budućnosti se kreće s uspostavom sustava registracije, evidencije i praćenja članova školskih sportskih društava (putem on-line prijave). Uspostavljanje takvog sustava omogućit će stalan uvid u broj i strukturu članova školskog sportskog društva. Velike razlike među županijskim školama rezultat su nejednako razvijenog sustava školskog sporta u različitim krajevima PGŽ. Stoga je potrebno dopunskim aktivnostima i poticajnim mjerama dodatno razvijati školski sport u onim područjima gdje u ovom trenutku ne ispunjava sve svoje potencijale (otoci, Gorski kotar). Također, potrebno je uspostaviti sustav natjecanja od međurazredne i školske razine, preko gradskih i općinskih, do županijskih, te u konačnici regionalnih i nacionalnih

natjecanja, koji bi osigurao najmanje deset natjecateljskih dana svim učenicima uključenima u školska natjecanja neovisno o postignutim rezultatima, te stvoriti pretpostavke i uvjete za sustavan trenažni rad u školskom sportu. Dodatnim aktivnostima i projektima (Turno kretanje u OŠ PGŽ, USŠ itd.) treba što većem broju učenika osigurati bavljenje sportskim i rekreacijskim aktivnostima tijekom školske godine. Uvođenjem takvog sustava moći će se i prepoznati najtalentiranije učenike, zatim ih usmjeriti u određene sportske grane ili pojedini sport te, na kraju, pratiti i podupirati njihov sportski razvoj. Na taj način bi sustav školskog sporta mogao postati bazom cjelokupnog sustava sporta, ne samo na području PGŽ, već i u cijeloj Republici Hrvatskoj. Postoji također potreba za formiranjem sustava osiguranja natjecatelja koji su uključeni u školske sportske aktivnosti.

Zastupljenost u medijima i promocija školskog sporta putem medija treba pomoći razvoju sustava školskog sporta i biti u funkciji širenja svijesti o važnosti i potrebi sustavnog bavljenja sportom djece u osnovnim i srednjim školama.

Školskim sportom bavi se velik, iako još ne u potpunosti zadovoljavajući broj učenika. Većina učenika uključenih u školska sportska društva u pravilu se sportom bavi u sklopu sportskih klubova (spomenutih 60%) te uvelike utječe na uspješnost društva na školskim smotrama. Međutim, poseban naglasak valja staviti na one učenike koji izvan škole nisu sportski aktivni, a to podrazumijeva kontinuirani trenažni proces u sklopu školskih sportskih društava i sudjelovanje u školskim sportskim natjecanjima tijekom cijele školske godine. Ovoj skupini sportaša treba se pristupiti s posebnom pažnjom, obzirom da predstavljaju najranjiviju skupinu sportaša.

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedostatak školskih sportskih dvorana i vanjskih školskih sportskih terena	Izgraditi školske sportske dvorane i vanjske školske sportske terene (posebno kod SŠ)
Nedostatno honoriranje rada nastavnika TZK i voditelja školskog sportskog društva	Aдекватно honorirati rad nastavnika TZK, odnosno voditelja školskog sportskog društva
Nedostatna financijska sredstva za provođenje aktivnosti ŠSD svih razina	Povećati financijska izdavanja za školski sport
Izostanak trenažnih procesa u školskim sportskim društvima	Osigurati adekvatne uvjete održavanja treninga prije natjecanja
Nedovoljan broj natjecanja/utakmica u sustavu školskog sporta	Povećati broj natjecateljskih dana
Nedovoljna uključenost učenika u aktivnosti školskih sportskih društava	Povećati broj učenika u radu i aktivnosti školskih sportskih društava kroz razredna natjecanja i kontinuirani rad sekcija slobodnih aktivnosti
Velik broj učenika koji nije aktivan niti u školskom sportskom društvu, niti u	Smanjiti broj učenika koji nisu aktivni niti u školskom sportskom društvu, niti u sportskom

sportskom klubu	klubu
Nepostojanje osiguranja učenika od posljedica nesretnog slučaja i ozljeda tijekom natjecanja i treninga	Uvesti sustav osiguranja učenika od posljedice nesretnog slučaja i ozljede tijekom školskih sportskih aktivnosti
Neuključenost osoba s invaliditetom u školske sportske aktivnosti	Poticati uključivanje osoba s invaliditetom u školske sportske aktivnosti
Nedovoljno uključivanje djece u sportsko-rekreacijske programe koji nemaju isključivo natjecateljski karakter	Osigurati odvijanje raznih rekreacijskih programa koji nemaju natjecateljski karakter
Premalo programskih oblika djelatnosti usmjerenih uzrastu razredne nastave	Povećati broj programa namijenjenih razrednoj nastavi

Ciljevi

1. Povećati izgrađenost sportske infrastrukture srednjih škola za 20% te osnovnih škola za 7,5%
2. Povećati udio školske djece uključene u rad školskih sportskih društava na 22,5%
3. Povećati broj sportsko-rekreacijskih programa koji nemaju isključivo natjecateljski karakter
4. Definirati model stimuliranja voditelja programa školskih sportskih društava

Očekivani rezultati

1. 18 sportskih dvorana srednjih škola te 44 sportske dvorane osnovnih škola
2. 22,5% učenika uključeno u ŠSD
3. Izvode se 4 sportsko-rekreacijska programa bez natjecateljskog karaktera
4. Utvrđen model stimuliranja voditelja programa

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Izgraditi, dograditi i obnoviti već postojeće školske sportske objekte te ih opremiti sportskim rekvizitima u školama gdje postoji potreba
2. Jačanjem sustava razvijati školski sport na području otoka i Gorskog kotara
3. Provoditi nove sportske programe te uključiti učenike koji su neaktivni, kako u sklopu školskog, tako i klupskog sustava sporta
4. Proširiti program „Univerzalne sportske škole“ u svim školama u županiji gdje za to postoje uvjeti
5. Nastavnike i profesore koji su voditelji školskih sportskih društava honorirati sukladno postavljenom modelu stimuliranja
6. Poticati zakonodavne novine usmjerene na kvalitetnije vrednovanje izvannastavnog rada nastavnika s djecom u okviru školskih sportskih društava radi povećanja ukupne uključenosti većeg broja djece za bavljenje sportom

PRILOZI:

- Pregled aktivnosti učenika u ŠSD i klubovima
- Usporedba aktivnih učenika u ŠSD i klubovima po JLS
- Učenici u školskim sportskim društvima po sportovima
- Učenici uključeni u sportske klubove
- Prikaz učestalosti i dugotrajnosti treniranja djece školske dobi u sportskim klubovima

8. 3. Akademski sport

U okviru Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Visoka učilišta obvezuju se promicati tjelovježbu i studentski sport sukladno posebnom Zakonu. Nastavu tjelesnog i zdravstvenog odgoja trenutno provodi devet sastavnica Sveučilišta u Rijeci, od kojih je na njih pet nastava obvezna na prvoj i drugoj godini preddiplomskog i integriranog studija, dok je na četiri sastavnice nastava obvezna na prvoj godini preddiplomskog studija. Na jednoj sastavnici nastava tjelesne i zdravstvene kulture uopće se ne provodi. Trenutno je na Sveučilištu u Rijeci zaposleno devet kineziologa, tri vanjska suradnika te jedan stručni suradnik, koji su zaduženi za provođenje nastave tjelesne i zdravstvene kulture.

Analiza stanja

Sustavom sportskih natjecanja i rekreativnog vježbanja na Sveučilištu u Rijeci rukovodi Ured za sport Sveučilišta u Rijeci u suradnji s Riječkim sportskim sveučilišnim savezom (RŠSS). Savez okuplja studentska sportska društva sastavnica Sveučilišta, a trenutno broji 11 aktivnih članica. RŠSS organizira i provodi natjecanja, uređuje sustav natjecanja, brine o razvoju sveučilišnog sporta, okuplja sveučilišne sportske reprezentacije, organizira i provodi projekte iz domene sveučilišnog sporta na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini te brine o aktivnom uključivanju studenata i članova Sveučilišta u masovne sportske aktivnosti. Natjecanja se provode u 16 sportova u kojima aktivno sudjeluje 2 100 studenata sa svih sastavnica, što predstavlja oko 12% ukupnog broja studenata Sveučilišta u Rijeci.

Obzirom da nije poznat broj studenata koji se van natjecateljskog sporta u sklopu Sveučilišta bavi sportom, potrebno je provesti istraživanje o sportskoj aktivnosti studenata kako bi se stvorila kvalitetna baza za praćenje i planiranje daljnjih aktivnosti sporta na fakultetima.

Sveučilišni sport financira se iz sredstava osiguranih proračunom Sveučilišta u Rijeci, na temelju prijedloga proračuna za potrebe sportskih aktivnosti na Sveučilištu Ureda za sport, kojega odobrava Senat Sveučilišta u Rijeci. Iz sredstava se osiguravaju uvjeti za provođenje natjecanja, odlazak sveučilišnih reprezentacija na natjecanja na domaćoj i međunarodnoj razini te za organizaciju nekoliko projekata godišnje iz domene akademskog sporta, kroz koje je Sveučilište u Rijeci steklo reputaciju regionalnog lidera u sveučilišnom sportu. Ostali izvori financiranja su Grad Rijeka, Primorsko-goranska županija te projektno financiranje kroz apliciranje na natječaje javnih i privatnih institucija.

Trenutno ne postoji sportska infrastruktura na Sveučilištu u Rijeci koja bi zadovoljila potrebe sustava sportskih natjecanja i rekreacijskog vježbanja. Sveučilište u Rijeci, kao ni sastavnice Sveučilišta, ne posjeduju vlastitu sportsku infrastrukturu. Za potrebe natjecanja koristi se

infrastruktura u vlasništvu Grada Rijeke. Jedina sastavnica koja posjeduje vlastitu sportsku dvoranu je Pomorski fakultet Sveučilišta u Rijeci.

Za potrebe provođenja nastave tjelesne i zdravstvene kulture sastavnice Sveučilišta plaćaju najam zatvorenih i otvorenih sportskih terena koji su u vlasništvu javnih i privatnih institucija.

Sveučilišni savez dosad je organizirao velike sportske manifestacije poput Europskih prvenstava u odbojci i rukometu te svjetskog prvenstva u bridžu. Dobivanje domaćinstva Europskih sveučilišnih igara, popularne „Europske univerzijade“, zasigurno je najveći uspjeh Riječkog sportskog sveučilišnog saveza. U srpnju 2016. godine Zagreb i Rijeka ugostit će oko 5 500 studentica i studenata iz preko 300 europskih sveučilišta, o kojima će brinuti preko 1 000 volontera.

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedovoljno provođenje TZK na svim sastavnicama Sveučilišta	Uvesti obvezu provođenja kolegija TZK-a na prve dvije godine studija
Nedostatak vlastite sportske infrastrukture	Izgraditi vlastitu sportsku infrastrukturu
Nedovoljan broj kineziologa zaposlenih na sastavnicama Sveučilišta	Optimizirati broj zaposlenih kineziologa
Nedostatno financiranje akademskog sporta	Povećati financijsko izdvajanje za potrebe razvoja sustava sportskih natjecanja na SUR
Nerazrađena struktura upravljanja sustavom sportskih natjecanja i rekreativnog vježbanja na Sveučilištu u Rijeci	Razraditi sustav upravljanja sportskim natjecanjima i rekreacijskog vježbanja

Ciljevi

1. Provoditi kolegij TZK na svim sastavnicama Sveučilišta, kao obvezan na prve dvije godine studija, a kasnije kao izborni kolegij
2. Stvoriti infrastrukturne uvjete za održavanje TZK
3. Povećati broj sudionika sveučilišnog natjecateljskog sporta za 2 postotna poena

Očekivani rezultati

1. Na svim sastavnicama Sveučilišta provodi se kolegij TZK kao obavezan na prve dvije godine studija, a kasnije kao izborni
2. Izgrađena sportska dvorana namijenjena akademskom sportu
3. 14% studenata Sveučilišta sudjeluje u sveučilišnom natjecateljskom sportu

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Uvesti obvezu održavanja nastave TZK na svim fakultetima kao obvezan, a kasnije kao izborni kolegij

2. Pripremiti plansku, prostornu i projektnu dokumentaciju te izgraditi sportsku infrastrukturu namijenjenu akademskom sportu
3. Uključiti veći broj studenata u sportske aktivnosti i natjecanja sveučilišne lige
4. Formirati seniorske ekipe pojedinih fakulteta i uključiti ih u natjecanja pod ingerencijom županijskih strukovnih saveza

9. SPORT OSOBA S INVALIDITETOM

Osobe kod kojih su kretanje, sensorika i aktivnost ograničeni, odnosno osobe koje imaju dugotrajna tjelesna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, u većini slučajeva nisu u mogućnosti uključiti se u redovite sportske sadržaje pri mnogim klubovima i sportskim društvima. Potreba za poboljšanjem zdravstvenog statusa putem tjelovježbe kao i potreba za dokazivanjem i nadmetanjem prisutna je i kod osoba s invaliditetom te je zadaća svakog modernog društva omogućiti im uključivanje u sportske sadržaje u što većem broju. Na području županije godinama se već radi na poboljšanju uključenosti i uživanju dobrobiti sporta osoba s invaliditetom. Onima koji se zbog specifičnosti svog invaliditeta ne mogu priključiti klasičnim sportskim udrugama, omogućen je pristup u specijalizirane klubove i društva koji svojom tehničkom pristupačnošću i stručnim kadrovima omogućuju redovit rad i natjecanja u različitim kategorijama invalidnosti.

Sport osoba s invaliditetom i sport gluhih su vrlo specifične sportske grane, koje za razliku od tzv. "standardnog" sporta uključuju različite vrste sportskih djelatnika: sportske asistente, asistente za korisnike invalidskih kolica, defektologe i sportske klasifikatore za sport osoba s invaliditetom. Sport osoba s invaliditetom i sport gluhih imaju veliku važnost u procesima inkluzije i poboljšanja kvalitete života osoba s invaliditetom.

Analiza stanja

Prema Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, u Primorsko goranskoj županiji (stanje 30. 1. 2014. g.) živi 24 784 osoba s invaliditetom, odnosno 8,4% ukupnog stanovništva županije, od čega je 13 535 muških osoba (55%) i 11 249 ženskih osoba (45%). Na području županije djeluje Savez sportova osoba s invaliditetom Primorsko-goranske županije u koji je udruženo 11 sportskih klubova osoba s invaliditetom, 5 klubova osoba oštećenog sluha okupljenih u Riječki sportski savez gluhih te Sportski savez osoba s invaliditetom grada Rijeke. Samo dvije sportske udruge djeluju izvan Rijeke, od kojih jedna nije udružena u rad Županijskog saveza osoba s invaliditetom.

u registriranim sportskim udrugama osoba s invaliditetom na području Primorsko-goranske županije sportom se ukupno bavi 510 osoba (2,1% ukupnog broja osoba s invaliditetom na području županije), od toga je više muškaraca-345 (67,6%), dok je žena 165 (32%). Najviše je sportaša s tjelesnim invaliditetom, njih ukupno 219 (42,9%), dok je 170 osoba (33,3%) s

mentalnom retardacijom. Sportaša oštećena vida je 36 (7%) dok se sportom bave 72 gluhe osobe (14,1%). Samo je 13 (2,5%) sportaša s višestrukim oštećenjem.³²

Tablica 16: Odnos vrste invaliditeta i broja članova u pojedinim udrugama

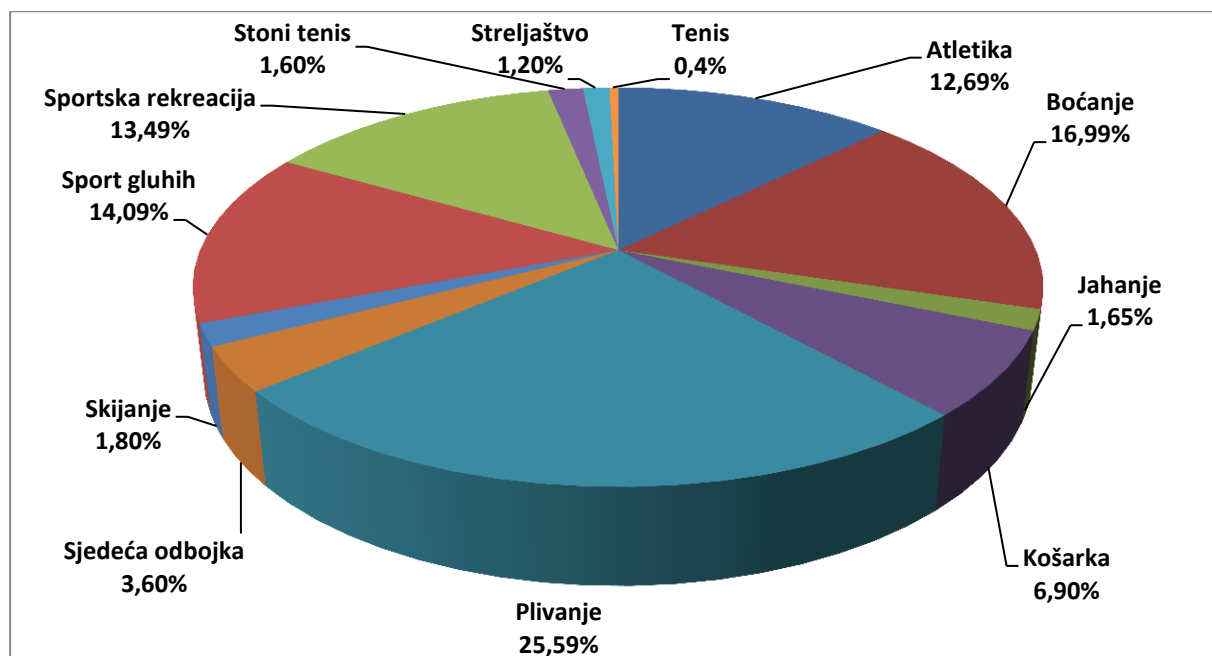
Ukupno članova	M	Ž	Tjelesni invaliditet	Mentalna retardacija	Oštećenje vida	Oštećenje sluha	Višestruka oštećenja
510	345	165	219	170	36	72	13

Izvor: Sport osoba s invaliditetom u PGŽ, Stručni rad unutar teme, lipanj 2014. g.

Prema brojnosti sportaša koji nastupaju u seniorskoj konkurenciji, sportaši Primorsko-goranske županije na drugom su mjestu, odmah nakon onih iz Grada Zagreba. Sportaša mlađih dobnih kategorija, odnosno sportaša koji nastupaju u kadetskoj i juniorskoj kategoriji, zamjetno je manje, obzirom na nepostojanje organiziranog sustava prijevoza tih sportaša, posebice onih iz manjih i ruralnih sredina PGŽ. Program koji bi također omogućio uključivanje većeg broja mladih sportaša je Univerzalna sportska škola za mlade osobe s invaliditetom.

U 2014. godini 5 sportaša s invaliditetom upisano je u Registar kategoriziranih sportaša pri Hrvatskom paraolimpijskom odboru, od čega su njih četvero sportaši 1. kategorije, dok je jedan sportaš 2. kategorije.³³

Dijagram 7: Grafički prikaz zastupljenosti osoba s invaliditetom u pojedinim sportskim aktivnostima



Izvor: Izradio autor, podaci iz Stručnog rada unutar teme, lipanj 2014. g.

³² Moretti, V. i suradnici, Sport osoba s invaliditetom u Primorsko-goranskoj županiji, Stručni rad unutar teme, 23. Ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske, str. 381

³³ Izvor: Hrvatski paraolimpijski odbor, stanje-rujan 2014. godine

U ljetnom i zimskom periodu svake godine organiziraju se kampovi za sportaše s invaliditetom. U ljetnim se mjesecima tako organiziraju kampovi za osobe s invaliditetom koje se bave atletikom, plivanjem, stolnim tenisom i dresurnim jahanjem, a tijekom zime za one koje se bave skijanjem, atletikom i plivanjem.

U 2013. i u 2014. godini organizirani su razni tečajevi za trenere, suce i djelatnike u sportu iz područja plivanja, dresurnog jahanja, boćanja i stolnog tenisa.

Stručni kadar u sportu osoba s invaliditetom je zadovoljavajući, posebice zbog određenog broja trenera koji pored tečajeva Hrvatske olimpijske akademije za sport osoba s invaliditetom i međunarodnih licenci posjeduju i diplome s medicinskog, rehabilitacijskog i/ili kineziološkog fakulteta. Treneri većinom rade na osnovi honorara ili volonterski, a smatra se da bi se veći učinak ostvario osiguravanjem više sredstava za zapošljavanje trenera.

Stanje sportske infrastrukture i prilagođenosti sportskih objekata na području grada Rijeke je također zadovoljavajuće. Većina objekata je u potpunosti ili djelomično prilagođena sportu osoba s invaliditetom, što omogućuje da se državna natjecanja, prvenstva i lige održavaju na području grada Rijeke. Kako bi se utvrdili uvjeti za održavanje natjecanja u ostalim dijelovima županije, potrebno je provesti analizu prilagođenosti sportskih objekata osobama s invaliditetom.

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Mali broj mladih osoba s invaliditetom uključen u rad sportskih klubova	Osnivati Univerzalne sportske škole za mlade osobe s invaliditetom
Slaba mobilnost osoba s invaliditetom	Razraditi sustav prijevoza osoba s invaliditetom na treninge
Nedovoljan broj sati stručnog rada trenera	Povećati broj sati rada trenera
Nepostojanje sportske liječničke skrbi i psihologa za rad sa sportašima	Pokrenuti rad sportske ambulante
Nedovoljna količina specifične sportske opreme za sport osoba s invaliditetom	Osigurati materijalne uvjete za nabavku sportske opreme
Sportaši s invaliditetom odlaze na mali broj natjecanja	Osigurati materijalne uvjete za češći odlazak na natjecanja
Konstantno opadanje broja gluhih sportaša	Zapošljavati administrativno osoblje koje poznaje znakovni jezik
Nedovoljno razumijevanje potreba sporta osoba s invaliditetom i sporta gluhih od strane jedinica lokalne i regionalne samouprave	Uvoditi godišnje kontrole postignutih ciljeva i rezultata iz Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom

Ciljevi

1. Povećati udio aktivnih sportaša za 50%
2. Povećati broj aktivnih sportaša do 25 godina za 100%
3. Omogućiti dostupnost sportske infrastrukture u vlasništvu jedinica lokalne samouprave osobama s invaliditetom na području cijele županije

Očekivani rezultati

1. 3,1% od ukupnog broja osoba s invaliditetom na području PGŽ aktivno se bavi sportom
2. Definiranje mjera za povećan broj aktivnih sportaša mlađih od 25 g.
3. Osigurana dostupnost svih sportskih objekata u vlasništvu jedinica lokalne samouprave osobama s invaliditetom

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Razraditi sustav transporta osoba s invaliditetom kako bi im se omogućilo sudjelovanje na treninzima i natjecanjima
2. Prilagoditi programe školskog sporta osobama s invaliditetom te uključiti što veći broj osoba s invaliditetom u sport putem sustavno organiziranih sportsko-rekreacijskih sadržaja
3. Zapošljavati dodatno osoblje koje prati sportaše na treninzima i natjecanjima
4. Organizirati razna natjecanja i sportske manifestacije osoba s invaliditetom
5. Utvrditi stanje dostupnosti sportskih objekata osobama s invaliditetom te postojeće objekte prilagoditi osobama s invaliditetom

10. SPORTSKA REKREACIJA

Sportska rekreacija oblik je tjelesne aktivnosti čije je prakticiranje u posljednjih nekoliko godina doživjelo veliki porast, a pozitivan trend očekuje se i u nadolazećim godinama. Važnost ovog oblika aktivnosti veže se direktno uz zdravstvenu sliku županije. Ne krećući se, odnosno ne mareći za svoje zdravlje, građani čine štetu svome zdravlju, ali i terete zdravstveni sustav te posljedično opterećuju gospodarstvo u cjelini. S druge strane, bavljenje rekreacijom povećava gospodarsku učinkovitost i zadovoljstvo građana. Zdravo društvo kreće od pojedinca, a definiranim mjerama i aktivnostima moguće je povećati svijest građana o važnosti bavljenja sportsko-rekreacijskim aktivnostima i prevenciji raznih bolesti, posebice onih kardiovaskularnog sustava, te ostvariti pozitivan socijalni učinak.

Na negativne posljedice tjelesne neaktivnosti ukazuje i zabrinjavajući podatak Svjetske zdravstvene organizacije koji govori o prepoznavanju tjelesne neaktivnosti kao vodećeg čimbenika rizika za preranu smrtnost i obolijevanje u zemljama s visokim dohotkom diljem

svijeta, te kao odgovoran faktor za smrt oko milijun osoba godišnje (samo u Europskoj regiji WHO-a).³⁴

Analiza stanja

Precizan broj osoba koje se rekreiraju u županiji gotovo je nemoguće odrediti budući da se intenzitet i učestalost sportske aktivnosti rekreativaca mijenja ovisno o vrsti aktivnosti i životnoj dobi. Osim spomenutog, rekreacija ovisi i o vremenskim uvjetima te se tako tijekom toplijih dana građani više rekreiraju na igralištima, šetnicama, stazama, u parkovima i sličnim otvorenim površinama koje se posljednjih godina sve više uređuju kako bi se građane što više potaklo na rekreiranje na otvorenom.

Krovna organizacija zadužena za provođenje rekreacijskih aktivnosti na području županije je Savez sportske rekreacije „Sport za sve“ Primorsko-goranske županije, koji je član nacionalnog saveza sportske rekreacije „Sport za sve“. U županijski savez udruženo je 10 društava sportske rekreacije. Postojeći stručni kadar zahtijeva dodatnu pomoć u smislu educiranja i osposobljavanja trenera i voditelja programa te administrativne podrške.

Prema raznim istraživanjima te saznanjima iz sportskih klubova, uočen je velik broj djece koja se pri prelasku iz kadetskog u juniorski uzrast, posebno iz juniorskog u seniorski uzrast, prestaju baviti sportskom aktivnošću. Velik problem predstavlja i daljnja neaktivnost u rekreativnom smislu. Većina sportaša odustajanjem od sporta u tim godinama rijetko ponovno razvije naviku bavljenja sportsko-rekreacijskim aktivnostima.

Sustav rekreiranja umirovljenika veoma je dobro uređen putem Saveza sportske rekreacije „Sport za sve“ te udruženja umirovljenika. Ovim aktivnostima odaziva se velik broj osoba starije životne dobi koje sudjeluju na raznim manifestacijama sportske rekreacije.

U 2014. godini na području županije provedena su dva istraživanja temeljena na aktivnosti građana u okviru sportske rekreacije. Jedno od njih uklopljeno je u ispitivanje o stavovima građana po pitanju bavljenja slobodnog vremena, koje je provedeno na uzorku od 2 305 osoba. Ispitanici su odgovarali na pitanja o aktivnostima u sklopu sportske rekreacije te o njihovoj vrsti i učestalosti. Anketiranju su pristupili ispitanici stariji od 15 godina.

Istraživanjem je pokazano kako se od ukupnog broja anketiranih građana njih 58% bavi nekom vrstom sportske rekreacije, dok je velik dio aktivan u dvije ili više vrsta rekreacije. Najviše se građana rekreira na području Zaleđa, a najmanje u Rijeci.

Tablica o aktivnosti građana prema vrsti rekreacije prikazana je u nastavku.

³⁴ Službeni list Europske Unije, Preporuke Vijeća o međusektorskom promicanju tjelesne aktivnosti korisne za zdravlje, 2013. godina

Tablica 17: Aktivnosti građana prema vrsti rekreacije i subregijama na godišnjoj razini

SUBREGIJA	VRSTE AKTIVNOSTI					
	Na otvorenom	Dvoranska	Na otvorenim terenima	Vodeni sportovi	Zimski sportovi	Drugi sportovi
Gorski kotar	52%	14%	7%	1%	18%	7%
Otoci	50%	16%	12%	13%	3%	6%
Priobalje	50%	21%	9%	8%	5%	7%
Rijeka	42%	27%	8%	10%	12%	0%
Zaleđe	52%	16%	9%	6%	9%	7%
Ukupno	50%	18%	10%	8%	8%	7%

Izvor: Istraživanje UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, 2014. g.

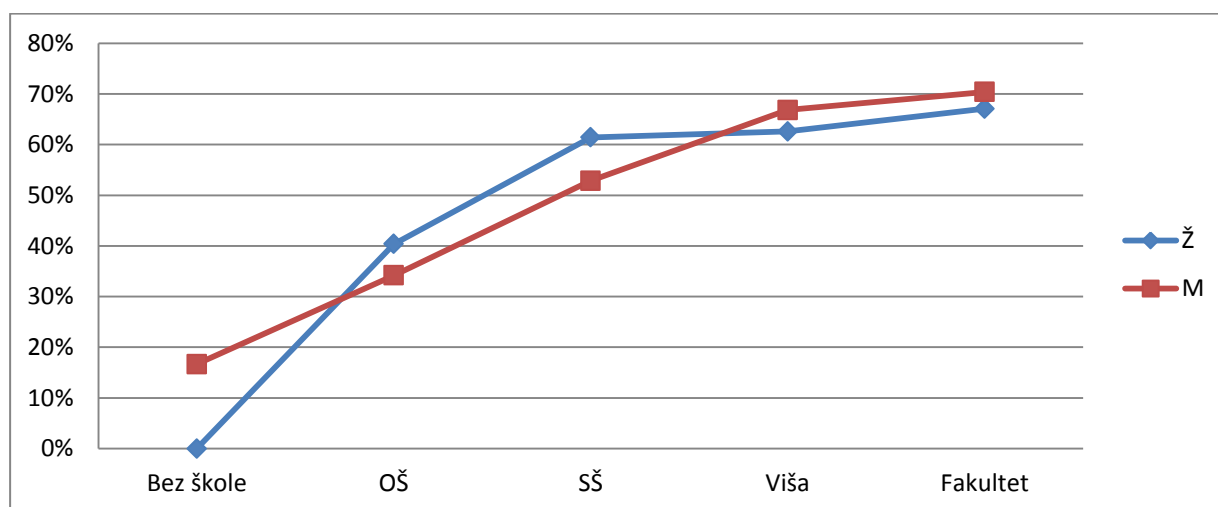
Obzirom na pretpostavku da se velik broj osoba individualno bavi rekreacijom, ne iznenađuje rezultat istraživanja da se najviše građana, čak 50%, rekreira na otvorenom, odnosno trče, bicikliraju, planinare, hodaju te se rekreiraju na druge načine koji ne zahtijevaju dodatne sportske rekvizite, odnosno infrastrukturu. Najmanje je građana, svega 8%, aktivno u vodenim sportovima.

Uzimajući u obzir broj aktivnih građana u odnosu na promatran broj anketiranih građana po svakoj jedinici lokalne samouprave zasebno, iz istraživanja proizlazi da su jedinice lokalne samouprave u kojima se građani najviše rekreiraju Baška, Matulji i Krk, a one u kojima se najmanje rekreiraju su Skrad, Vrbnik i Malinska-Dubašnica.

Od ukupnog broja anketiranih građana, tjedno se rekreira njih 36,57%. Ovaj rezultat dokazuje kako se bitno promijenila dosadašnja percepcija aktivnosti građana prema kojoj je smatrano kako se tjedno rekreira 15% građana. Nekom vrstom sportske aktivnosti bavi se sve veći broj građana, a sve je veći broj i rekreacijskih centara i dvorana koje su na raspolaganju zainteresiranim korisnicima.

Aktivnost građana prema obrazovnoj strukturi predočena je na sljedećem prikazu.

Dijagram 8: Aktivnost građana prema obrazovnoj strukturi



Izvor: Istraživanje UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, 2014. g.

Uzimajući u obzir aktivnost građana i stupanj obrazovanja, uočeno je kako se osobe više rekreiraju što imaju veći stupanj obrazovanja.

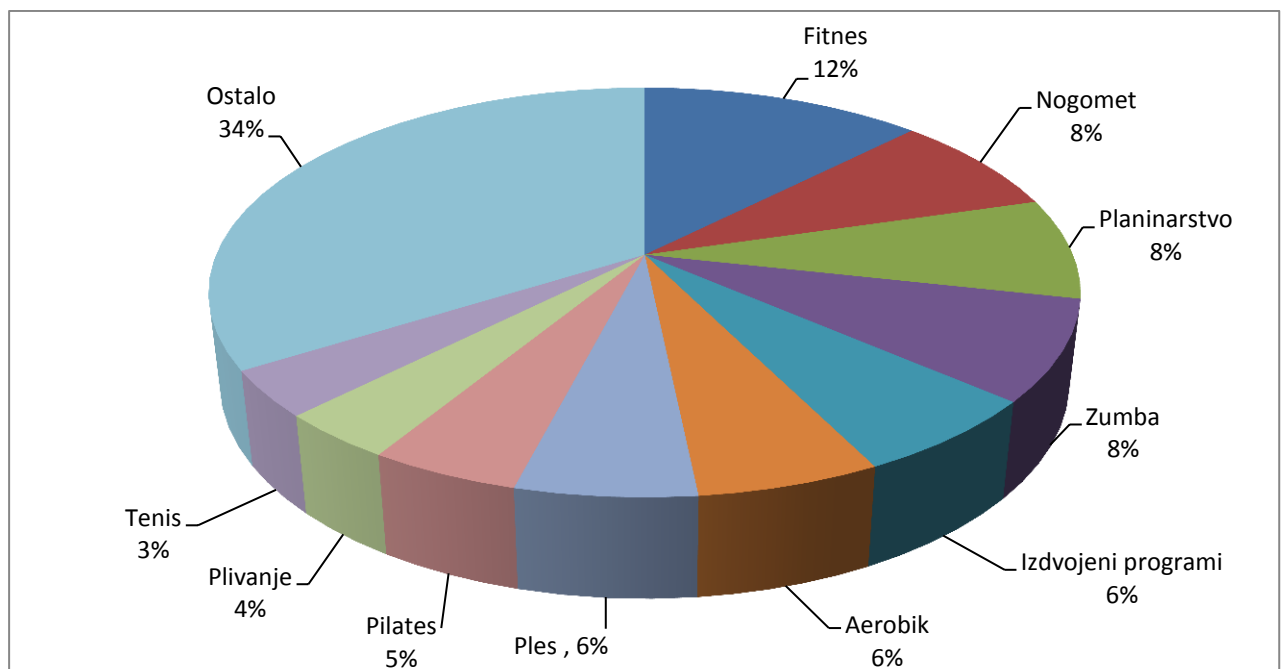
Prema drugoj anketi, upućenoj provoditeljima sportske rekreacije, najviše se osoba rekreira u dobi od 26 do 40 godina (25%). Najmanje se rekreacijom bave osobe starije od 60 godina (8%).

U sklopu ankete zatražena je dostava podataka od 239 provoditelja sportske rekreacije. Ispitivanju je pristupilo 49 udruga te 2 trgovačka društva, odnosno 21% provoditelja sportske rekreacije registriranih pri nadležnim registrima. Važno je napomenuti kako postoji izuzetno veliki broj neaktivnih udruga sportske rekreacije.

Prema anketi, uočeno je da se djeca predškolske dobi najčešće rekreiraju u okviru škola sportova te plesnih centara. Školanci (od 7 do 18 godina) se također najviše rekreiraju u sklopu raznih sportskih škola te plesnih i zumba-centara. Dječaci u toj dobi najviše igraju nogomet te su uključeni u razne sportske škole. Građani od 19 do 25 godina starosti najviše se bave fitnessom, aerobikom, pilatesom, planinarstvom, a uz zumbu, to su najčešće aktivnosti kojima se bave i građani od 26 do 40 godina starosti. Najčešća aktivnost osoba od 41 do 60 godina je planinarenje, a slijede zumba, fitnes i pilates. Planinarstvo je najatraktivniji oblik rekreiranja i osobama starijima od 60 godina, kao i određeni programi za umirovljenike - aerobik, nordijsko hodanje i medicinska gimnastika.

Sljedeći dijagram prikazuje najzastupljenije oblike rekreacije prema istraživanju.

Dijagram 9: Najzastupljeniji oblici rekreacije



Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, 2014. g.

Prema provedenom istraživanju, najviše provoditelja (klubova i društava) sportske rekreacije navelo je fitnes kao najčešću aktivnost koju članovi prakticiraju. Zatim slijede nogomet,

planinarstvo i zumba te izdvojeni programi koji se odnose na programe trudnica, umirovljenika, osoba s invaliditetom i osoba s teškoćama u razvoju te korekcijsko vježbanje i medicinska gimnastika. Osim nogometa, najčešći sportovi kojima se građani rekreiraju su plivanje, tenis, gimnastika, boćanje i odbojka.

Rekreaciju u anketiranim udrugama i društvima provodi 146 voditelja, od kojih dio sudjeluje u organizaciji i provođenju preko 60 manifestacija.

Iako oba istraživanja pokazuju aktivnost osoba svih dobnih skupina, valja inzistirati na povećanju broja sportsko-rekreacijskih priredbi i manifestacija za šire građanstvo kroz cijelu godinu, koristeći već postojeću infrastrukturu, te dodatno poticati aktivnosti na otvorenom zbog višestruke koristi. Potaknuti ovim događanjima te daljnjim podizanjem svijesti o važnosti kretanja, građani će postupno jačati stvaranje navike rekreiranja i kretanja što će uvrstiti u svakodnevnicu. S prednostima i koristima kretanja upoznata je većina građanstva koje rekreaciju sve češće uklapa u obiteljska druženja te se na taj način sve više širi koncept zdravoga života pojedinca i društva u cijelosti.

Osim u sklopu društava sportske rekreacije te na individualnoj osnovi, građani se rekreacijom bave i putem mjesnih odbora. Oni starije životne dobi rekreiraju se boćanjem, malim nogometom te ostalim sportovima, a ti su događaji gotovo uvijek popraćeni dodatnim zabavnim sadržajima. Također, organiziraju se određeni susreti mjesnih odbora gdje građani odmjeravaju snage u raznim aktivnostima, poput Dana Sv. Vida održanog u svibnju 2014. godine u kojem je sudjelovalo oko 250 igrača. Na području Grada Rijeke iste su godine u 33 mjesna odbora održana 74 turnira u 12 disciplina na kojima je sudjelovalo oko 2 000 građana.³⁵ Programske aktivnosti i aktivnosti natjecanja financirane su s pozicija Odjela gradske uprave za sport i tehničku kulturu te sa pozicija Odjela za gradsku samoupravu i upravu Grada Rijeke. Financiranje sportskih aktivnosti putem mjesnih odbora predstavlja direktan i održiv sustav poticanja povećanja aktivnosti građana u svojim sredinama. Značaj ovog oblika poticanja rekreacijskog bavljenja sportom je u postizanju pozitivnog efekta financiranjem velikog broja programa i aktivnosti u manjim sredstvima.

Uz povećanje svakodnevne rekreacijske aktivnosti građana i obitelji, sve više osoba odlučuje aktivno provesti odmor pa hoteli i ostali turistički objekti nude sve raznovrsniju ponudu svojim gostima. Sportski turizam raširen je u većini zemalja Europske unije, a uz postojeću ponudu te koristeći adekvatnu sportsku infrastrukturu, i u Primorsko-goranskoj županiji moguće je razviti dodatan prostor posvećen sportskom turizmu. Uz prirodne ljepote kojima županija obiluje te uz velik broj kvalitetnih sportsko-rekreacijskih centara, moguće je privući još veći broj osoba zainteresiranih za rekreacijski turizam. Povećanjem sportsko-rekreacijske ponude moguće je produžiti turističku sezonu te u mjesecima manjeg turističkog prometa privući domaće i strane turiste.

³⁵ *Izvešće o radu mjesnih odbora u 2014. godini*

Obzirom da građani u prosjeku pola dana provedu na svom radnom mjestu, uglavnom sjedeći i ne krećući se, preporučljivo je da se barem jednom tjedno rekreiraju, odnosno bave sportom.

U prilog tome govori i podatak Državnog zavoda za statistiku kako čak 59 359 zaposlenih osoba u PGŽ starijih od 15 godina (51% zaposlenih osoba) obavlja poslove sjedeći (zakonodavci, dužnosnici i direktori, znanstvenici, inženjeri i stručnjaci, tehničari i stručni suradnici te administrativni službenici)³⁶. Od ukupnog broja osoba čije radno mjesto ne zahtijeva fizički napor, odnosno koje sjede, 54% su žene, dok je udio muškaraca 46%.

Unatoč nekadašnjem uspješnom modelu uključivanja djelatnika u razne sportske aktivnosti u radnom okruženju, danas svijest o takvoj vrsti rekreiranja i druženja uvelike nedostaje. Malo koja tvrtka, ustanova ili organizacija nudi svojim zaposlenicima mogućnosti korištenja sportskih sadržaja, organizira sportska druženja, turnire ili slične aktivnosti. Poticanjem i osvještavanjem poslodavaca i zaposlenika o važnosti kretanja i bavljenja sportskom aktivnošću direktno se vrši pozitivan utjecaj na najširu populaciju građana.

O samom pojmu rekreacije, odnosno o njenom obuhvatu, sadržaju, učestalosti i intenzitetu, postoje različita mišljenja. Temeljem raznih istraživanja Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) preporuča³⁷ bavljenje nekom vrstom aktivnosti u trajanju od barem 30 minuta pet dana tjedno, odnosno minimalno 20 minuta bavljenja aktivnošću visokog intenziteta tri dana tjedno. Minimalna preporučena aktivnost u trajanju od 120 minuta tjedno, podijeljena u najmanje dva dana u tjednu.

Kako je već spomenuto, do točnog broja osoba koje se bave rekreacijom teško je doći. Dosad se smatralo kako se u županiji rekreacijom na tjednoj bazi bavi 15% osoba. Istraživanjem je pokazano kako se 58% osoba rekreira na godišnjoj razini, a 36,6% osoba bavi nekom vrstom aktivnosti na tjednoj bazi. Iako postoji određena sumnja kako bi se istraživanjem provedenom na većem uzorku došlo do jednakog postotka osoba koje se rekreiraju, u narednom petogodišnjem razdoblju cilj je povećati broj osoba koje se tjedno rekreiraju za 10%, odnosno da se tjelesnom aktivnošću tjedno bavi 40% građana.

Iako je analizom ustanovljena relativno pozitivna slika stanja sportske rekreacije u županiji moramo utvrditi da se ona ne odvija sustavno već su te aktivnosti disperzirane u mnoštvu međusobno nepovezanih dionika i organizatora. Osjeća se izrazita potreba jačanja tog sustava koji bi objedinio dionike u procesu organiziranja sportsko-rekreacijskih aktivnosti te usklađivao programe i mogućnosti na prostoru županije. Tu ulogu mora preuzeti Savez sportske rekreacije „Sport za sve“ Primorsko-goranske županije. Savez bi morao, što je posebno važno, skrbiti o stručnom osposobljavanju i školovanju kadrova za djelatnost sportske rekreacije. Za takvu ulogu Savez mora imati adekvatnu logističku podršku i financijsku potporu.

³⁶ Državni Zavod za statistiku, *Zaposleni prema položaju u zaposlenju, starosti i spolu po gradovima/općinama, Popis stanovništva 2011. g.*

³⁷ *EU Physical Activity Guidelines, str. 7, 2008. g.*

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedovoljan broj osoba koje se rekreiraju	Povećati svijest građana o važnosti bavljenja sportskom aktivnošću te povećati broj osoba koje se rekreiraju
Nedostatna infrastruktura za provođenje sportske rekreacije	Osigurati potrebnu infrastrukturu za provođenje sportske rekreacije
Nedostatna informiranost građana o postojećim mogućnostima za bavljenje sportskom rekreacijom	Intenzivnije informirati građane o mogućnostima bavljenja sportskom rekreacijom
Nedovoljna povezanost klubova, društava i saveza unutar sustav sportske rekreacije	Stvarati mehanizme za jačanje sustava sportske rekreacije
Nejednaka dostupnost sportsko rekreacijskih sadržaja na području županije	Omogućiti ravnomjernu dostupnost sportsko-rekreacijskih sadržaja svim kategorijama građana
Nedostatak kvalificiranih osoba za vođenje i organizaciju sportsko-rekreacijskih aktivnosti	Omogućiti obrazovanje trenera, voditelja i instruktora sportske rekreacije te razraditi dobru organizacijsku mrežu stručnih osoba pri organizaciji manifestacija
Nemogućnost zapošljavanja potrebnog broja osoba zaduženih za organizaciju i vođenje sportsko-rekreacijskih aktivnosti	Stvoriti uvjete za zapošljavanje kadrova za organizaciju i vođenje sportsko-rekreacijskih aktivnosti
Nedovoljna povezanost zdravstvene i turističke djelatnosti s organizatorima i provoditeljima sportsko-rekreacijskih aktivnosti	Prepoznati važnost i ukazati na pozitivan utjecaj sportske rekreacije u turističkom i zdravstvenom sektoru te povezati sport i rekreaciju sa zdravstvenom i turističkom djelatnošću
Nepovezanost radnog okruženja sa sportsko-rekreacijskim sadržajima	Razviti modele povezivanja sfere rada i rekreacije

Ciljevi

1. Privući nove građane te povećati broj građana koji se na tjednoj bazi bavi rekreacijom za 3,5 postotnih poena
2. Povećati broj kvalificiranog stručnog kadra u rekreaciji
3. Ponuditi gospodarskim subjektima sportsko-rekreacijske programe i sadržaje
4. Razvijati cjelogodišnju rekreaciju na cijelom prostoru županije
5. Jačati sustav sportske rekreacije
6. Stvoriti bazu podataka o programima, provoditeljima i infrastrukturi sportske rekreacije

Očekivani rezultati

1. 40% građana bavi se sportskom rekreacijom na tjednoj bazi
2. 10% veći broj kvalificiranog stručnog kadra
3. Izrađeni sportsko-rekreacijski programi prilagođeni gospodarskim subjektima
4. 10% veći broj manifestacija sportske rekreacije koje se odvijaju na području PGŽ tijekom cijele godine
5. 20 udruga uključeno je u Savez sportske rekreacije „Sport za sve“ PGŽ
6. Izrađena baza podataka o programima, provoditeljima i infrastrukturi sportske rekreacije

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Educirati, usavršiti, osposobiti te zaposliti stručni kadar za vođenje programa i organizaciju manifestacija
2. Nastaviti s ulaganjima u RSRTC Platak
3. Dati važnost izgradnji sportskih objekata pristupačnih većem broju građana
4. Provesti istraživanje te stvoriti evidenciju o programima, provoditeljima i infrastrukturi sportske rekreacije koja je javno dostupna
5. Poticati promidžbu i značaj sportske rekreacije kroz zastupljenost u medijima
6. Razvijati mogućnosti i poticati suradnju turističkih subjekata i sportsko-rekreacijskih centara, društava i udruga u smislu korištenja sportsko-rekreacijskih sadržaja
7. Povezivanjem postojećih rekreativnih manifestacija i organizacijom novih stvarati sustav koji će rekreativce motivirati i omogućiti im sudjelovanje u istima
8. Potaknuti udruživanje klubova i društava sportske rekreacije u Savez sportske rekreacije „Sport za sve“ PGŽ uključivanjem u aktivnosti Saveza i financiranjem zajedničkih programa
9. Provoditi dodatne raznovrsne aktivnosti sportske rekreacije umirovljenika

PRILOZI:

- Podjela građana koji se rekreiraju prema dobi i vrsti aktivnosti, Istraživanje Zajednice sportova PGŽ
- Podjela aktivnosti anketiranih građana, Istraživanje Zajednice sportova PGŽ
- Aktivnost građana prema dobnim skupinama, Istraživanje Upravnog odjela za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ
- Aktivnost anketiranih građana po dobnim skupinama i jedinicama lokalne samouprave, Istraživanje Upravnog odjela za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ

11. ZDRAVSTVENA SKRB SPORTAŠA

Cilj odgovorne zdravstvene politike je zaštita i unaprjeđenje zdravlja pojedinca, obitelji i sveukupnog stanovništva, čime se svakom čovjeku omogućuje produktivan i kvalitetan život. Konačni cilj zdravstvene zaštite jest približavanje idealu zdravlja; prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije zdravlje nije samo odsutnost bolesti ili oronulosti, već stanje potpunoga tjelesnog, duševnog i socijalnog blagostanja.³⁸

Analiza stanja

Dvije su komponente koje u temelju određuju trenutno stanje zdravstvene skrbi sportaša u županiji. Jedna se odnosi na broj sportskih liječnika, a druga na sportske ambulante. Trenutno na području Primorsko-goranske županije djeluje deset specijalista medicine rada i sporta, od kojih je devet na području grada Rijeke, a samo jedan djeluje u Delnicama. Razvidna je potreba za ustrojavanjem liječničkih, po mogućnosti mobilnih timova, koji će djelovati u sklopu sportske ambulante ne samo u Rijeci, već i na području otoka te Gorskog kotara. Važno je održavati kontinuitet djelovanja specijalista sportske medicine kako ne bi došlo do još većeg pomanjkanja istih. Prateći uspješnost trenutnih specijalizanata te potičući usavršavanje potencijalnih, osigurala bi se potrebna liječnička skrb za sportaše u budućnosti. U Rijeci postoji medicinska infrastruktura za koju je potrebno angažirati odgovarajući liječnički tim.

Velik problem sportašima predstavljaju zakonske odredbe koje nalažu obavezne liječničke preglede svakih šest mjeseci. Sportski djelatnici, sportaši pa i sama liječnička struka sugerira promjene ovog dijela Zakona o sportu te smatra, a po uzoru na europske modele, kako bi jedan pregled godišnje trebao zadovoljiti potrebe natjecateljskog sporta, osim u određenim sportovima poput automobilizma, ronilaštva, borilačkih i ostalih sportova koji zahtijevaju učestalije preglede. Kvaliteta pregleda tako bi se povećala, a rasteretile bi se sportske ambulante te reducirali financijski izdaci. Vrhunski natjecatelji, olimpijci i prve ekipe preglede bi obavljali po potrebi i češće. U pregled je potrebno uključiti i elektrokardiogram (EKG) budući da se pomoću njega mogu otkriti različite srčane bolesti i anomalije. Rezultat pregleda koji su uključivali EKG analizirali su talijanski liječnici koji su uočili smanjenje smrtnosti sportaša koji su obavili taj pregled za 90%. Na važnost preventivnih pregleda sportaša upozorava i podatak o 2,8 puta većem riziku od iznenadne srčane smrti sportaša u odnosu na građane koji se na bave sportom.³⁹

U povijesti sporta zabilježeni su slučajevi iznenadne smrti sportaša na sportskim borilištima. Prema podacima Nastavnog zavoda za javno zdravstvo PGŽ u posljednje tri godine na području županije nije zabilježena niti jedna smrt sportaša ove vrste. Kako bi se zadržalo

³⁸ *Temeljna načela i smjernice razvoja športa u RH, 2011. g., str. 132.*

³⁹ *D. Veber i suradnici, Prevencija iznenadne srčane smrti kod sportaša-iskustva u Hrvatskoj i inozemstvu, pregledni članak, 2015. g., str. 246*

trenutno stanje, potrebno je sportska borilišta opremiti automatskim defibrilatorima te prevenirati moguće posljedice.

Osobe koje treba pregledavati nisu samo vrhunski sportaši i oni u sustavu natjecanja, već i velik dio stanovništva koji se bavi bilo kakvim oblikom sportske aktivnosti, odnosno rekreacije, poput maratonaca i biciklista koji se pojedinačno natječu u sklopu organiziranih sportskih događanja.

Svaka bi se osoba, po obavljenom pregledu, trebala konzultirati s liječnikom o vrsti rekreacije koju bi prakticirala te intenzitetu treniranja, kako bi prevenirala moguće ozljede. Dodatnu brigu u smislu zdravstvene skrbi treba naravno fokusirati na sportaše mlađih dobnih kategorija koji postaju ranjiva skupina obzirom na sve raniju selekciju i specijalizaciju u sportu.

Veliku opasnost među mladima predstavlja konzumacija raznih legalnih kao i sve dostupnijih ilegalnih sredstava ovisnosti. Posljednje europsko istraživanje provedeno među 105 000 adolescenata iz 37 zemalja pokazalo je zabrinjavajuće rezultate, pozicionirajući Hrvatsku na visoko treće mjesto prema broju mladih koji puše i ekscesivno konzumiraju alkohol.⁴⁰ Uzroke konzumacije sredstava ovisnosti kod mladih valja utvrditi i liječiti, a bavljenje sportom upravo omogućuje prirodnu terapiju. Druženjem i ulaganjem u svoje zdravlje, mladi sportaši razvijaju svijest o važnosti kretanja te štetnosti konzumacije raznih opijata.

Među djelatnicima u sportu i sportašima ima i onih koji svoje rezultate nastoje poboljšati dopingom. Svjetska antidopinška agencija (WADA) putem Svjetskog antidopinškog kodeksa, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2015. godine, te uz pomoć raznih antidopinških agencija nastoji spriječiti ovu negativnu praksu u sportskom svijetu kako bi se zaštitili čisti sportaši i integritet sporta u cjelini.

Trenutno u županiji ne postoji integrirana baza u kojoj se pohranjuju i pretražuju podaci o zdravlju sportaša. Postoji velika potreba za opsežnim istraživanjem o zdravstvenom stanju sportaša i generiranjem tih podataka u zajedničku bazu sportaša. Ova bi se ideja mogla realizirati u vidu zdravstvenog e-kartona sportaša koji bi bio dostupan svakom zdravstvenom djelatniku umreženom u bazu. Povezivanjem e-kartona s bazom školskih pregleda olakšao bi se rad liječnika te se lakše pratile zdravstvene promjene sportaša.

Uloga zdravstva u sportu, osim redovne skrbi sportaša, potiče i izdavačku djelatnost kojom se sudionicima u sportu na konstruktivan i sažet način približavaju osnovne smjernice o vođenju odgovornog i zdravog života sportaša.

⁴⁰ Čorak D. i suradnici, *Droge, ovisnost i mladi, Preventivno-edukativna brošura, 2015.g., str. 11*

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nepostojanje specijalizirane sportske ambulante za utvrđivanje opće i posebne zdravstvene sposobnosti sportaša	Staviti u funkciju sportsku ambulantu
Nedovoljan broj specijalista sportske medicine na području županije (sportskih liječnika)	Usavršavati, doškolovavati i educirati sportske liječnike i osobe koje se brinu o zdravstvenoj skrbi sportaša
Nedovoljna uključenost sportskih nutricionista, psihologa, fizioterapeuta/kineziterapeuta i ostalih zdravstvenih djelatnika u sportu	Planski surađivati s Centrom zdravstvenih studija i Medicinskim fakultetom u Rijeci
Neprikladna i neodrživa zakonska regulativa u segmentu zdravstvene skrbi sportaša	Poticati promjene zakonske regulative
Nekoordinirana suradnja među dionicima sporta i zdravstva	Intenzivirati suradnju među dionicima sporta i zdravstva
Nepostojanje konkretnih statističkih podataka o zdravlju sportaša PGŽ	Prikupiti podatke i izraditi centralni informacijski sustav koji će biti dostupan svim liječnicima
Centraliziranost djelovanja sportskih liječnika	Omogućiti održavanje liječničkih pregleda na području cijele PGŽ
Nepostojanje zdravstvenih pregleda i sustavnog praćenja osoba koje nisu u natjecateljskom sustavu i rekreativaca	Omogućiti odvijanje zdravstvenih pregleda i stvaranje sustavnog praćenja osoba koje nisu u sustavu natjecanja i rekreativaca

Ciljevi

1. Osigurati zdravstvenu skrb sportašima pod istim uvjetima na cijelom prostoru županije
2. Izraditi informacijski sustav praćenja zdravstvenog stanja sportaša, odnosno uvesti e-karton
3. Prevenirati mogućnost iznenadne smrti sportaša na sportskim borilištima

Očekivani rezultati

1. Rad specijalizirane sportske ambulante s dva liječnička tima
2. Izrađen informacijski sustav praćenja zdravstvenog stanja sportaša, odnosno e-karton
3. Zadržana nulta stopa iznenadne smrtnosti sportaša na sportskim borilištima

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Pokrenuti rad specijalizirane sportske ambulante s dva liječnička tima

2. Organizirati edukativna predavanja iz sportske medicine na širem teritoriju PGŽ i educirati trenere i sportske djelatnike te poticati izdavačku i promotivnu djelatnost
3. Obavljati sportske preglede u specijaliziranoj sportskoj ambulanti kroz preventivu, kurativu i sekundarnu pomoć
4. Suradnjom zdravstvenih ustanova stvoriti jedinstvenu bazu kojom bi se omogućilo praćenje zdravlja sportaša putem e-kartona
5. Opremati borilišta sredstvima za pružanje prve pomoći i automatskim defibrilatorima

12. STRUČNI KADROVI U SPORTU

Iznimno važna pitanja budućeg razvoja sporta odnose se na stručne kadrove koji obavljaju stručne poslove u sportu. U piramidi tih kadrova treneri se nalaze na prvom mjestu i čine osnovni stručni kadar u sportu, odnosno nositelje sportske pripreme. Ako se problemu trenera i stručnih kadrova u sportu ne pristupi planski, analitički i strateški, postoji opasnost da taj segment sustava postane ograničavajući faktor budućega razvoja sporta. Trener je osoba koja planira i programira, kontrolira i provodi sportski trening sa sportskom ekipom ili pojedinim sportašem. Od stručnih kadrova na području vrhunskoga i natjecateljskoga sporta zahtijeva se sveobuhvatno znanje o procesu sportske pripreme kao sredstvu maksimalnoga povećanja sportskoga učinka sportaša i sportskih timova, što posljedično dovodi do postizanja sportskih rezultata i željenog uspjeha.

Kadrovi u sportu mogu se podijeliti u tri osnovne skupine: upravljačko-organizacijski, stručni i prateći kadrovi.

Tablica 18: Osnovne skupine kadrova u sportu

OSNOVNE SKUPINE KADROVA U SPORTU		
Upravljačko-organizacijski kadrovi	Stručni kadrovi	Prateći kadrovi
predsjednici/direktori i članovi uprava ili izvršnih odbora	treneri	suci
glavni i stručni tajnici	kondicijski treneri	novinari
sportski direktori	sportski liječnici	statističari
organizatori i voditelji natjecanja (povjerenici i delegati)	fizioterapeuti/kineziterapeuti	snimatelji
sportski menadžeri i posrednici	sportski psiholozi	informatičari
marketinški djelatnici	dijagnostičari	voditelji sportskih objekata
administrativni djelatnici	savjetnici za planiranje i programiranje treninga	osobe odgovorne za održavanje sportskih objekata i opreme
ekonomi	osobe osposobljene za rad u sportu (voditelji/instruktori/učitelji)	ostali prateći kadrovi

Izvor: *Treneri i stručni poslovi u Hrvatskom sportu – projektna studija*

Zakonom o sportu definirana je gruba struktura stručnih poslova u sportu. Prema članku 59. stavak 1. Zakona o sportu stručni poslovi u sportu su:

- programiranje i provođenje sportske pripreme;
- programiranje i provođenje sportske poduke djece i mladeži u sportskim školama;
- programiranje i provođenje sportske rekreacije;
- programiranje i provođenje izvannastavnih školskih sportskih aktivnosti i
- podučavanje osoba osnovnoj tehnici pojedinog sporta.

Prema Zakonu o sportu, poslove trenera može obavljati osoba koja je za te poslove osposobljena u ustanovama za osposobljavanje kadrova na temelju programa za stjecanje licence krovnih svjetskih ili europskih udruženja određenog sporta, potom osoba koja je osvojila medalju na Olimpijskim igrama te svjetskim ili europskim seniorskim prvenstvima, a stručno je osposobljena u ustanovama za osposobljavanje kadrova u sportu te osoba koja je poslove trenera obavljala najmanje 15 godina do dana stupanja na snagu Zakona o sportu (2006. g.), a stručno je osposobljena u ustanovi za osposobljavanje kadrova.

Zakon o sportu predviđa još jednu, nižu razinu stručnih poslova u sportu koje obavljaju osobe osposobljene za rad u sportu (voditelji, instruktori i sl.). Takvim sportskim djelatnikom smatra se osoba koja poučava građane osnovnoj tehnici pojedinog sporta ili provodi sportsku rekreaciju građana, a osposobljena je za taj rad u ustanovi za osposobljavanje kadrova u sportu.⁴¹ Navedeno se odnosi na manje složene stručne poslove u sportu koje može obavljati i manje kvalificirana osoba, primjerice instruktor ronjenja, instruktor skijanja, učitelj tenisa, voditelj rekreacije i sl.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske obvezalo se donijeti Pravilnik o stručnoj spremi, odnosno stručnoj osposobljenosti potrebnoj za obavljanje stručnih poslova u sportu prema vrsti i složenosti određenih poslova.⁴² Ovaj temeljni provedbeni akt za reguliranje pitanja tko može (smije) obavljati koje stručne poslove u sportu, nakon više od 9 godina od stupanja Zakona na snagu još uvijek nije donesen.

Analiza stanja

U okviru prikupljanja podataka za potrebe izrade Strategije razvoja sporta Primorsko-goranske županije analizirani su i podaci o stručnim kadrovima u sportu. Tom analizom obuhvaćena su:

- 32 sporta od čega su 23 udružena u županijske sportske saveze
- 488 klubova (82% ukupnog broja aktivnih klubova/udruga za natjecanje)
- 23 789 sportaša (oko 95% svih sportaša u PGŽ)

⁴¹ Zakon o sportu, NN 71/06, čl.10

⁴² Zakon o sportu, NN 71/06, čl. 60. st. 5.

Tablica 19: Odnosi klubova, trenera i sportaša u PGŽ

Sport	Broj klubova	Broj trenera	Sportaša	Sportaša po treneru	Trenera po klubu	Udio trenera
ATLETIKA	5	12	1 327	111	2.4	1.6%
Automobilizam	11	7	23	3	0.6	0.9%
Boćanje	82	29	1 371	47	0.4	3.9%
BOKS	7	17	193	11	2.4	2.3%
JEDRENJE	25	24	1 447	60	1.0	3.2%
JUDO	5	13	493	38	2.6	1.7%
Karate	23	25	850	34	1.1	3.3%
Kick-boxing	8	9	297	33	1.1	1.2%
KOŠARKA	30	52	1 252	24	1.7	7.0%
Kuglanje	22	23	500	22	1.0	3.1%
NOGOMET	48	172	6 962	40	3.6	23.0%
ODBOJKA	23	51	1 323	26	2.2	6.8%
Pikado	36	5	453	91	0.1	0.7%
PLIVANJE	6	39	1 377	35	6.5	5.2%
RUKOMET	32	53	1 798	34	1.7	7.1%
SKIJANJE	14	32	234	7	2.3	4.3%
STOLNI TENIS	12	12	219	18	1.0	1.6%
STRELIČARSTVO	3	6	261	44	2.0	0.8%
STRELJAŠTVO	18	12	388	32	0.7	1.6%
Šah	26	38	377	10	1.5	5.1%
TAEKWONDO	9	16	315	20	1.8	2.1%
TENIS	12	25	428	17	2.1	3.3%
VATERPOLO	7	22	549	25	3.1	2.9%
BADMINTON	2	4	69	17	2.0	0.5%
BICIKLIZAM	4	2	50	25	0.5	0.3%
DIZANJE UTEGA	2	1	34	34	0.5	0.1%
GIMNASTIKA	2	12	300	25	6.0	1.6%
ORIJENTACIJSKI SPORT	3	7	235	34	2.3	0.9%
PODVODNE AKTIVNOSTI	4	5	98	20	1.3	0.7%
SINKRONIZIRANO PLIVANJE	1	8	120	15	8.0	1.1%
TRIATLON	4	9	140	16	2.3	1.2%
VESLANJE	2	6	156	26	3.0	0.8%
	488	748	23 639	32	1.5	100.0%

Izvor: Anketni obrasci županijskih sportskih saveza i klubova 2014. g.

* Tiskanim su slovima označeni olimpijski, a pisanim neolimpijski sportovi

Na uzorku navedenom u tablici, vidljivo je da u klubovima koji djeluju u tim sportovima trenerske poslove obavlja prosječno 1,5 osoba po sportskom klubu, dok u sedam sportova u prosjeku djeluje manje od jednog trenera po klubu. Najpovoljniji omjeri su u sinkroniziranom plivanju (8), plivanju (6,5), gimnastici (6), nogometu (3,6), vaterpolu (3,1) i triatlonu (3).

U 488 sportskih klubova obuhvaćenih istraživanjem, trenerske poslove obavlja 748 osoba odnosno 1,5 trener po sportskom klubu. Navedena činjenica govori o nedovoljnom broju trenera u sustavu sporta. Podatak da prosječno na svakog trenera dolaze 32 sportaša, također potvrđuje činjenicu o nedostatku broja trenera.

Od ukupnog broja trenera obuhvaćenih analizom 44% čine treneri u loptačkim sportovima (nogomet 23%, rukomet 7,1%, košarka 7% i odbojka 6,8%).

Udio žena koje obavljaju trenerske poslove u PGŽ je relativno malen i iznosi 13% (99). Najviše žena trenerica zastupljeno je u odbojci (23), plivanju (17), rukometu (11), sinkroniziranom plivanju (8) i atletici (7). Mnogo je sportova u kojima nema niti jedne trenerice.

U Primorsko-goranskoj županiji registrirano je 8 trenerskih, strukovno i organizacijski povezanih udruga, od kojih je važno spomenuti one koje djeluju u loptačkim sportovima (odbojka, rukomet, košarka, nogomet).

Obrazovna struktura trenera, kao i pregled kvalificiranosti trenera po spolu, prikazana je u sljedećim tablicama.

Tablica 20: Obrazovna struktura trenera

Stručna osposobljenost trenera	Broj trenera	Kvalificirani	Nekvalificirani
KIF, Specijalistički stručni studij, Stručni studij, Viša trenerska škola	133	18%	
Hrvatska olimpijska akademija, Nogometna akademija HNS-a	263	35%	
Student, apsolvant, polaznik studija, ostalo	178		24%
Neosposobljeni	174		23%
	748	53%	47%

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, ankete saveza, 2014. g.

Tablica 21: Kvalificiranost trenera po spolu

Kvalificiranost trenera	Ž	M	Ukupno
Kvalificirani treneri	43	353	396
Nekvalificirani treneri	53	299	352
Ukupno trenera	96	652	748
Udio nekvalificiranih trenera u PGŽ	55%	46%	47%

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, ankete saveza, 2014. g.

Od ukupnoga broja analizom obuhvaćenih trenera njih čak 352 ili 47% ne ispunjava zakonske uvjete za obavljanje trenerskih poslova, odnosno smatraju se nekvalificiranima za posao koji obavljaju. Obrazovna struktura muških trenera je nešto povoljnija od obrazovne strukture trenerica budući da 55% trenerica nema potrebnu stručnu kvalifikaciju, dok njih 45% obavlja trenerske poslove u skladu sa Zakonom o sportu, odnosno ima potrebnu razinu osposobljenosti. Promatrajući i uspoređujući broj osoba koje obavljaju stručne poslove u sportu i njihovu stručnu spremu, odnosno osposobljenost, evidentan je podatak da većina stručnog kadra obavlja poslove bez odgovarajuće spreme. Jedan od glavnih ciljeva pri razvoju sporta u županiji upravo je stvoriti uvjete stručnog osposobljavanja osobama koje se bave stručnim poslovima u sportu.

Socijalnom, radnom i ekonomskom statusu trenera potrebno je posvetiti posebnu pozornost. Ta su pitanja najosjetljivija područja budućeg planiranja razvoja trenerske struke u Primorsko-goranskoj županiji. Ne pronađe li se način za kvalitetno rješavanje brojnih

otvorenih pitanja radnog i socijalnog statusa trenera, teško je očekivati znatnije podizanje kvalitete rada trenera, a posljedično, i njihova obrazovnog statusa.

Tablica 22: Status trenera

Status trenera	Br. trenera	Udio
Ugovor o radu, ugovor o profesionalnom treniranju	100	13%
Honorarno angažirani	276	37%
Volonterski angažirani	341	46%
Ostalo	31	4%
Ukupno	748	100%

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, ankete saveza, 2014. g.

Brine činjenica da većina trenera nema stalno zaposlenje i da, barem formalno, mnogi obavljaju trenerske poslove kao volonteri, odnosno bez ugovora o radu, a time i bez mogućnosti minimalne zakonom zajamčene zaštite socijalnoga i ekonomskoga položaja. Treneri, tzv. volonteri, vrlo često dobivaju honorar za svoj rad, koji se ne isplaćuje na transparentan način i to predstavlja područje pogodno za manipulaciju, odnosno sivu zonu sporta.

Činjenica da vrlo malo ljudi ostvaruje ili potencijalno može osigurati osnovnu egzistenciju zaposlenjem u sustavu sporta djeluje nestimulativno na najkvalitetnije i najobrazovanije kadrove, koji onda u velikoj mjeri zaposlenje traže i nalaze u drugim sustavima, a ne u sustavu sporta.

Sustav školovanja trenera i osposobljavanja kojeg nameće postojeći ZOS nakon 9 godina primjene nije pokazao zadovoljavajuće efekte i postaje ograničavajući faktor razvoju sporta. Sustav školovanja kadrova u sportu, a posebno trenera, mora se prilagoditi trenutnoj gospodarskoj i društvenoj situaciji u Hrvatskoj. Usporedno s višim zahtjevima u pogledu zadovoljavanja potrebne stručne spreme, mora se osigurati i mogućnost zapošljavanja i profesionalizacije trenera, što će se postići gospodarskim napretkom i povećanjem društvenog standarda te smanjenjem poreznih opterećenja (uvođenjem odgovarajućih poreznih olakšica i poticajnih mjera) radi poticanja zapošljavanja trenera. Trenutna visoka cijena školovanja trenera, kao i dužina školovanja za stjecanje stručne spreme razine prvostupnika, nije prihvatljiva ukoliko trener nakon završetka školovanja nije u mogućnosti osigurati egzistenciju i zaposliti se u struci već mora raditi kao volonter ili na privremenim poslovima kao honorarac.

Kao posljedica sve većeg broja zakonskih i drugih propisa koji reguliraju djelatnost sporta i sportskih udruga nameće se potreba za obrazovanjem osoba specifičnih znanja za vođenje sportske administracije. Sve veće normiranje sportske djelatnosti dovodi do smanjenja volonterskog rada u sportu i to vidimo kao opasnost za djelovanje malih klubova koji čine većinu sustava sporta. To će posljedično dovesti do povećanja klupskih izdataka jer će za

poslove vođenja administracije trebati posebno obrazovane kadrove. Obrazovanje kadrova za sportsku administraciju potrebno je osigurati putem formalnih i neformalnih vidova obrazovanja u ustanovama koje provode programe sukladno propisima kojima se uređuje obrazovanje odraslih.

Priroda sporta i njegovo dinamično okruženje uzrokuju brzu promjenu postojećih i stvaranje novih znanja o sustavu sportske pripreme. Kao posljedica, javlja se fenomen zastarijevanja znanja te potreba za usvajanjem novih znanja i nakon stečene potrebne stručne spreme za rad u sportu. Danas je prisutna izrazita potreba za stručnim usavršavanjem i uspostavljanjem sustava cjeloživotnog učenja trenera i drugih stručnih kadrova u sportu. Trenerima je potrebno omogućiti doškoloavanje, redovito pohađanje seminara, radionica, stručnih i znanstvenih konferencija, pristup najnovijoj literaturi i praćenje svjetskih trendova na području sporta, tj. ostvariti uvjete za stručno usavršavanje i cjeloživotno učenje.

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nepovoljna obrazovna struktura trenera i veliki broj nekvalificiranih trenera bez odgovarajuće stručne spreme	Smanjiti broj nekvalificiranih osoba koje obavljaju trenerske poslove
Neprikladnost i neprovedivost zakonskih propisa u pogledu stručne spreme i radno-pravnog statusa	Poticati zakonske promjene u svrhu prilagođavanja realnim potrebama i zaštiti prava trenera, ali i napretku sporta
Nedovoljna osposobljenost i educiranost kadrova za upravljačko-organizacijske poslove u sportu	Osposobiti i educirati kadar za upravljačko-organizacijske kadrove u sportu
Nedovoljan broj zaposlenih trenera	Osigurati uvjete za zapošljavanje trenera
Nepostojanje sustava kontrole rada trenera	Razraditi sustav kontrole rada trenera financiranih putem javnih potreba u sportu
Nepovoljan odnos broja trenera i sportskih klubova u PGŽ (mali broj trenera, posebno u nekim sportovima)	Značajno povećati broj trenera u sportovima gdje postoji deficit takvih kadrova
Mali broj trenerica	Poticati uključivanje većeg broja trenerica u rad klubova

Ciljevi

1. Povećati broj kvalificiranih trenera i trenerica za 20%
2. Povećati broj zaposlenih trenera i trenerica za 35%, od kojih je najmanje pola trenerica
3. Omogućiti obrazovanje i osposobljavanje kadrova za vođenje organizacijsko-upravljačkih poslova u sportu

Očekivani rezultati

1. 475 kvalificiranih trenera i trenerica
2. 135 zaposlenih trenera i trenerica
3. Provedeni programi obrazovanja i osposobljavanja kadrova, 20 osoba osposobljeno za vođenje organizacijsko-upravljačkih poslova u sportu

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Obrazovati i osposobiti stručni trenerski i upravljačko-organizacijski kadar u sportu putem subvencioniranja školarine
2. Stvoriti materijalnu pretpostavku za financiranje programa zapošljavanja stručnog trenerskog kadra
3. Programima financiranja iz javnih izvora školovati i zaposliti trenerice
4. U suradnji s obrazovnim institucijama i ustanovama za osposobljavanje kadrova u sportu predlagati i provoditi programe za školovanje i osposobljavanje kadrova za vođenje organizacijsko-upravljačkih poslova u sportu
5. Usavršavati stručni kadar putem programa cjeloživotnog učenja

13. SPORTSKA INFRASTRUKTURA

Sportske su građevine uređene površine i prostori u kojima se provode sportske djelatnosti. One mogu biti javne – u vlasništvu države ili jedinica lokalne i regionalne samouprave, i tada služe za izvođenje programa javnih potreba u sportu. Postoje također i privatne građevine, koje su u vlasništvu privatnih osoba, primjerice teretane i fitnes centri, koje su prije svega u službi ostvarivanja profita. Izgradnja sportskih građevina, za koju je Zakon o sportu propisao da se utvrđuje Nacionalnim programom sporta, potiče se financiranjem iz državnog proračuna, iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, iz dijela prihoda od igara na sreću i ulaganjem privatnih osoba te poticanjem partnerstva vladinih i nevladinih organizacija u sportu i privatnog poduzetništva (Zakon o sportu, 2006. g.). Kako Nacionalni program sporta nije donesen, ni te odredbe Zakona nisu u potpunosti provedene.

Ekonomika troškova izgradnje, održavanja i korištenja sportskih objekata ovisi o nekoliko čimbenika:

1. o višenamjenskoj funkciji sportskih objekata,
2. o lokaciji,
3. o uvjetima i načinu izgradnje i opremanja sportskih objekata,
4. o uvjetima i načinu korištenja sportskih objekata i sl. (Bartoluci, 2009. g.).

Iako aktualni Zakon o sportu predviđa sustavno bavljenje ovom problematikom, nijedna od predviđenih aktivnosti nije realizirana. Nacionalno vijeće za sport nije donijelo niti koncept, niti mrežu sportskih građevina, Vlada RH nije prethodno pribavila niti mišljenje

Nacionalnog vijeća za sport, niti tijela jedinica lokalne i područne samouprave, niti pripadajućih sportskih zajednica i odgovarajućih sportskih saveza. S obzirom na to da mreža sportskih građevina nije donesena, nisu ostvareni uvjeti za donošenje sustavnog plana izgradnje, obnove, održavanja i upravljanja sportskim građevinama, niti na nacionalnoj, niti na lokalnoj razini. Time je također onemogućena izrada dokumenata prostornog uređenja koja je Zakonom trebala biti izrađena na podlozi mreže sportskih građevina. Formalno je i dalje na snazi Pravilnik o prostornim standardima, normativima te urbanističko-tehničkim uvjetima za planiranje mreže sportskih objekata donesen 1991. godine (NN 38/91). Propisani standardi kapaciteta i satnica korištenja sportskih građevina u više od dvadeset godina od donošenja Pravilnika nisu poštivani.

Razvoj sportske infrastrukture jedna je od osnovnih pretpostavki razvoja sporta u Primorsko-goranskoj županiji. Pri planiranju, projektiranju i izgradnji sportskih objekata nameće se pitanje trenutnog stanja razvijenosti sportske infrastrukture. Članak 66. Zakona o sportu određuje obvezu Hrvatskog sabora da na prijedlog Vlade Republike Hrvatske izradi mrežu sportskih građevina. Prostorne uvjete, standarde i normative sportskih građevina obuhvaćenih mrežom sportskih građevina te posebne uvjete za planiranje, programiranje, projektiranje, gradnju, održavanje i sigurnost korisnika sportskih građevina pravilnikom propisuje ministar, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za poslove zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Spomenuti Pravilnik, iako predviđen Zakonom o sportu iz 2006. godine, još uvijek nije donesen, što je glavni razlog nepostojanja generirane mreže sportskih objekata u Republici Hrvatskoj.

Po završetku inventure sportskih građevina i njihovog stanja dobit će se polazišna osnova za daljnju izradu planerske, projektne, građevinske i sportsko-tehničke normizacije te standardizacije koja treba biti usklađena međusobno, ali i s dokumentima EU, posebno kada je riječ o održivom građenju i gospodarenju.

Analiza stanja

Glavna karakteristika sportske infrastrukture u PGŽ je neravnomjerna raspoređenost sportskih objekata po županiji te nedostatak sportske infrastrukture bazičnih sportova (atletika, gimnastika, plivanje), odnosno atletskih staza, gimnastičke dvorane te bazena, posebno onih zatvorenog tipa.

Od ukupnog broja izgrađenih sportskih objekata čak 69% su otvorene sportske površine, dok je zatvorenih objekata svega 31%. Sljedeća tablica prikazuje upravo usporedbu trenutnog i poželjnog stanja sportske infrastrukture.

Tablica 23: Trenutno stanje sportske infrastrukture u odnosu na standarde

	Trenutno stanje površine po stanovniku	Poželjni standard površine po stanovniku
Otvoreni sportski objekti	1,7 m ²	4,4 m ²
Zatvoreni sportski objekti	0,2 m ²	0,6 m ²

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova, 2014 g., Temeljna načela i smjernice razvoja sporta u HR

Prosjeck ovih sportskih površina po stanovniku iznosi tek oko 1,9 m², od čega na otvorene prostore otpada 1,7 m², a na zatvorene svega 0,2 m². Prema realnim potrebama za objektima sporta, u skladu s uobičajenim normativima i standardima, u odnosu na strukturu i broj ukupnog stanovništva u Hrvatskoj valjalo bi težiti pokrivenosti od oko 0,6 m² zatvorenog i 4,4 m² otvorenog sportskog prostora⁴³. Iz navedenih podataka proizlazi da je pokrivenost kroz izgrađene sportske objekte u Primorsko-goranskoj županiji svega oko 38%.

Sljedeća tablica prikazuje broj i vrstu sportskih objekata po jedinicama lokalne samouprave.

Tablica 24: Pregled sportskih objekata prema vrsti po jedinicama lokalne samouprave

Grad/općina	Adrenalin park	Atletska dvorana	Bazen	Bazenski kompleks	Biatlon staza	Bočalište	Bočalište zatvoreno	Boksarska dvorana	Dvorana za borilačke sportove	Fitness centar - teretana	Jedritičarski centar	Klizalište	Konjički centar	Kuglana	Nogometni stadioni i igrališta	Nordijski centar	Ostale sportske dvorane	Otvorena igrališta	Otvoreni bazen	Otvoreno igralište	Paragliding uzletišta	Planinarska staza	Plivalište	Polivalentno igralište	Sanjkalistište	Skijaška staza	Sportska dvorana	Sportska stijena	Sportsko rekreacijski centar	Staza za skijaško trčanje	Stolnoteniska dvorana	Streličarski poligon	Streljana	Šahovski dom	Teniski centar	Tenisko igralište	Veslački centar				
Bakar	25				8		1						1	3			9									2															
Baška	4					2					1				1																										
Brod Moravice	5					1									1			1									1			1											
Cres	3														1												1										1				
Crikvenica	12	1			4										1		1						1				3				1										
Cabar	10														2		3								1	2					1							1			
Čavle	12				5	1									1										1	2				1				1							
Delnice	12	1									1			1	2	1		1								1	3												1		
Dobrinj	2				1																			1																	
Fuzine	3														1												1														
Jelenje	5				3									1	1												1				1										
Kastav	4				2																						1											1			
Klana	5				1				1						1					1							1														
Kostrena	4				1					1					1											1															
Kraljevica	8				1										3		2										2														
Krk	10				4										2												3					1									
Lokve	2														1																										
Lopar	4								2																					1									1		
Lovran	7				2	2									1												1												1		
Mali Lošinj	6				1										1											1												3			
Malinska-Dubašnica	3				1																						1												1		
Matulji	15					1									1		1	9									2												1		
Mošćenička Draga	2				1										1																										
Mrkopalj	6				1										1	1										2	1														
Novi Vinodolski	13	1			5										1		2										1									1		1	1		
Omišalj	3				1										1											1															
Opatija	15				6					1					1											3				1			1							1	
Općina Vinodolska	10				3								1		1		1				1	1				2															
Punat	8				1				1								4																				1			1	
Rab	5														1		2										2														
Ravna Gora	7	1							1					1	1										1		1														
Rijeka	92	1	1		19	1	4	6							4		1	3	1								35	1	5		1	1	2	1	3	1	1	1			
Skrad	2													1	1																										
Viškovo	6				3										1												1												1		
Vrbovsko	5													1	2												1												1		
Ukupno	335	1	1	3	1	1	76	5	4	7	5	3	1	1	6	41	2	2	38	1	1	1	1	1	2	1	1	1	5	76	1	7	3	4	3	7	1	15	6	1	

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, ankete jedinica lokalne samouprave, 2014. g.

⁴³ Temeljna načela i smjernice razvoja sporta u županiji, 2011., str. 84.

Prema istraživanju Zajednice sportova provedenom u 2014. godini, a upućenom jedinicama lokalne samouprave, uočeno je kako najveći broj sportskih objekata u županiji ima Rijeka, zatim slijede Bakar, Matulji, Opatija, Crikvenica, Čavle, Delnice, Novi Vinodolski, Krk i Čabar, dok ostale jedinice, njih čak 71%, imaju manje od 10 sportskih objekata. Broj sportskih objekata u županiji zasigurno je veći od navedenog, obzirom da se obrađeni podaci odnose na objekte koji su u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, međutim postoji velik broj objekata u privatnom vlasništvu.

Već je u dijelu školskog sporta spomenuta nedovoljna izgrađenost školskih sportskih objekata te derutnost postojećih dvorana. Većina tih dvorana zbog ograničenosti sportskog terena nema uvjete za odvijanje više sportskih igara osim košarke i rukometa.

Sljedeća tablica koja prikazuje odnos škola i školskih sportskih dvorana po jedinicama lokalne samouprave potvrđuje centraliziranost školskih sportskih dvorana, koja je posebice vidljiva promatrajući broj dvorana srednjih škola.

Tablica 25: Odnos škola i školskih sportskih dvorana po jedinicama lokalne samouprave

Školske dvorane JLS	Škola UK	Broj škola			Dvorana UK	broj sportskih dvorana			m ² UK	površina u m ²		
		OŠ	PŠ	SŠ		OŠ	PŠ	SŠ		OŠ	PŠ	SŠ
Bakar	8	2	5	1	2	1		1	918	450		468
Baška	1		1									
Brod Moravice	1			1								
Cres	4	1	3		1	1			644	644		
Crikvenica	6	2	3	1	2	1		1	1 016	288		728
Čabar	7	1	4	2	2	1		1	1 918	432	886	600
Čavle	2	1	1		1	1			467	467		
Delnice	6	4	1	1	2	1		1	294			294
Dobrinj	1		1									
Fužine	3	1	2		1	1			296	296		
Jelenje	1	1										
Kastav	1	1			1	1			1 080	1 080		
Klana	1	1			1	1			450	450		
Kostrena	2	1	1									
Kraljevica	3	1	2		1	1			338	338		
Krk	3	1	1	1	3	1	1	1	1 042	124	192	726
Lokve	1	1										
Lopar	1		1									
Lovran	3	1	2		1	1			462	462		
Mali Lošinj	8	1	6	1								
Malinska-Dubašnica	1		1		1		1		1 032		1 032	
Matulji	10	2	8		2	2			1 635	1 635		
Mošćenička Draga	3		3									
Mrkopalj	1	1			1	1			448	448		
Novi Vinodolski	1	1			1	1			600	600		
Omišalj	1		1		1		1		364		364	
Opatija	5	1		4	2	1		1	523	392		131
Općina Vinodolska	2	2			1	1			576	576		
Punat	1		1									

Rab	7	1	5	1	1	1			1 274	1 274		
Ravna Gora	4	1	3		1	1			577	577		
Rijeka	46	23	3	20	30	19	2	9	8 170	5 587	372	2 295
Skrad	1	1										
Viškovo	1	1			1	1			638	638		
Vrbnik	1		1									
Vrbovsko	9	1	8		1	1			1 518	1 518		
	157	56	68	33	61	41	5	15	26 366	18 278	2 846	5 243

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, ankete upućene školama, 2014. g.

Legenda: OŠ = osnovna škola, PŠ = područna škola, SŠ = srednja škola, UK = ukupno

*Prazna polja predstavljaju vrijednost=0

Ukupna površina školskih objekata iznosi 26 366 m², od čega 80% predstavlja površinu školskih sportskih dvorana u matičnim osnovnim i područnim školama. Od ukupno 89 osnovnih i srednjih škola, njih 56 ima dvoranu. Ovaj podatak ne ide u korist sportu, uzimajući u obzir da je upravo školskoj djeci od vitalne važnosti kretati se i baviti sportom. Nadogradnjom i obnovom postojećih te izgradnjom novih školskih sportskih dvorana, uvelike bi se unaprijedio i razvoj školskih sportskih društava.

Pregled površina osnovnih, područnih i srednjih škola po subregijama županije vidljiv je u prilogu.

Na području županije postoji 14 polivalentnih sportskih dvorana rukometnih dimenzija s adekvatnom opremom za većinu dvoranskih sportova koje su solidno geografski rasprostranjene. Većina tih dvorana izgrađena je u razdoblju od 2000. g. do danas te su, uz ostale značajne objekte, prikazane u sljedećoj tablici.

Tablica 26: Sportski objekti izgrađeni nakon 2000. godine

Sportski objekt	Godina izgradnje	Vrijednost investicije (kn)
Gradska sportska dvorana Crikvenica	2003.	14.000.000
Sportska dvorana Kostrena	2005.	43.000.000
Bočarski dom Hrastenica	2005.	6.000.000
Školska sportska dvorana Rab	2007.	15.000.000
Klizalište Delnice	2008.	20.000.000
Sportsko poslovni centar Goranka Ravna Gora	2008.	12.500.000
Bazenski kompleks Kantrida	2008.	286.334.000
Školska sportska dvorana Vrbovsko	2008.	22.000.000
Školska sportska dvorana Bakar	2008.	18.764.000
Školska sportska dvorana Malinska	2009.	25.300.000
Sportska dvorana Centar Zamet	2009.	164.600.000
Školska dvorana Krk	2009.	7.000.000
Sportska dvorana Mavrinci	2009.	39.600.000
Atletska dvorana Kantrida - Rijeka	2010.	31.000.000
Školska sportska dvorana Kastav	2011.	34.000.000
Gradska dvorana Marino Cvetković Opatija	2013.	45.000.000
Školska sportska dvorana Matulji	2014.	27.500.000
Školska sportska dvorana Ravna Gora	2014.	13.000.000

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, 2014. g.

Vidljivo je kako su se školske sportske dvorane diljem županije gradile u periodu od 2000. godine do danas. Uz sportske dvorane, ističu se specifični objekti poput atletske dvorane, klizališta, bazenskog kompleksa te boćarskog doma.

Tablica u nastavku daje uvid u broj osnovnih i srednjih škola koje posjeduju pripadajuću sportsku dvoranu.

Tablica 27: Izgrađenost i površine školskih sportskih dvorana u PGŽ

18%	Osnovnih škola nema dvorane	10
16%	Ima dvorane ispod 200 m ²	9
20%	Ima dvorane od 200 – 360 m ²	11
46%	Ima dvorane od 360 i više m ²	26
55%	Srednjih škola nema dvorane	18
12%	Ima dvorane ispod 200 m ²	4
18%	Ima dvorane od 200 – 360 m ²	6
15%	Ima dvorane od 360 i više m ²	5

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ prema anketama škola, 2014. g.

Prema istraživanju, vidljiv je kroničan nedostatak sportskih dvorana srednjih škola. To je evidentno i pri usporedbi ovih podataka s podacima o izgrađenosti školskih sportskih dvorana na razini Hrvatske, odnosno s prosjekom od 33% osnovnih te 45% srednjih škola koje nemaju dvorane.⁴⁴

Prema Državnom zavodu za statistiku na području PGŽ u 2011. godini živjelo je ukupno 19 723 učenika, a je taj broj korišten pri sljedećoj analizi, gdje je utvrđen omjer metra kvadratnog školske sportske dvorane po učeniku osnovne škole.

Tablica 28: Odnos kvadratnog metra po učeniku pojedine subregije

Subregija	m ² ŠSD	Broj učenika od 1.-4. razreda	Broj učenika od 5.-8. razreda	Ukupan broj učenika u OŠ	m ² po učeniku
Gorski kotar	4 158	686	777	1 463	2,8
Otoci	3 630	1 302	1 418	2 720	1,3
Priobalje	2 530	1 569	1 834	3 403	0,7
Rijeka	5 959	3 819	4 214	8 033	0,7
Zaleđe	4 847	2 024	2 080	4 104	1,2
	21 124	9 400	10 323	19 723	1,1

Izvor: Državni zavod za statistiku, podaci Popisa stanovništva iz 2011. g., Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, 2014. g.

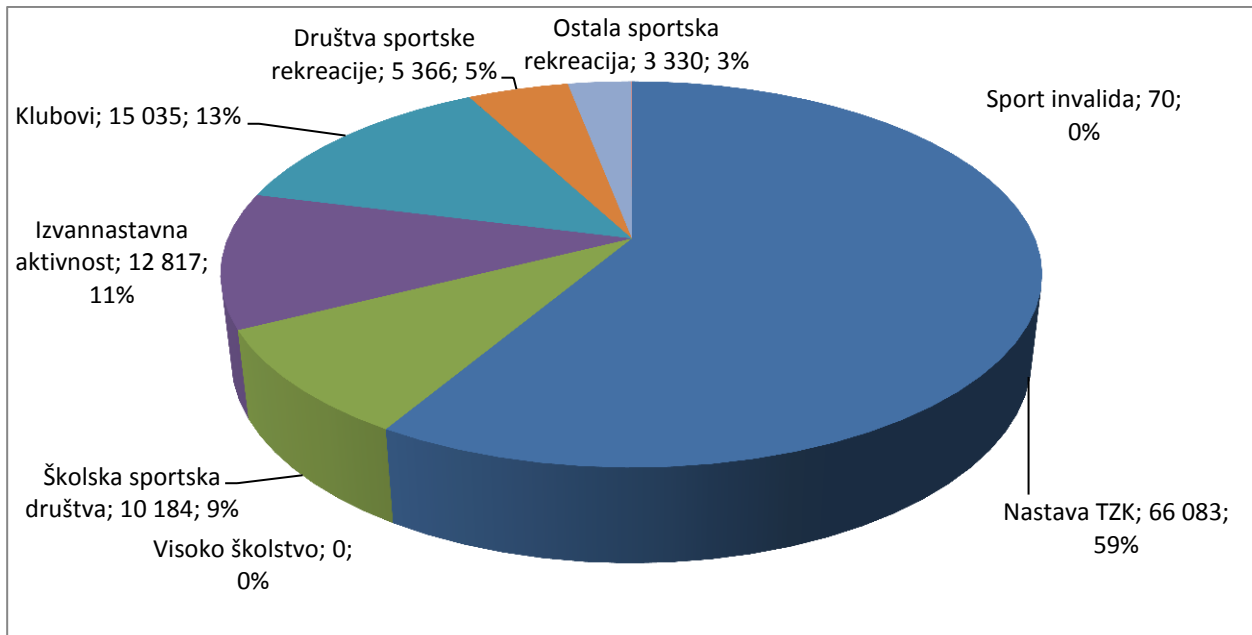
Uzimajući u obzir navedene podatke, vidljivo je kako na jednog učenika osnovne škole postoji 1,1 m² prostora školske sportske dvorane. Ovoj analizi poslužili su podaci osnovnih škola s obzirom da bi, uzimajući podatke o učenicima srednjih škola, moglo doći do zabune te nerealnih rezultata zbog njihove svakodnevne mobilnosti u veće gradove, posebice Rijeku. Ovim podacima mogu se dodati rezultati njihove obrade. Tako je evidentno da u županiji

⁴⁴ Temeljna načela i smjernice razvoja sporta u RH, 2011., str. 85.

postoji već spomenutih 26 366 m² površine školskih sportskih dvorana te 14 936 m² ostalih sportskih dvorana, što ukupno čini 41 254 m² prostora sportskih dvorana, odnosno po stanovniku županije 0,14 m².

Sljedeća dva prikaza pokazuju godišnji broj sati iskorištenosti sportskih dvorana i školskih sportskih dvorana u PGŽ.

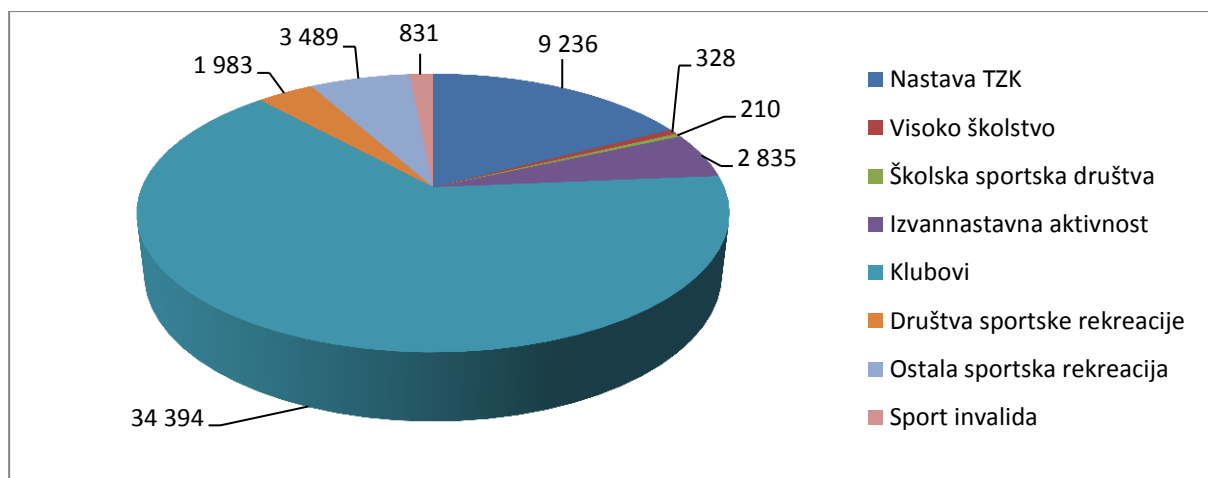
Dijagram 10: Godišnja iskorištenost školskih sportskih dvorana u PGŽ u satima



Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ prema anketama JLS, 2014. g.

Najviše sati u školskim sportskim dvoranama proveli su učenici odrađujući satove TZK (58,5%). Zatim slijede klubovi (13,3%), izvannastavna aktivnost (11,4%), školska sportska društva (9%), društva sportske rekreacije (4,8%), ostala sportska rekreacija (2,9%) te sport invalida (0,1%).

Dijagram 11: Godišnja iskorištenost sportskih dvorana u PGŽ u satima



Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ prema anketama JLS, 2014. g.

U sportskim dvoranama diljem županije najviše sati provode sportski klubovi (64,5%), potom nastava TZK (17,3%), slijedi ostala sportska rekreacija (6,5%), izvannastavna aktivnost (5,3%), društva sportske rekreacije (3,7%), sport invalida (1,6%), visoko školstvo (0,6%) te školska sportska društva (0,4%).

Ukupna iskorištenost školskih sportskih dvorana na godišnjoj razini iznosi 112 885, a sportskih dvorana 53 306 sati.

Prosječna iskorištenost školskih sportskih dvorana u PGŽ je 1 850,57 sati za cijelu godinu, a uzimajući u obzir nekorištenje dvorana u ljetnim mjesecima, ona tada iznosi 1 387,93 sati tijekom devet mjeseci u godini. Ukupna prosječna dnevna iskorištenost školskih sportskih dvorana u PGŽ na godišnjoj razini je 5,07 sati, odnosno tijekom devet mjeseci 6,78 sati dnevno.

U Primorsko-goranskoj županiji postoje svega 2 standardizirana olimpijska dvoranska plivališta (50mx25m) i to u istom bazenskom kompleksu, svega jedan stadion s atletskom stazom natjecateljskih dimenzija i svega jedna gimnastička dvorana. Postojeći stadion na Kantridi predviđen je za rušenje, čime će nestati i posljednja atletska staza pogodna za natjecanje atletičara, što bi trebalo spriječiti do izgradnje novog atletskog stadiona. U Primorsko-goranskoj županiji postoji izrazit nedostatak zatvorenih teniskih terena.

Ovakvi uvjeti sportske infrastrukture onemogućit će daljnji razvoj bazičnih sportova, a posebno njihov ravnomjeran razvoj na prostoru cijele županije.

Projekti od posebnog značaja za Županiju

Postoji nekoliko specifičnih objekata u Primorsko-goranskoj županiji, od kojih se svakako ističu Automotodrom Grobnik i Regionalno sportsko-rekreacijski i turistički centar Platak.

U budućnosti, velik broj aktivnosti također će biti usmjeren ka izgradnji i uređenju Centra za bazične pripreme sportaša u Delnicama.

Automotodrom Grobnik

Staza i objekti Automotodroma izgrađeni su 1975. godine na zemljištu koje je većim dijelom bilo namijenjeno za vojne potrebe. Pravo upravljanja i građenja na području koje obuhvaća Automotodrom Grobnik u sklopu Sportsko rekreacijskog centra Grobnik ima MK Kvarner, a općina Čavle pravno rješava i financira dokumentaciju za pravno uređenje preostalih katastarskih čestica u privatnom vlasništvu. Staza posjeduje licence za utrke svjetskog prvenstva motocikala s prikolicom (Sidecar GP) i za utrke prvenstva FIM Euro, odnosno Prvenstva Alpe - Jadran. Za auto-utrke Automotodrom nema licencu, ali ima uvjete za dobivanje licence za nacionalno prvenstvo i međunarodne utrke turističkih automobila. Nedavno završen postupak legalizacije objekata omogućuje daljnje investiranje i razvoj u ovaj objekt. Namjena zone Automotodroma je auto-moto sport, poslovno-rekreacijska i ugostiteljsko-turistička namjena (hotel i kamp), a obuhvaća područja auto-moto piste,

poligona škole vožnje, hotela i kampa, poslovno-rekreacijske namjene i igrališta. Ono što je ovom objektu neizbježno za daljnji rad je ponovno asfaltiranje staze, čime bi bili zadovoljeni uvjeti za produljenje licence staze, te u uz daljnje investiranje u razvoj kompleksa, ostvareni uvjeti za održavanje natjecanja najvišeg ranga u auto-moto sportu.

Obnovom i uređenjem Regionalnog sportsko-rekreacijskog i turističkog centra Platak (RSRTC Platak), donedavno uglavnom samo skijališnog centra, stvoreno je idealno mjesto za svakodnevnu rekreaciju u svim godišnjim dobima. Više o samom centru navedeno je u nastavku poglavlja.

Primorsko-goranska županija nastoji nizom dugoročnih aktivnosti i strateških mjera razvojne politike u okviru svojih nadležnosti potaknuti oživljavanje Gorskog kotara. Uz suglasnost i podršku lokalnih samouprava, Županija nastavlja s daljnjom realizacijom intencije ulaganja u Goranski sportski centar.

Razvoj sportsko-rekreacijskog turizma jedan je od glavnih prioriteta u razvoju turizma u Gorskom kotaru, a naročito na području grada Delnica. Ovakvo strateško opredjeljenje temelji se naročito na komparativnim prednostima u pogledu geografskog i prometnog položaja (blizina mora, razvijene prometne veze), geomorfoloških i klimatskih značajki (nadmorska visina, tereni pogodni za razvoj zimskog turizma), povijesnih i brojnih drugih prirodnih pogodnosti za razvoj sportsko-rekreacijskog turizma.

Realno je stoga očekivati da će se Delnice, odnosno Gorski kotar u cjelini, razviti u respektabilnu sportsko-turističku destinaciju i centar za bazične pripreme sportaša. Razvoj sportskog turizma u Gorskom kotaru uvršten je u temeljne razvojne planove i programe regije.

Centar bazičnih priprema sportaša Delnice

Kontinuiranim ulaganjem u delničke sportske objekte PGŽ promovira središte Gorskog kotara kao odredište bazičnih sportskih priprema. Iznimno povoljni uvjeti u ljetnim mjesecima (niske temperature, povoljna vlažnost, visina i blizina mora te prometna povezanost) otvaraju priliku da Delnice na sportskoj karti šire regije budu ono što su svojevremeno i bile – mjesto prepuno sportaša koji se sklanjaju od žege kako bi odradili najteži dio treninga prije početka nove natjecateljske sezone. Ujedno, time se osiguravaju i povoljni uvjeti za sport i rekreaciju građana Delnica, Gorskog kotara i cijele PGŽ, podiže kvaliteta življenja i suprotstavlja negativnim demografskim trendovima u zelenom dijelu naše županije.

Osim prirodnih pogodnosti, u Delnicama je na raspolaganju i velik broj sportskih objekata, koji nažalost još nisu svi u potpunosti u funkciji, a one koji su izgrađeni ili obnovljeni, većinom uz financijsku pomoć same Županije, potrebno je kontinuirano održavati. To su: multifunkcionalna dvorana s klizalištem, dom sportova – sportska dvorana, dom sportova – bazen, gradski nogometni stadion, pomoćni nogometni stadion, vanjsko košarkaško igralište, teniski tereni, kuglana i skijaške skakaonice u izgradnji.

Goranski sportski centar na Platku

Primorsko-goranska županija putem GSC ulaže u razvoj Platka kao cjelogodišnje destinacije za rekreaciju i sport, čineći ovaj centar suvremenim odredištem u koje se dolazi na dnevne i višednevne aktivne boravke u prirodi. Rezultati ulaganja tijekom prve dvije godine (2014. g./2015. g.) dokazali su opravdanost investicija. Platak je već postao međunarodno poznat, a razina i šarolikost usluga podiže se gotovo svakog mjeseca. Ujedno, tehničke službe koje se oformljuju na Platku postaju osnova za obnovu i povezivanje mreže skijališta Gorskog Kotara (Čelimbaša - Mrkopalj, Rudnik - Tršće, Petehovac - Delnice, Bijela kosa - Vrbovsko, Begovo razdolje, Nordijski centar za skijaško trčanje i biatlon - Vrbovska poljana, Centar za nordijsku kombinaciju – skijaški skokovi i skijaško trčanje, Gradski stadion Delnice, Biatlonski centar Zgmajna - Mrkopalj, Staze i stadion za skijaško trčanje Javorova kosa – Ravna Gora).

Ulaganjem u uređenje Platka povećan je izbor rekreativnog, zabavnog i ugostiteljskog sadržaja što posjetiteljima, posebice obiteljima, omogućuje kvalitetno provođenje slobodnog vremena. Novouređene skijaške staze te one u pripremi pružaju specifičan užitak koji je dodatno povećan uzimajući u obzir blizinu mora. Na Platku postoji sedam staza među kojima su i one za najmlađe. Skijaške staze u toplijim se mjesecima pretvaraju u biciklističke staze, staze za šetanje i planinarenje, a nude se i dodatni sadržaji poput bočališta, dječjeg igrališta, terena za odbojku na pijesku, rukomet, košarku, badminton, mali nogomet, disc golf, pikado, korištenje go-kart automobila te velikog broja uređenih platoa za roštilj. Blizina Nacionalnog parka Risnjak i poznatog vrha Snježnik privlači velik broj planinara i izletnika koji odabiru Platak kao početnu točku. Investiranjem u ovaj centar omogućuje se povratak zimskih sportova u županiju te održavanje raznih natjecanja tijekom ne samo zimskih, već i ostalih mjeseci u godini. Time se nastoji ostvariti cjelogodišnja sportsko-turistička ponuda, po čemu je PGŽ jedinstvena u Hrvatskoj. Prema dostupnim podacima, RSRTC Platak u 2015. godini posjetilo je 50 000 građana.

Pri planiranju izgradnje sportsko rekreativne infrastrukture potrebno je voditi računa i o rastućoj potrebi takvih sadržaja u cjelokupnoj turističkoj ponudi naše županije. Riječ je o ponudi koja uključuje, primjerice, ronjenje, kajaking i kanuing, rafting, adrenalinske sportove, lov, ribolov i zimske sportove te sportske pripreme. Iako se, posebno u brdovitom i obalnom dijelu županije, razvija široka ponuda različitih pustolovno/sportskih programa, (npr. špiljarenje, paragliding i sl.), županija još uvijek nedovoljno koristi svoje prednosti za razvoj ove skupine sportova, odnosno aktivnosti.

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedostatak zatvorenih teniskih terena te sportske infrastrukture za bazične sportove	Izgraditi nove i dograditi postojeće zatvorene teniske terene te sportsku infrastrukturu za bazične sportove
Neravnomjerna raspodijeljenost sportskih objekata u županiji	Izgraditi sportsku infrastrukturu na infrastrukturno slabije razvijenim područjima
Nedostatak sportske infrastrukture, posebno za potrebe srednjih škola i visokih učilišta	Izgraditi, obnoviti i opremiti novu i postojeću sportsku infrastrukturu, posebno srednjih škola i visokih učilišta
Nedovoljna iskorištenost postojeće sportske infrastrukture	Optimizirati korištenje postojeće sportske infrastrukture
Nedovoljna izgrađenost sportske infrastrukture namijenjene sportskoj rekreaciji	Povećati izgrađenost sportske infrastrukture namijenjene sportskoj rekreaciji
Nedovoljna prilagođenost sportske infrastrukture osobama s posebnim potrebama	Pri izgradnji novih i dogradnji postojećih objekata voditi računa o dostupnosti infrastrukture osobama s invaliditetom
Nedovoljna informiranost građana o izgrađenosti sportske infrastrukture te mogućnostima korištenja u sportske i rekreativne svrhe	Povećati informiranost građana o izgrađenosti sportske infrastrukture te o mogućnostima korištenja iste
Nepostojanje mreže sportskih građevina	Izraditi mrežu sportskih građevina
Nezadovoljavajući uvjeti Automotodroma Grobnik za održavanje natjecanja višeg ranga	Potaknuti investiranje u obnovu Automotodroma Grobnik
Nedovoljno iskorištene mogućnosti Gorskog kotara kao sportsko-rekreacijskog središta	Nastaviti ulaganje u Centar za bazične pripreme sportaša Delnice i RSRTC Platak

Ciljevi

1. Povećati izgrađenost površine otvorenih objekata po stanovniku za 6% te zatvorenih za 5%
2. Povećati dnevnu iskorištenost školskih sportskih dvorana na godišnjoj razini za 19%
3. Izraditi mrežu sportskih građevina
4. Omogućiti održavanje velikih natjecanja na Automotodromu Grobnik
5. Povećati godišnju posjećenost RSRTC Platak za 30%
6. Urediti Centar za bazične pripreme sportaša Delnice kao olimpijski centar

Očekivani rezultati

1. Izgrađenost površine otvorenih objekata po stanovniku je 1,8 m², a zatvorenih 0,21 m²

2. Dnevna iskorištenost školskih sportskih dvorana na godišnjoj razini je 6,03 sati
3. Izrađena mreža sportskih građevina
4. Na Automotodromu Grobnik održavaju se natjecanja višeg ranga
5. RSRTC Platak godišnje posjeti 65 000 posjetitelja
6. Uređeni, opremljeni i za pripreme sportaša prilagođeni objekti uključeni u Centar bazičnih priprema sportaša Delnice

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Izgraditi i obnoviti sportske objekte, posebice bazičnih sportova te školskih sportskih objekata
2. Omogućiti većem broju zainteresiranih korisnika korištenje sportske infrastrukture u rekreacijske i natjecateljske svrhe
3. Izraditi odgovarajuću mrežu sportskih objekata koja će na temelju stručnih analiza sadržavati broj, vrstu i razmještaj postojećih sportskih objekata i onih koje je tek potrebno izgraditi, te ju uvrstiti u odgovarajuće prostorne planove gradova i općina Primorsko-goranske županije
4. Asfaltirati stazu Automotodroma Grobnik te nastaviti s ulaganjima u njegovu obnovu
5. Ulagati u infrastrukturu, sportsko-rekreacijske programe i promidžbu radi povećanja ukupne ponude RSRTC Platak te Centra za bazične pripreme sportaša Delnice
6. Obnoviti, urediti i opremiti postojeće sportske objekte te ulagati u smještajne kapacitete na području Gorskog kotara kako bi se u potpunosti mogli osigurati trenažni i boravišni uvjeti sportašima i sportskim ekipama za potrebe sportskih priprema

PRILOZI:

- Pregled školskih i gradskih sportskih dvorana s njihovim dimenzijama
- Površine školskih dvorana po subregijama u kvadratnim metrima
- Omjer kvadratnog metra sportske dvorane i broja stanovnika te učenika

14. FINANCIRANJE SPORTA

Sportska djelatnost je djelatnost od interesa za RH te se posljedično tome nameće važnost i potreba njezina financiranja, poštujući pravo EU u području tržišnog natjecanja te pozitivne propise RH.

Pitanje financiranja sporta iznimno je važno za daljnji razvoj sporta. Sustav financiranja sporta u Hrvatskoj odgovara tzv. mješovitom modelu financiranja. Ovaj sustav financiranja sporta prisutan je u svim zemljama Europske unije. U njemu se kao tri ravnopravna izvora javljaju:

- građani (prihodi od kućanstva)
- proračunski izvori (državni proračun, proračuni lokalnih i regionalnih samouprava)
- gospodarstvo (sponzorstva, donacije, mediji, TV prava i sl.)

Financiranje sporta u Hrvatskoj regulirano je Zakonom o sportu i to na sljedeći način:

- Osnovu financiranja sporta čine prihodi koje pravne i fizičke osobe koje obavljaju sportsku djelatnost ostvare obavljanjem sportske djelatnosti, potom članarine koju ostvaruju sportske udruge, dio prihoda od priređivanja igara na sreću, te sredstva kojima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Grad Zagreb i država pomažu obavljanje sportske djelatnosti.
- Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb utvrđuju javne potrebe u sportu i za njihovo ostvarivanje osiguravaju financijska sredstva iz svojih proračuna u skladu s ovim Zakonom.⁴⁵

Zadatak države te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave jest da pomažu obavljanje sportske djelatnosti time što utvrđuju, a zatim i osiguravaju potrebna financijska sredstva za podmirenje javnih potreba u sportu. Javne potrebe u sportu na lokalnoj i područnoj razini definirane su Zakonom o sportu⁴⁶.

Pojmovno određenje programa i projekata od interesa za opće dobro, odnosno javnih potreba, pa tako i onih u sportu, može se definirati na sljedeći način:

*Zaokruženi i tematski jasno određeni skupovi/skup aktivnosti koje su u skladu s vrednotama propisanima ustavom RH, te čije provođenje kroz dugoročni ili vremenski ograničeni rok djelovanja daje vidljivu dodanu društvenu vrijednost kojom se podiže kvaliteta života pojedinca i unaprjeđuje razvoj šire društvene zajednice.*⁴⁷

Sportske udruge mogu se financirati sredstvima iz javnih izvora, odnosno direktno iz proračuna jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave te iz državnog proračuna putem Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, odnosno sukladno članku 75. i 76. Zakona o sportu putem općinskih, gradskih i županijskih sportskih zajednica, Hrvatskog olimpijskog odbora, Hrvatskog paraolimpijskog odbora, Hrvatskog školskog sportskog saveza, Hrvatskog sportskog saveza gluhih i Hrvatskog akademskog sportskog saveza.

Osim iz spomenutih, sportske udruge financiraju se i iz ostalih izvora. Sve više financijskih sredstava sportske udruge osiguravaju iz privatnih izvora (prihodi od kućanstva - članarine, sufinanciranje troškova natjecanja i sportske opreme), a manje od sponzorstva i donacije gospodarskih subjekata.

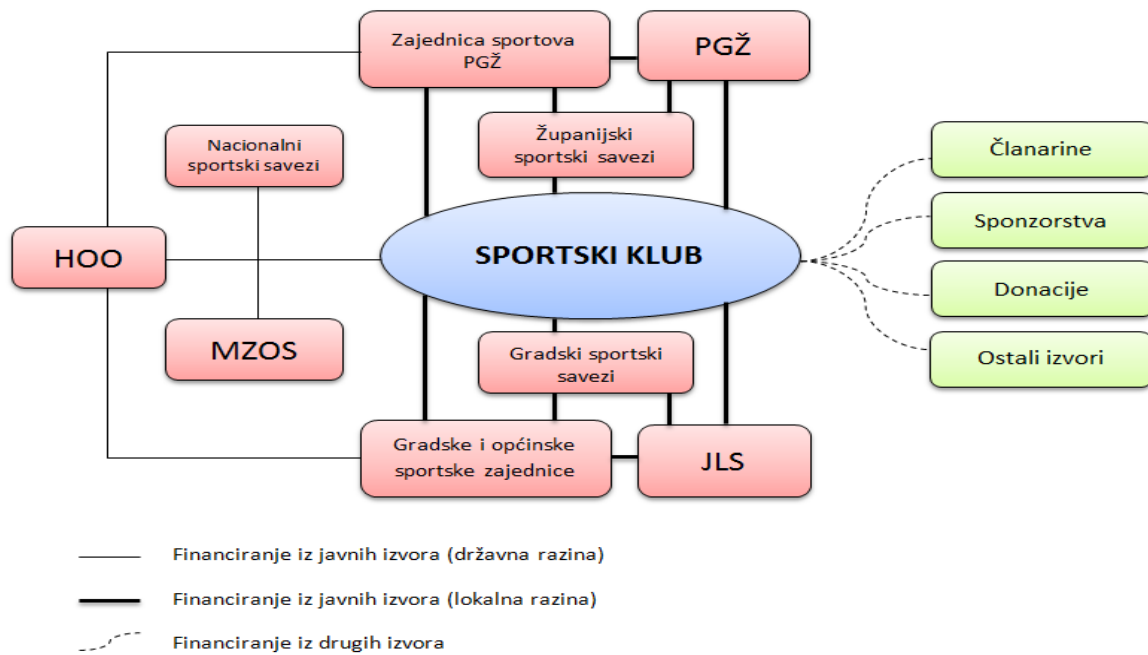
Sportske udruge u Primorsko-goranskoj županiji financiraju se prema sljedećem modelu.

⁴⁵ Zakon o sportu, NN, br. 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15., čl. 74.

⁴⁶ Zakon o sportu, NN, br. 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15., čl. 76.

⁴⁷ Zakon o udrugama, NN, br. 74/14, čl. 32.

Dijagram 12: Sustav financiranja sportskih udruga u PGŽ



Izvor: Izradio autor

U narednom periodu otvaraju se veće mogućnosti prijave projekata financiranih sredstvima namijenjenim sportu iz fondova Europske unije (Erasmus+, Erasmus+ sport), ali i prijave projekata drugim EU fondovima putem kojih se može stvoriti dodanu vrijednost u razvoju sporta i rekreacije (Europski fond za regionalni razvoj, Europski poljoprivredni fond, Europski socijalni fond, Program Zdravlje, Obzor 2020, LIFE, Program Prava, jednakost i građanstvo, Programi suradnje i vanjske pomoći, programi prekogranične suradnje SLO-HR, ADRION, Italija-Hrvatska, CENTRAL EUROPE, DANUBE, Hrvatska-Bosna i Hercegovina). To osobito vrijedi za projekte koji povezuju sportske i rekreacijske sadržaje s turizmom.

Proglašenjem Rijeke Europskom prijestolnicom kulture 2020. godine otvara se niz mogućnosti u kojima sport i rekreacija mogu i moraju pronaći svoje mjesto. Osim financijske pomoći pri realizaciji projekata, ovi programi potiču razmjenu iskustava, fair-play te ostvaruju razne druge vrijednosti koje povećavaju društvenu korist.

Analiza stanja

Kako je spomenuto, samo se određene javne potrebe u sportu financiraju iz proračunskih izvora, a sve ostale sportske aktivnosti i potrebe financiraju se iz prihoda koje mogu ostvarivati fizičke i pravne osobe u sustavu sportske djelatnosti. Koliko u financiranju sporta sudjeluju privatni izvori financiranja, a koliko javni moguće je odgovoriti samo uz pomoć procjena, i to zbog nedostatka ozbiljnih analiza i studija o financiranju i ekonomskim učincima sporta u Republici Hrvatskoj.

Iz tih razloga ova analiza ograničena je na javne izvore financiranja i njihovu strukturu, pri čemu su osnovu za analizu predstavljali službeni podaci o izvršenju lokalnih proračuna pojedinih gradova i općina, proračuna županije te državnog proračuna. Također, radi ispitivanja strukture financiranja programa javnih potreba u sportu na lokalnoj razini u

Primorsko-goranskoj županiji, sastavljen je upitnik u kojem su traženi detaljni podaci o proračunskim donacijama po sportovima, korisnicima i iznosima u 2013. godini.

Tablica 29 - Financiranje programske djelatnosti klubova u PGŽ iz proračuna JLS u 2013. g., prikazuje dobivene podatke o izdvajanjima za pojedini sport te broj klubova u sustavu financiranja, kao i udio pojedinog sporta u ukupnom iznosu namijenjenom sportu. Analizirajući ove podatke iz 2013. godine, može se primijetiti da se najviše sufinanciraju nogometni klubovi, u ukupnom iznosu od 10.197.739 kn, odnosno u prosjeku 167.176 kn, što čini 32,11% svih sredstava. Zatim slijede rukomet s 10,59%, odbojka sa 7,68%, košarka sa 7,67%, boćanje sa 4,95%, jedrenje sa 4,34% te svi ostali sportovi s 32,44%. Najviše je izdvajanja po klubu namijenjeno nogometu, veslanju, sinkroniziranom plivanju, vaterpolu i plivanju. Uspoređujući broj klubova koji su financirani, vidljivo je da je najviše sredstava namijenjeno nogometu, a raspoređena su na 61 klub, dok je kod drugih sportova pri vrhu ljestvice broj financiranih klubova znatno manji. Veslanje tako broji dva kluba, sinkronizirano plivanje jedan, a vaterpolo i plivanje sedam klubova.

Nogomet je ujedno i sport s najviše financiranih klubova u županiji, a slijede boćanje i sportski ribolov na moru.

Jedinice lokalne samouprave ukupno financiraju 536 klubova i udruga iz 48 sportova, a prosječni iznos po klubu je 59.256,41 kuna. Broj klubova koji se uzima pri analizama razlikuje se obzirom na vrstu analize. Razlog tome leži u činjenici da određene jedinice lokalne samouprave financiraju klubove koji imaju sjedište u drugim lokalnim samoupravama.

Tablica 29: Financiranje programske djelatnosti klubova PGŽ iz proračuna JLS u 2013. g.

Sport	Broj klubova u sustavu financiranja	Ukupno Kn po sportu	Po klubu	Udio pojedinog sporta
ATLETIKA	6	537.515,22 kn	89.585,87 kn	1.69%
Automobilizam	12	196.824,75 kn	16.402,06 kn	0.62%
BADMINTON	2	41.819,00 kn	20.909,50 kn	0.13%
BIATLON	2	11.500,00 kn	5.750,00 kn	0.04%
BICIKLIZAM	7	226.386,00 kn	32.340,86 kn	0.71%
Boćanje	56	1.571.399,36 kn	28.060,70 kn	4.95%
BOKS	5	108.410,00 kn	21.682,00 kn	0.34%
Bridž	2	9.500,00 kn	4.750,00 kn	0.03%
DIZANJE UTEGA	1	18.973,00 kn	18.973,00 kn	0.06%
GIMNASTIKA	3	164.358,00 kn	54.786,00 kn	0.52%
HRVANJE	1	10.078,00 kn	10.078,00 kn	0.03%
JEDRENJE	20	1.377.506,41 kn	68.875,32 kn	4.34%
JUDO	4	153.876,00 kn	38.469,00 kn	0.48%
KAJAK-KANU	1	99.000,00 kn	99.000,00 kn	0.31%
Karate	21	716.581,82 kn	34.122,94 kn	2.26%
Kick-boxing	11	278.884,00 kn	25.353,09 kn	0.88%
KONJIČKI SPORT	3	19.500,00 kn	6.500,00 kn	0.06%
KOŠARKA	27	2.437.389,71 kn	90.273,69 kn	7.67%
Kuglanje	22	691.723,00 kn	31.441,95 kn	2.18%
Motociklizam	7	61.822,00 kn	8.831,71 kn	0.19%
NOGOMET	61	10.197.738,89 kn	167.176,05 kn	32.11%
ODBOJKA	20	2.439.523,75 kn	121.976,19 kn	7.68%
Orijentacijski sport	2	22.000,00 kn	11.000,00 kn	0.07%
Pikado	5	54.991,00 kn	10.998,20 kn	0.17%
Planinarstvo	18	174.596,00 kn	9.699,78 kn	0.55%
PLIVANJE	7	985.962,00 kn	140.851,71 kn	3.10%
Potezanje užeta (tug-of-war)	1	19.160,00 kn	19.160,00 kn	0.06%
Ragbi	1	43.200,00 kn	43.200,00 kn	0.14%

Ronilaštvo	8	162.600,00 kn	20.325,00 kn	0.51%
RUKOMET	26	3.363.297,28 kn	129.357,59 kn	10.59%
Savate	1	6.350,00 kn	6.350,00 kn	0.02%
SINKRONIZIRANO PLIVANJE	1	148.970,00 kn	148.970,00 kn	0.47%
SKIJANJE	13	820.726,00 kn	63.132,77 kn	2.58%
Skijanje na vodi i wakeboard	2	40.000,00 kn	20.000,00 kn	0.13%
SKOKOVI U VODU	1	57.091,00 kn	57.091,00 kn	0.18%
Sportska rekreacija	28	277.606,00 kn	9.914,50 kn	0.87%
Sportski ribolov (slatke vode)	7	88.000,00 kn	12.571,43 kn	0.28%
Sportski ribolov na moru	34	600.702,27 kn	17.667,71 kn	1.89%
STOLNI TENIS	13	567.224,64 kn	43.632,66 kn	1.79%
STRELIČARSTVO	3	192.622,00 kn	64.207,33 kn	0.61%
STRELJAŠTVO	12	550.116,00 kn	45.843,00 kn	1.73%
Šah	27	486.146,25 kn	18.005,42 kn	1.53%
TAEKWONDO	6	105.320,00 kn	17.553,33 kn	0.33%
TENIS	10	281.932,00 kn	28.193,20 kn	0.89%
TRIATLON	4	39.045,00 kn	9.761,25 kn	0.12%
VATERPOLO	7	987.844,45 kn	141.120,64 kn	3.11%
VESLANJE	2	306.623,00 kn	153.311,50 kn	0.97%
Zrakoplovstvo	3	9.000,00 kn	3.000,00 kn	0.03%
	536	31.761.433,80 kn	59.256,41 kn	

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ i UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, 2014. g.

* Tiskanim su slovima označeni olimpijski, a pisanim neolimpijski sportovi

Sljedeća tablica sačinjena je na osnovu izvješća kojeg županije, gradovi i općine svake godine dostavljaju Ministarstvu financija u stavci *Službe rekreacije i sporta*. U taj iznos uključeni su svi proračunski rashodi za pružanje sportskih i rekreacijskih usluga, od programa javnih potreba u sportu, do održavanja objekata i kapitalnih ulaganja. Analizom podataka utvrđeno je da se županije, gradovi i općine nisu služili jedinstvenom metodologijom obrade pa neki podaci nisu u potpunosti vjerodostojni. Podaci su obrađeni prema jedinicama lokalnih samouprava u PGŽ za razdoblje od 2010. do 2013. godine, a učinjena je i usporedba po županijama u Republici Hrvatskoj.

Pri sljedećoj analizi koristit će se podaci Ministarstva financija za 2013. godinu obzirom da će biti usporedivi s prikupljenim podacima Zajednice sportova PGŽ.

Tablica 30: Analiza izdvajanja u stavci Službe rekreacije i sporta po klubu i stanovniku (po subregijama PGŽ)

Subregija	Službe rekreacije i sporta u kn	Udruga-klubova u programu JPS	Kn po klubu	Stanovništvo	Kn po stanovniku	Stanovništvo do 19 god	Kn po stanovniku do 19. g.
Gorski kotar	6.851.597,00	80	85.644,96	23 011	297,75	3 607	1.899,53
Otoci	8.296.378,00	142	58.425,20	39 706	208,95	7 223	1.148,61
Priobalje	15.337.896,00	133	115.322,53	50 607	303,08	8 552	1.793,49
Rijeka	80.155.911,00	102	785.842,26	128 624	623,18	20 733	3.866,10
Zaleđe	7.021.304,00	100	70.213,04	54 247	129,43	10 644	659,65
Ukupno	117.663.086,00	557	211.244,32	296 195	397,25	50 759	2.318,07

Izvor: Izradio autor prema podacima Ministarstva financija, 2015. g. i Državnog zavoda za statistiku, 2011. g.

Gradovi i općine u PGŽ za potrebe programa sporta, odnosno izgradnju i održavanje sportske infrastrukture u 2013. godini izdvojili su 7,49% proračuna, pri čemu je samo Grad Rijeka izdvojio 80.155.911,00 kn, što je 68% ukupnog izdvajanja svih lokalnih samouprava u PGŽ. Ovaj iznos objašnjava se troškovima otplate anuiteta zaduženja zbog izgradnje velikog broja sportskih objekata u kratkom vremenskom razdoblju. Može se također zaključiti da gradovi i

općine koje su ulagale u izgradnju sportske infrastrukture imaju velik postotak izdvajanja na toj proračunskoj stavci. Ne uzimajući u obzir Grad Rijeku pri analizi, prosječno izdvajanje gradova i općina PGŽ bilo bi oko 4%.

Uzimajući u obzir izdvajanja iz proračuna gradova i općina za sport, po jednom stanovniku ona iznose prosječno 397,25 kn. Gledajući po subregijama, najviše izdvaja Grad Rijeka sa 623,18 kn, zatim Priobalje s 303,08 kn, Gorski kotar s 297,75 kn te Otoci s 208,95 kn, dok najmanje izdvaja subregija Zaleđe sa 129,43 kn po stanovniku.

Prema podacima Ministarstva financija navodi se kako županije u stavci Službe rekreacije i sporta izdvajaju od 0,2% do 2,7% proračuna, odnosno prosječno 1,4%, ne računajući Grad Zagreb koji je u 2013. godini izdvojio sedam puta više nego sve županije zajedno (325.630.816,00 kn ili 87,7% svih izdvajanja područnih samouprava u Hrvatskoj).

Primorsko-goranska županija s izdvajanjem od 1,8% do 2,5% u obrađenom se razdoblju nalazi u gornjem dijelu tablice, zajedno sa Šibensko-kninskom, Zagrebačkom, Osječko-baranjskom i Dubrovačko-neretvanskom županijom.

Iz istraživanja o visini izdvajanja jedinica lokalne samouprave namijenjenih sportu vidljiva je velika razlika u iznosima.

Tablica 31: Analiza izdvajanja za programe javnih potreba u sportu po klubu i stanovniku (po subregijama)

Subregija	Izdvajanje za programe JPS u kn	Udruga-klubova u programu JPS	Kn po klubu	Stanovništvo	Kn po stanovniku	Stanovništvo do 19 god	Kn po stanovniku do 19. g.
Gorski kotar	2.915.030,76	80	36.437,88	23 011	126,68	3 607	808,16
Otoci	5.236.726,24	142	36.878,35	39 706	131,89	7 223	725,01
Priobalje	10.990.974,93	133	82.638,91	50 607	217,18	8 552	1.285,19
Rijeka	7.252.889,00	102	71.106,75	128 624	56,39	20 733	349,82
Zaleđe	5.365.812,87	100	53.658,13	54 247	98,91	10 644	504,12
Ukupno	31.761.433,80	557	57.022,32	296 195	107,23	50 759	625,73

Izvor: Izradio autor prema podacima istraživanja Zajednice sportova PGŽ od strane jedinica lokalne samouprave, 2014. g. i Državnog zavoda za statistiku, 2011. g.

Kada je u pitanju odnos izdvajanja za programe JPS po stanovniku jedinica lokalne samouprave najviše se izdvaja u Priobalju-217,18 kn, te na Otocima-131,89 kn po stanovniku. Najmanja su izdvajanja u Rijeci, i to 56,39 kn. Od 557 klubova koji su 2013. godini sudjelovali u JPS najviše ih je na Otocima (142) te u Priobalju (133). Prosječno financiranje po klubu na Otocima je svega 36.878 kn, dok se u Priobalju klubovi najizdašnije financiraju, prosječnim iznosom od 82.638,35 kn.

Sljedeća, proširena tablica po jedinicama lokalne samouprave, prikazuje izdvajanja za sport i odnose tih izdvajanja po stanovniku općenito, te po stanovniku do 19 godina.

Tablica 32: Izdvajanja JLS za programe javnih potreba u sportu u 2013. g. po klubu i stanovniku

Grad/Općina	Izdvajanje za programe JPS	Udruga/ klubova u programu JPS	Po klubu	Rank	Stanovništvo	Po stanovniku	Rank	Stanovništvo do 19 god.	Po stanovnik u do 19. god.	Rank
Kostrena	2.084.835,00 kn	15	138.989,00 kn	1	4 180	499 kn	1	761	274 kn	1
Crikvenica	2.986.597,95 kn	30	99.553,27 kn	2	11 122	269 kn	2	1 926	155 kn	2
Bakar	1.368.400,00 kn	14	97.742,86 kn	3	8 279	165 kn	11	1 595	858 kn	14
Viškovo	1.225.400,00 kn	13	94.261,54 kn	4	14 445	85 kn	27	3 193	384 kn	30
Mošćenička Draga	257.000,00 kn	3	85.666,67 kn	5	1 535	167 kn	9	223	115 kn	8
Delnice	1.216.611,25 kn	15	81.107,42 kn	6	5 952	204 kn	7	1 030	118 kn	7
Čavle	1.613.000,00 kn	20	80.650,00 kn	7	7 220	223 kn	6	1 407	115 kn	9
Rijeka	7.252.889,00 kn	102	71.106,75 kn	8	128 624	56 kn	31	20 733	350 kn	31
Opatija	1.944.825,00 kn	28	69.458,04 kn	9	11 659	167 kn	10	1 706	114 kn	10
Novi Vinodolski	1.367.816,98 kn	20	68.390,85 kn	10	5 113	268 kn	3	883	155 kn	3
Cres	372.000,00 kn	7	53.142,86 kn	11	2 879	129 kn	16	506	735 kn	18
Krk	992.000,00 kn	19	52.210,53 kn	12	6 281	158 kn	12	1 177	843 kn	15
Malinska-Dubašnica	780.234,79 kn	15	52.015,65 kn	13	3 134	249 kn	4	569	137 kn	5
Matulji	1.102.475,00 kn	24	45.936,46 kn	14	11 246	98 kn	25	2 016	547 kn	24
Jelenje	638.198,22 kn	14	45.585,59 kn	15	5 344	119 kn	17	1 025	623 kn	21
Omišalj	721.270,00 kn	16	45.079,38 kn	16	2 983	242 kn	5	506	143 kn	4
Lovran	478.000,00 kn	11	43.454,55 kn	17	4 101	117 kn	19	608	786 kn	17
Mali Lošinj	889.000,00 kn	21	42.333,33 kn	18	8 116	110 kn	20	1 522	584 kn	23
Kraljevica	503.500,00 kn	12	41.958,33 kn	19	4 618	109 kn	21	850	592 kn	22
Mrkopalj	187.500,00 kn	5	37.500,00 kn	20	1 214	154 kn	13	174	108 kn	11
Baška	238.902,00 kn	7	34.128,86 kn	21	1 674	143 kn	15	248	963 kn	13
Fužine	229.858,51 kn	7	32.836,93 kn	22	1 592	144 kn	14	230	999 kn	12
Čabar	294.000,00 kn	9	32.666,67 kn	23	3 770	78 kn	28	581	506 kn	27
Rab	837.000,00 kn	26	32.192,31 kn	24	8 065	104 kn	23	1 544	542 kn	25
Klana	181.939,65 kn	6	30.323,28 kn	25	1 975	92 kn	26	349	521 kn	26
Skrad	179.841,00 kn	6	29.973,50 kn	26	1 062	169 kn	8	134	134 kn	6
Kastav	432.800,00 kn	15	28.853,33 kn	27	1 044	41 kn	35	2 050	211 kn	35
Ravna Gora	287.220,00 kn	10	28.722,00 kn	28	2 430	118 kn	18	358	802 kn	16
Lokve	111.500,00 kn	5	22.300,00 kn	29	1 049	106 kn	22	160	697 kn	19
Općina Vinodolska	172.000,00 kn	8	21.500,00 kn	30	3 577	48 kn	34	604	285 kn	32
Vrbovsko	346.500,00 kn	17	20.382,35 kn	31	5 076	68 kn	30	802	432 kn	29
Dobrinj	209.000,00 kn	14	14.928,57 kn	32	2 078	101 kn	24	320	653 kn	20
Punat	102.169,45 kn	7	14.595,64 kn	33	1 973	52 kn	33	364	281 kn	33
Lopar	67.000,00 kn	5	13.400,00 kn	34	1 263	53 kn	32	241	278 kn	34
Brod Moravice	62.000,00 kn	6	10.333,33 kn	35	866	72 kn	29	138	449 kn	28
Vrbnik	28.150,00 kn	5	5.630,00 kn	36	1 260	22 kn	36	226	125 kn	36
1,571,821,773	31.761.433,80 kn	557*	59.256,41 kn		296 195	107,23 kn		50 759		

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ prema anketama JLS, Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011. g.

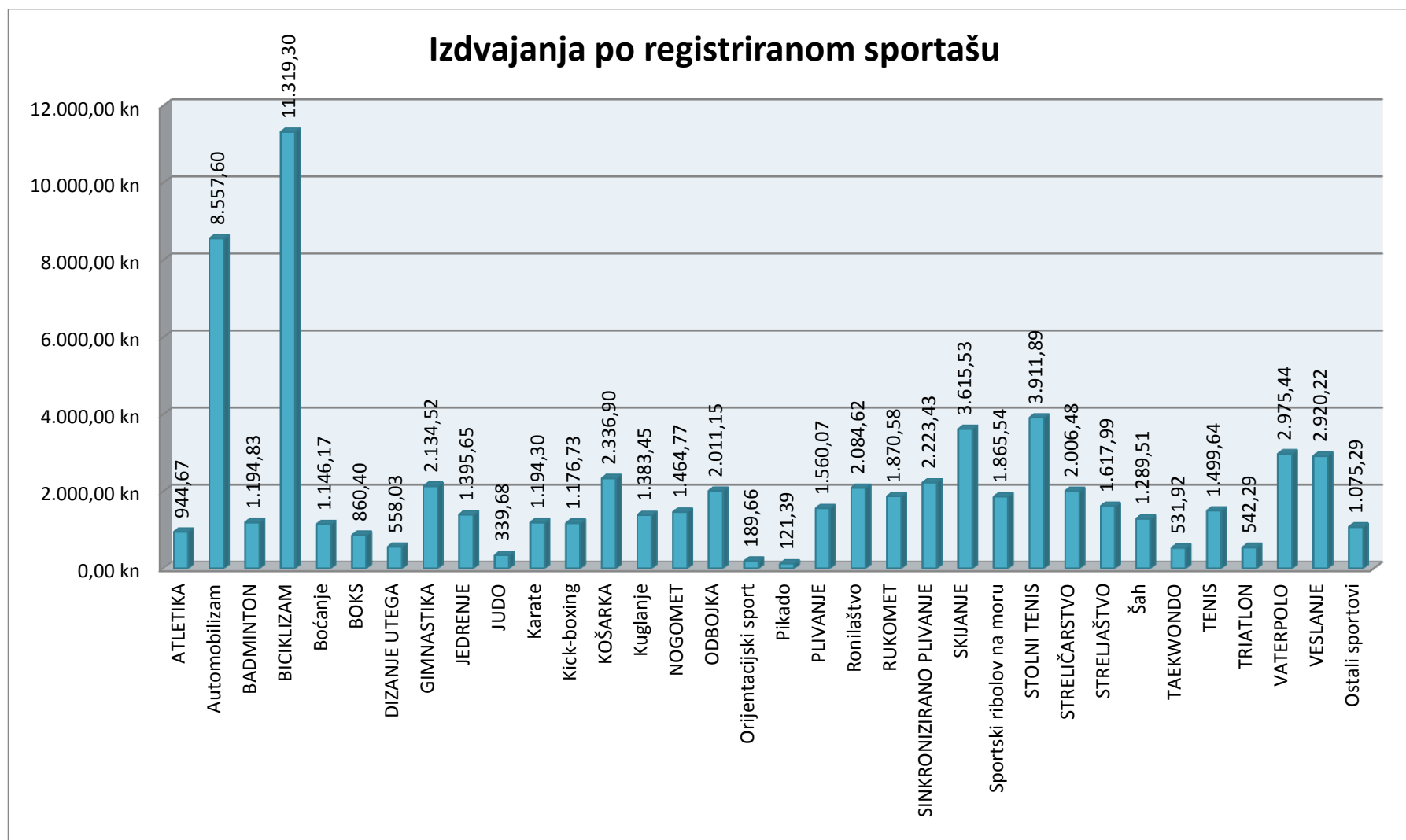
*Ukupan iznos izdvajanja JLS za programe sporta dijeljen je brojem od 536 udruga, obzirom da su neke udruge financirane od strane više općina

Koristeći se podacima istog istraživanja te uspoređujući odnos broja klubova koji participiraju u financiranju javnih potreba u općinama i gradovima može se zaključiti kako se najviše sredstava po klubu iz programa javnih potreba u sportu gradova i općina raspoređuje u Kostreni, Crikvenici, Bakru, Viškovu, Mošćeničkoj Dragi, Delnicama, Čavlima, Rijeci, Opatiji i Novom Vinodolskom. Prve dvije navedene općine najviše izdvajaju po stanovniku općenito te

po stanovniku do 19 godina, a najmanje izdvaja općina Vrbnik koja uz Mošćeničku Dragu, Lokve, Mrkopalj i Lopar broji najmanje klubova u sustavu financiranja javnih potreba u sportu.

Osim spomenutih analiza o izdvajanju jedinica lokalne samouprave namijenjenih sportu, u dijagramu 13 je moguće vidjeti odnos realiziranih financijskih sredstava po registriranom sportašu prema sportovima, ostvarenih u 2013. godini.

Dijagram 13: Izdavanja jedinica lokalnih samouprava PGŽ po registriranom sportašu u određenom sportu u 2013. g.



Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, 2014. g.

* Tiskanim su slovima označeni olimpijski, a pisanim neolimpijski sportovi

Pri analizi su korišteni podaci o broju registriranih sportaša dobiveni temeljem anketa koje su ispunjavali županijski savezi i klubovi koji nemaju formiran savez. Najviše se po registriranom sportašu izdvajalo u biciklizmu i automobilizmu, što ne čudi obzirom na visoke troškove i mali broj osoba koje se bave tim sportovima. Slijede stolni tenis, skijanje, vaterpolo i veslanje, dok se najmanje izdvaja za orijentacijski sport i pikado, odnosno 189,66 i 121,39 kn po registriranom sportašu.

Tablica 33. prikazuje razliku izdvajanja sredstava namijenjenih sportu na županijskoj razini prema podacima Ministarstva financija unutar stavke Službe rekreacije i sporta. Ova stavka uključuje rashode pružanja sportskih i rekreacijskih usluga, nadzora i funkcioniranja sportskih i rekreacijskih objekata, potom rashode za objekte smještaja gledatelja te donacije za podršku timovima ili individualnim natjecateljima. Sportski i rekreacijski objekti povezani s obrazovnim institucijama (npr. školska sportska dvorana) nisu uključeni u ovu podskupinu već se klasificiraju unutar skupine Obrazovanje.

Slijedom podataka dobivenih analizama iz prethodnih poglavlja, strukturu financiranja programa sporta trebat će u budućnosti mijenjati, u prvom redu zbog rasta sportsko-rekreacijskih programa i potreba za objektima za njihovo izvođenje. Sportska rekreacija je trenutno najprogresivnija sportska djelatnost i procjenjuje se daljnje kontinuirano povećanje broja građana koji će se uključiti u sportsko-rekreacijske aktivnosti. S obzirom na korist u očuvanju zdravlja građana, u financiranje ovih programa trebalo bi uključiti sredstva namijenjena za zdravstvo u lokalnim i regionalnim samoupravama. Financiranje programa sportske rekreacije ni u kojem slučaju ne smije ići na štetu klasičnih sportskih programa već kao dodana vrijednost.

Javno financiranje valjalo bi vršiti izravno iz proračuna RH ili putem proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Tu se prvenstveno misli na sportsku infrastrukturu za tri temeljna sporta - atletiku, plivanje i gimnastiku (stadion, bazen, dvorana), koja se može koristiti i za školski i studentski sport te rekreacijski sport građana. Što se tiče natjecateljskih sportova (kolektivnih i individualnih), njima bi se trebalo omogućiti korištenje infrastrukture, ali poštujući propise Zakona o državnim potporama⁴⁸, u onom dijelu u kojemu su dio javnih potreba u sportu.

⁴⁸ Zakon o državnim potporama, NN br. 47/2014.

Tablica 33: Izdvajanje županija unutar stavke „Službe rekreacije i sporta“.

Županija	Ostvarenje 2010. kn	Služba rekreacije i sporta 2010. kn	Udio 2010.	Ostvarenje 2011. kn	Služba rekreacije i sporta 2011. kn	Udio 2011.	Ostvarenje 2012. kn	Služba rekreacije i sporta 2012. kn	Udio 2012.	Ostvarenje 2013. kn	Služba rekreacije i sporta 2013. kn	Udio 2013.	Ostvarenje 2014. kn	Služba rekreacije i sporta 2014. kn	Udio 2014.
Zagrebačka	257.461.139	4.861.875	1,89%	256.972.918	5.360.000	2,09%	269.647.764	5.500.000	2,04%	283.102.615	6.393.000	2,26%	289.174.694	6.375.000	2,20%
Krapinsko-zagorska	125.074.628	1.145.000	0,92%	123.656.186	1.120.800	0,91%	132.607.979	1.192.500	0,90%	151.539.865	1.256.500	0,83%	146.187.149	1.254.000	0,86%
Sisačko-moslavačka	159.428.791	1.521.096	0,95%	160.801.806	1.521.100	0,95%	164.048.460	1.521.100	0,93%	162.673.868	1.521.100	0,94%	163.034.043	1.521.100	0,93%
Karlovačka	123.065.255	1.647.000	1,34%	131.676.671	1.549.616	1,18%	136.303.775	1.750.000	1,28%	148.385.991	1.799.600	1,21%	147.089.288	1.928.500	1,31%
Varaždinska	187.655.187	518.650	0,28%	191.259.273	375.945	0,20%	177.670.670	846.437	0,48%	204.345.921	427.501	0,21%	219.935.947	538.859	0,25%
Koprivničko-križevačka*	119.049.803	0	0,00%	127.273.898	0	0,00%	138.534.891	0	0,00%	140.484.225	0	0,00%	146.449.456	0	0,00%
Bjelovarsko-bilogorska	114.395.356	1.870.000	1,63%	109.666.721	794.166	0,72%	112.152.875	2.002.015	1,79%	120.218.741	1.139.898	0,95%	119.024.937	1.080.195	0,91%
Primorsko-goranska	318.330.683	7.910.402	2,48%	302.881.764	7.439.456	2,46%	306.788.403	6.105.626	1,99%	319.498.187	5.847.807	1,83%	313.457.686	6.342.823	2,02%
Ličko-senjska	61.600.184	757.586	1,23%	58.766.180	783.934	1,33%	55.756.462	653.333	1,17%	59.881.283	477.345	0,80%	60.643.150	451.780	0,74%
Virovitičko-podravska	87.572.704	668.500	0,76%	98.891.638	586.500	0,59%	90.665.551	651.500	0,72%	107.736.724	620.359	0,58%	121.470.979	290.500	0,24%
Požeško-slavonska*	92.042.389	0	0,00%	86.166.497	0	0,00%	78.562.639	0	0,00%	89.067.665	0	0,00%	84.837.489	0	0,00%
Brodsko-posavska	130.826.347	2.898.332	2,22%	152.689.352	2.521.420	1,65%	145.896.916	0	0,00%	166.534.974	0	0,00%	163.125.653	0	0,00%
Zadarska	158.538.624	2.077.375	1,31%	152.414.620	2.019.857	1,33%	151.312.281	1.950.450	1,29%	165.116.210	1.972.939	1,19%	190.579.850	2.018.800	1,06%
Osječko-baranjska	279.721.006	4.642.493	1,66%	267.352.573	4.662.986	1,74%	281.625.046	4.228.903	1,50%	280.056.422	5.322.166	1,90%	290.023.897	5.272.605	1,82%
Šibensko-kninska	115.845.322	2.100.000	1,81%	117.067.561	1.998.600	1,71%	109.997.519	2.000.000	1,82%	121.224.841	3.240.000	2,67%	125.990.502	2.510.000	1,99%
Vukovarsko-srijemska	169.617.127	2.871.060	1,69%	153.799.058	2.766.162	1,80%	161.278.041	2.813.237	1,74%	160.802.486	2.899.263	1,80%	175.722.605	2.703.097	1,54%
Splitsko-dalmatinska	445.473.655	3.784.798	0,85%	417.667.244	3.503.897	0,84%	393.604.396	4.141.160	1,05%	417.248.578	6.225.034	1,49%	433.723.041	4.936.408	1,14%
Istarska	219.359.942	2.795.600	1,27%	229.500.271	2.960.000	1,29%	250.340.917	2.940.000	1,17%	297.191.771	3.000.000	1,01%	281.348.010	3.050.000	1,08%
Dubrovačko-neretvanska	130.067.292	2.571.000	1,98%	130.822.531	2.373.000	1,81%	130.819.151	2.325.000	1,78%	136.530.883	2.369.000	1,74%	140.544.115	2.350.000	1,67%
Međimurska	99.171.912	1.933.767	1,95%	101.298.731	1.203.590	1,19%	104.036.946	1.397.075	1,34%	113.052.668	1.299.359	1,15%	116.551.236	1.762.738	1,51%
Grad Zagreb	6.185.537.103	309.652.209	5,01%	6.007.475.684	356.468.689	5,93%	6.195.402.388	306.184.728	4,94%	7.106.427.316	325.630.816	4,58%	6.607.809.704	342.138.252	5,18%
TOTAL ŽUPANIJE	3.394.297.346	46.574.534	1,37%	3.370.625.493	43.541.029	1,29%	3.391.650.682	42.018.336	1,24%	3.644.693.918	45.810.871	1,26%	3.728.913.727	44.386.405	1,19%
TOTAL ŽUPANIJE+GRAD ZG	9.579.834.449	356.226.743	3,72%	9.378.101.177	400.009.718	4,27%	9.587.053.070	348.203.064	3,63%	10.751.121.234	371.441.687	3,45%	10.336.723.431	386.524.657	3,74%

Izvor: Ministarstvo financija, 2015. g.

*pojedine županije nisu dostavile podatke Ministarstvu financija te podaci nisu analizirani pri obradi

Kako bi se sportskim udrugama osigurala financijska stabilnost, od velike je važnosti osigurati kontinuiranost planiranih sredstava namijenjenih sportu u proračunima jedinica regionalne i lokalne samouprave. Definiranom minimalnom stopom izdvajanja za sport ova bi se sigurnost u potpunosti realizirala. Ovakvim modelom izdvajanja iz proračuna sportskim udrugama bilo bi omogućeno efikasnije planiranje sportskih programa kao i samo djelovanje. Definiranjem minimalne stope od 4% izdvajanja za programe javnih potreba u sportu iz proračuna jedinica lokalne samouprave te 3% izdvajanja iz proračuna Županije, sportu u županiji bilo bi omogućeno zadržavanje dosadašnje razine uspješnosti te daljnji razvoj (stopa izdvajanja utvrđuje se u odnosu na ukupne prihode umanjene za stavke *Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna te Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza*).

Cilj utvrđivanja minimalne stope izdvajanja za sport definiran je Nacionalnim programom sporta HOO.⁴⁹

Iz priloženih analiza vidljivo je da jedinice lokalne samouprave različito izdvajaju za programe javnih potreba u sportu, kako po postotku iz proračuna, tako i po klubu, odnosno stanovniku. Ono što je izrazito važno pri financiranju sportskih programa javnih potreba je da se ono vrši transparentno, slijedom odredbi Zakona o sportu i drugih propisa koji reguliraju financiranje programa iz javnih izvora te na osnovu usuglašenih i točno definiranih mjerila i kriterija.

Sukladno potrebama daljnjeg razvoja sporta, Primorsko-goranska županija kao regionalna samouprava, u narednom će razdoblju putem sufinanciranja programa i projekata za zadovoljenje javnih potreba u sportu i kapitalnih ulaganja u sportu poticati:

- razvoj vodenih sportova u priobalju i na otocima te zimskih sportova i šaha na području Gorskog kotara,
- razvoj tradicionalnih sportova PGŽ,
- razvoj biciklizma, krosa, orijentacijskog sporta, turno kretanja te ostalih sportova čija se aktivnost bazira na korištenju prirodnih i prostornih mogućnosti županije,
- djelovanje Zajednice sportova PGŽ i županijskih strukovnih sportskih saveza (jačanje sustava sporta u županiji),
- organizaciju županijskih sportskih kampova, uključivanje županijskih selekcija mladih sportaša u prilagođene oblike natjecanja putem sudjelovanja na domaćim i inozemnim turnirima i manifestacijama,
- razvoj školskog sporta,
- razvoj sporta osoba s invaliditetom i sporta gluhih,
- razvoj sportske rekreacije „Sport za sve“,
- skrb o zdravlju sportaša (liječnički pregledi sportaša),

⁴⁹ Nacionalni program sporta 2014.-2022., HOO, 2014., str. 18.

- izgradnju sportskih građevina, posebno školskih sportskih dvorana (srednje škole) i objekata za bazične sportove te infrastrukturu za sportsku rekreaciju građana,
- organizaciju državnih, međunarodnih i tradicionalnih sportskih manifestacija,
- osiguravanje organizacijskih i materijalnih uvjeta za školovanje, osposobljavanje i zapošljavanje stručnog kadra, u prvom redu trenera, ali i drugih stručnih osoba uključenih u sustav sporta,
- skrb o darovitim, vrsnim i vrhunskim sportašima (stipendiranje i nagrađivanje kategoriziranih sportaša)
- prijavitelje programa i projekata financiranih u okviru programa EU.

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedovoljna izdvajanja jedinica lokalne i regionalne samouprave za programe sporta i sportsku infrastrukturu	Poticati i motivirati lokalnu i regionalnu samoupravu da više ulaže u sport
Nedostatno financiranje iz drugih izvora te ovisnost sporta o sredstvima iz javnih izvora financiranja	Privući i motivirati veći broj sponzora iz gospodarstva te drugih fizičkih i pravnih osoba koji će dodatno ulagati u sport
Nepostojanje definirane minimalne stope izdvajanja iz proračuna jedinica regionalne i lokalne samouprave	Utvrđiti minimalnu stopu izdvajanja za javne potrebe u sportu u proračunima jedinica lokalne i regionalne samouprave
Nepostojanje Nacionalnog programa sporta koji bi definirao obaveze izvršenja programa javnih potreba na lokalnoj i regionalnoj razini	Izrada Nacionalnog programa sporta
Neravnomjerno financiranje programa sporta na području županije	Uravnotežiti financiranje programa sporta na području županije
Neujednačenost u postupcima donošenja programa javnih potreba u sportu JLS (nepridržavanje odredbi Zakona o sportu)	Pridržavati se zakonskih odredbi pri donošenju javnih potreba u sportu
Nerazrađeni kriteriji i mjerila pri vrednovanju programa i raspodjeli financijskih sredstava unutar programa javnih potreba u sportu	Konkretizirati kriterije i mjerila pri vrednovanju programa i raspodjeli sredstava namijenjenih javnim potrebama u sportu
Velika porezna opterećenost sporta	Porezno rasteretiti financiranje sporta
Nepostojanje posebne službe obučene za prijavu i provedbu EU projekata	Pojačati kapacitete (ljudske resurse) za prijavu i upravljanje EU projektima

Ciljevi

1. Utvrđiti preporučenu stopu od najmanje 3% izdvajanja za programe javnih potreba u sportu iz proračuna Županije i 4% iz proračuna jedinica lokalne samouprave

2. Osnovati općinske i gradske sportske zajednice u jedinicama lokalne samouprave na čijem području djeluje više od 15 sportskih udruga
3. Standardizirati postupke predlaganja i donošenja programa javnih potreba u sportu

Očekivani rezultati

1. Utvrđena stopa od najmanje 3% izdvajanja za programe javnih potreba u sportu iz proračuna Županije i 4% iz proračuna jedinica lokalne samouprave
2. Djeluje 15 lokalnih sportskih zajednica
3. Standardizirani su postupci predlaganja i donošenja programa javnih potreba u sportu

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Određenim aktima predstavničkih tijela lokalne i regionalne samouprave definirati minimalnu stopu izdvajanja za financiranje programa sporta
2. Osigurati ravnomjeran razvoj sporta na području županije putem prilagođenih kriterija i mjerila financiranja programa sukladno predloženim smjernicama
3. Osnovati sportske zajednice na području gradova i općina koje financiraju više od 15 klubova putem programa javnih potreba u sportu
4. Utvrditi postupke predlaganja i donošenja programa javnih potreba u sportu u jedinicama lokalne samouprave
5. Utvrditi opće i specifične kriterije i mjerila pri vrednovanju sportskih programa te standardizirati proceduru donošenja javnih potreba u sportu

PRILOZI:

- Izdaci lokalnih samouprava u PGŽ za sport i rekreaciju u razdoblju od 2010. g. do 2013. g.
- Izdvajanja JLS po stanovniku i klubu u 2013. godini
- Izdaci županija za sport i rekreaciju u razdoblju od 2010. g. do 2014. g.
- Izdvajanja JLS za programe javnih potreba u sportu u 2013. g. po klubovima i stanovništvu
- Financiranje JPS JLS po sportovima i registriranim sportašima u 2013. g.

15. SPORTSKE MANIFESTACIJE

Najstarije sportske priredbe datiraju još iz polovice prošlog stoljeća, a organizirane su u raznim sportovima poput nogometa, skijanja, veslanja, jedrenja, sportskog ribolova na moru, tenisa, boćanja, itd. Na području županije postoji oko 30 sportskih manifestacija koje se tradicionalno održavaju preko 30 godina.

Analiza stanja

Županijska geografska raznolikost prepoznaje se i u ovom segmentu, s obzirom na to da su se u prošlosti istovremeno razvijali vodeni, zimski i ostali sportovi. Pregled najznačajnijih manifestacija nalazi se u prilogu dokumenta. U posljednjih 30 godina na području Primorsko-goranske županije organiziran je velik broj značajnih međunarodnih natjecanja te svjetskih i

europskih prvenstava u raznim sportovima i disciplinama, pregled kojih je prikazan u nastavku.

Tablica 33: Pregled velikih međunarodnih natjecanja održanih na području županije

SPORT	GODINA	NAZIV NATJECANJA
Akademski sport	2007.	Europsko sveučilišno prvenstvo u odbojci
	2009.	Europsko sveučilišno prvenstvo u bridžu
	2011.	Europsko sveučilišno prvenstvo u rukometu
	2013.	Europsko sveučilišno prvenstvo u bridžu
	2014.	Svjetsko prvenstvo u bridžu
	2015.	Europsko sveučilišno prvenstvo u taekwondou
Biciklizam	2015.	Tour of Croatia
Boćanje	1995.	Svjetsko juniorsko prvenstvo
	1997.	Svjetsko seniorsko prvenstvo
	2006.	Europsko seniorsko prvenstvo
	2010.	Svjetsko juniorsko prvenstvo
	2015.	Svjetsko prvenstvo
Boks	1999.	Europsko juniorsko prvenstvo
Bridž	2010.	Europsko prvenstvo mladih u parovima
	2011.	Svjetsko prvenstvo mladih
	2013.	Europski kup prvaka
	2014.	Europsko timsko prvenstvo
	2015.	Svjetsko otvoreno prvenstvo mladih
Karate	2002.	Mediteransko prvenstvo
	2004.	Europsko juniorsko prvenstvo
Kuglanje	2009.	Svjetski pojedinačni kup
	2010.	Svjetsko juniorsko prvenstvo
Motociklizam	2004.-2015.	Svjetsko prvenstvo motocikala s prikolicom
	1978.-1990.	Grand Prix utrka Svjetskog prvenstva
Odbojka	2001.	Svjetsko juniorsko prvenstvo za žene
	2004.	Euro liga
Padobranstvo	2004.	Svjetsko prvenstvo
Plivanje	2008.	Europsko prvenstvo u kratkim bazenima
Ronilaštvo	2013.	Svjetski kup u podvodnoj orijentaciji
Rukomet	1987.	Svjetsko juniorsko prvenstvo
	2000.	Europsko seniorsko prvenstvo za muškarce
	2003.	Svjetsko seniorsko prvenstvo za žene
Samostrel	2009.	Europsko kadetsko prvenstvo field u dvorani
Sinkronizirano plivanje	2001.	Mediteranski kup
Sport osoba s invaliditetom	2005.	Europsko 8. IBSA prvenstvo za slijepo i slabovidno u kuglanju
	2009.	IWAS zlatna liga u atletici za osobe s invaliditetom
Sportski ribolov (slatke vode), casting	2010.	Svjetsko seniorsko prvenstvo
	2012.	Svjetsko juniorsko prvenstvo
Šah	1997.	Europski klupski Kup za žene
	2009.	Pojedinačno prvenstvo Mediterana
	2010.	Pojedinačno prvenstvo Europe
	2010.	Pojedinačno prvenstvo Europe za žene
	2011.	Svjetsko veteransko prvenstvo
	2011.	Svjetsko veteransko prvenstvo za žene
	2013.	Svjetsko veteransko prvenstvo
	2013.	Svjetsko veteransko prvenstvo za žene
Taekwondo	2003.	Europsko juniorsko prvenstvo
Triatlon	2006.	Prvenstvo Europe za mlađe seniore i juniore
Vaterpolo	2009.	Final four liga
	2011.	Europsko juniorsko prvenstvo

Izvor: Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, 2014. g.

Prema tablici, vidljivo je kako je u posljednjem petogodišnjem razdoblju organizirano 18 važnih međunarodnih manifestacija na području županije.

Uz spomenute manifestacije, valja svakako naglasiti značaj velikih sportskih natjecanja i smotri čijem bi domaćinstvu trebale težiti sportske udruge u županiji, budući da dio postojeće sportske infrastrukture zadovoljava uvjete te postoji kvalitetna logistička potpora i dobro organiziran sustav natjecanja.

Organizacija velikih međunarodnih sportskih priredbi osim natjecateljske ima i značajnu promidžbenu, odnosno gospodarsku važnost za lokalnu i regionalnu samoupravu te bi u organizaciju takvih sportskih manifestacija trebalo uključiti dionike različitih djelatnosti, posebno one turističke.

Iako su iznad navedeni razni sportovi u kojima se organiziraju velika natjecanja, i dalje postoji niz sportova u kojima se natjecanja na području županije, unatoč postojećim infrastrukturnim uvjetima, ne održavaju. Osim financijskih prepreka, poneki sportski klubovi nemaju dovoljnu sustavnu potporu kako bi organizirali određeno natjecanje. Stoga je klubove i županijske saveze potrebno poticati te im osigurati potrebne uvjete, kako bi se omogućilo održavanje velikih natjecanja te privuklo velike svjetske sportaše.

Važnost organizacije i održavanja manifestacija na području županije očituje se i u pogledu kriterija za vrednovanje pri prijavi programa i raspodjeli sredstava javnih potreba u sportu.

Kod financiranja organizacija sportskih manifestacija postoji potreba bolje koordinacije među financijerima u smislu prepoznavanja vrijednosti, definiranja kriterija i visini financijske potpore određenoj sportskoj manifestaciji, što se posebno odnosi na sredstva iz javnih izvora (Ministarstva, te sredstva regionalne i lokalne samouprave).

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedovoljna sredstva za organizaciju velikih međunarodnih manifestacija	Osigurati materijalna sredstva namijenjena organizaciji velikih međunarodnih manifestacija
Nedovoljna medijska praćenost na nacionalnoj razini	Privući nacionalne medije kako bi popratili sportska događanja u županiji
Nedovoljna potpora sportskim klubovima i savezima	Poticati sportske klubove i saveze na organizaciju velikih manifestacija
Nedovoljna rasprostranjenost manifestacija na području županije	Poticati organizaciju manifestacija na području cijele županije
Nedovoljna uključenost i zainteresiranost sponzora pri organizaciji sportskih manifestacija	Privući veći broj sponzora te ih uključiti pri organizaciji sportskih manifestacija
Nedovoljna koordinacija učesnika u financiranju sportskih manifestacija	Stvoriti procedure kojima će se transparentno i u realnom vremenu pratiti tokovi financiranja određenih sportskih manifestacija

Ciljevi

1. Povećati broj državnih i međunarodnih manifestacija organiziranih na području županije
2. Zadržati postojeće tradicionalne sportske manifestacije koje se održavaju duže od 30 godina

Očekivani rezultati

1. 20 velikih međunarodnih natjecanja (europska i svjetska prvenstva) održanih od 2016. g. do 2020. g. i 10% više održanih državnih natjecanja
2. 30 sportskih manifestacija imaju tradiciju održavanja duže od 30 godina

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Poticati lokalne samouprave na prihvaćanje organizacije velikih sportskih manifestacija
2. Poticati i podržati kandidature sportskih klubova i saveza za organizaciju državnih i međunarodnih sportskih natjecanja i manifestacija
3. Stvoriti potrebne infrastrukturne i kadrovske uvjete za održavanje važnih manifestacija

PRILOZI:

- Pregled tradicionalnih manifestacija u PGŽ

16. POSEBNA PODRUČJA

Poglavljem Posebna područja obuhvaćene su sljedeće cjeline: volonterstvo, sprječavanje nasilja u sportu, informacijski sustav, znanstvena i izdavačka djelatnost u sportu te sport i turizam.

16. 1. Volonterstvo

Zahvaljujući povećanju razine svijesti o važnosti volonterstva, ono se sve više uočava i u sportskoj djelatnosti. Organizacija mnogih manifestacija, natjecanja i ostalih sportskih događanja bazira se na volonterskom radu. Ovaj vid djelovanja olakšava spomenute aktivnosti, ali se najveća korist očituje u pogledu povećanja društvene koristi i dobrobiti te je svakako oblik rada koji će u budućnosti biti sve prisutniji. U ovom dijelu svakako treba razjasniti da je riječ o volonterstvu pri organizacijama raznih manifestacija i natjecanja te ostalih aktivnosti vezanih uz logističku pomoć. S druge strane, postoji opravdana bojazan da će, zbog prenormiranosti sportske djelatnosti dugogodišnji sportski djelatnici na kojima počiva administrativno-organizacijsko vođenje klubova, otići iz sporta upravo iz razloga što te poslove obavljaju na volonterskoj osnovi.

Kada je riječ o radu trenera i ostalih stručnih osoba u sportu, potiče se njihovo zapošljavanje.

16. 2. Sprječavanje nasilja u sportu

Iako se sport većinom spominje s pozitivnim predznakom, nerijetko se govori o sportskom nasilju kao njegovom pratećem elementu. Najčešće se u tom kontekstu radi o navijačkim neredima na nogometnim stadionima, ali činjenica je kako postoji niz manje vidljivih oblika nasilja, poput verbalnog vrijeđanja i ponižavanja sudionika u sportu. Kako bi se spriječio bilo kakav oblik nasilja te prije osiguranja ekstremnih mjera sigurnosti na sportskim borilištima, važno je, osobito kod mlađih uzrasta, razviti svijest o sportu kao sredstvu pomoću kojega se pojedinac, ali i ekipa, razvija ne samo u zdravstvenom, već i u socijalnom i društvenom smislu. Jačanjem sportskog duha i fair-playa svladavaju se kulturne, rasne, spolne i ostale prepreke te se kroz sportsku igru i načela pravednosti upravo potiče međuljudska jednakost, kolegijalnost i suzbijanje nasilja bilo koje vrste.

16. 3. Informacijski sustav

Podaci i informacije prikupljene za potrebe izrade strategije razvoja sporta PGŽ, njihova obrada, analiza, usporedba s ranijim, postojećim, srodnim ili podacima iz okruženja, omogućili su donošenje mnogih zaključaka o sportu i u vezi sa sportom u Primorsko-goranskoj županiji. Mnoge analize potvrdile su već postojeća saznanja, dok su obrade nekih podataka donijele potpuno nova i neočekivana saznanja, stvarajući drugačiju sliku obrađene djelatnosti ili područja, što dovodi do potrebe drugačijeg pristupa određenom problemu.

Uviđa se tako potreba sustavnog praćenja stanja u sportu u svrhu njegova dugoročnog razvoja. Permanentno i sustavno prikupljanje podataka i njihova obrada omogućit će promptno reagiranje na razne promjene i novonastale okolnosti. Stoga je potrebno ustrojiti informacijski sustav koji će omogućiti neometano i stalno prikupljanje i ažuriranje podataka, informacija i aktivnosti u sportskoj djelatnosti.

Uspostavljanjem učinkovitog modela prikupljanja podataka i informacija o sportskoj djelatnosti i ustrojem informacijskog sustava za stvaranje baze podataka i njihovu obradu, omogućit će se praćenje uspješnosti utvrđenih mjera i aktivnosti u ostvarenju postavljenih ciljeva strategije.

16. 4. Znanstvena i izdavačka djelatnost u sportu

Postizanje sportskih rezultata te razvoj sporta temelji se na primjeni znanstvenih spoznaja. Zahvaljujući snažnom razvoju kineziologije i njenih primijenjenih područja posljednjih desetljeća te uspješnom transferu znanstvenih dostignuća u sportsku praksu, daljnji razvoj sporta u velikoj mjeri ovisi o nastavku i daljnjem unapređenju odnosa znanosti i prakse. Kineziologiju sporta čine različite pojave s područja sporta koje su njezin znanstveni interes, kao što su: selekcija potencijalnih vrhunskih sportaša, utvrđivanje njihovih karakteristika, određivanje karakteristika sportskih aktivnosti, utvrđivanje povoljnih metoda vježbanja i poučavanja te definiranje i upotreba optimalnih programa za razvoj treniranosti i sportske forme u jednogodišnjem i višegodišnjem ciklusu.

Temelj znanstveno-istraživačkog rada u sportu u Hrvatskoj čine Kineziološki fakulteti u Zagrebu i Splitu. Isto tako, ta su dva fakulteta nosioci znanstveno-izdavačke djelatnosti iz područja kineziologije te organizatori stručno – znanstvenih konferencija i skupova.

U Primorsko-goranskoj županiji izdavačka djelatnost u sportu sastoji se od: izdavanja stručne literature odnosno publikacija namijenjenih trenerima i sportašima, izdavanja monografija klubova i sportskih saveza, potom sportskih godišnjaka i biltena. Stručna literatura slabo je zastupljena u izdavaštvu naše županije. Monografije klubova, sportskih saveza ili sportova na određenom geografskom području izdaju se, ali ne u mjeri koja bi zadovoljila potrebe. Postupak prikupljanja povijesne građe i podataka o aktivnostima udruga opsežan je i skup posao koji iziskuje i velik angažman pojedinaca.

Najživlja aktivnost u ovoj djelatnosti je izdavanje biltena kojima se na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi klubovi (suci, treneri, sportaši) informiraju o kalendarima natjecanja, sportskim rezultatima, plasmanima i drugim informacijama o natjecanjima. Sportske biltene mahom pripremaju i izdaju županijski strukovni sportski savezi kao nosioci natjecateljske aktivnosti u županiji. U 2014. godini županijski sportski savezi izdali su 275 biltena, od čega 193 samo u loptačkim sportovima. Zajednica sportova Primorsko-goranske županije od 2006. godine izdaje Sportski godišnjak koji sažima sve važnije aktivnosti na godišnjoj razini te donosi informacije o svojim članicama, rezultatima u svim sportovima, nagrađenim sportašima i sportskim djelatnicima kao i informacije o kategoriziranim sportašima, organizaciji velikih sportskih događaja na području PGŽ te ostalim aktivnostima vezanih uz domenu sporta. Zajednica sportova PGŽ, putem sufinanciranja programa javnih potreba u sportu, potiče izdavačku djelatnost u sportu.

16. 5. Sport i turizam

Kako je dijelom spomenuto u poglavlju sportske rekreacije, postoji velika povezanost između sporta i turizma. Iako su se obje društveno-ekonomske pojave razvijale kroz povijest, postoji još mnogo neiskorištenog potencijala u kontekstu razvitka povezanosti istih.

Postoji velik broj turističkih paketa koji nude neke oblike sportsko-rekreacijskih aktivnosti tijekom odmora. Mnogi turisti koriste te mogućnosti, budući da se zbog ubrzanog načina života ne mogu često posvećivati ovim aktivnostima pa ih na ovaj način nadoknađuju.

Kada se govori o oblicima sportskog turizma, moguće ih je podijeliti na:

1. natjecateljski sportski turizam
2. zimski sportsko-rekreacijski turizam
3. ljetni sportsko-rekreacijski turizam⁵⁰

Zahvaljujući prirodnim uvjetima županije te sportskim uspjesima sportaša s ovog područja, moguće je pretpostaviti daljnji razvoj svih navedenih oblika sportskog turizma.

Sukladno Strateškom planu Hrvatskog olimpijskog odbora 2015.-2022., predloženi su mogući razvojni pravci putem kojih bi moglo doći do postizanja većih učinaka u sferi sporta i turizma:

- intenzivnija promocija

⁵⁰ *Unapređenje kvalitete sportsko-rekreacijskih sadržaja u Hrvatskom turizmu, Mato Bartoluci, stručni rad unutar teme, 15. Ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske, str. 273*

- razvoj proizvoda
- organizacija velikih sportskih priredbi
- razvoj sportske infrastrukture⁵¹

Ono što predstavlja problem pri analizi stanja o sportskim afinitetima turista te o ponudi programa sportsko-rekreacijskog sadržaja je nedostatak istraživanja među turistima i ugostiteljsko-turističkim subjektima na području županije. Takva vrsta istraživanja iziskuje kvalitetnu suradnju među sportskim i turističkim subjektima.

Uzimajući u obzir navedeno, može se zaključiti kako se uz inovativan pristup rješavanju problema, pomoću kvalitetnog stručnog kadra koji će pripremiti odgovarajuće programe te uz dodatne mogućnosti sufinanciranja projekata i programa sredstvima iz Europske Unije, potencijalne mogućnosti sporta i turizma u PGŽ mogu optimalno iskoristiti.

Koliko je sportski turizam značajan za razvoj regije pojašnjeno je primjerom Gorskog kotara te projekata od posebnog značaja za županiju.

Razvojni problemi i razvojne potrebe

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Preveliki administrativni zahtjevi pri vođenju klubova	Olakšati rad volonterima pri vođenju administrativno-upravljajčkih poslova
Nedovoljan broj volontera pri radu sportskih klubova i organizaciji sportskih manifestacija	Povećati broj volontera uključenih u rad klubova i organizaciju manifestacija
Nasilje na sportskim borilištima	U potpunosti ukloniti sukobe na sportskim borilištima
Nepostojanje sustavnog prikupljanja podataka o sportskoj djelatnosti	Ustrojavati informacijski sustav u sportu i definirati nosioca aktivnosti
Nedovoljno razvijena djelatnost izdavaštva u sportu	Poticati publikaciju širokog opusa radova na temu sporta
Nedovoljno iskorištene mogućnosti u domeni sportskog turizma	Povećati ponudu i proširiti sadržaj sportsko-rekreacijskih programa u turističkom sektoru

Ciljevi

1. Zadržati volontere koji sudjeluju u radu klubova
2. Povećati broj volontera pri organizaciji važnih manifestacija
3. Prevenirati sukobe na sportskim borilištima
4. Uspostaviti jedinstven informacijski sustav praćenja sportske djelatnosti
5. Razvijati izdavačku aktivnost na temu sporta
6. Povećati ponudu programa sportsko-turističkih sadržaja

⁵¹ *Strateški plan Hrvatskog olimpijskog odbora, Zagreb, 2015., str. 39*

Očekivani rezultati

1. Zadržan jednak broj volontera koji sudjeluju u radu klubova do 2020. g.
2. 10 % veći broj volontera koji sudjeluju pri organizaciji važnih manifestacija
3. 5 održanih edukativnih aktivnosti na temu ukidanja nasilja na sportskim borilištima
4. Uspostavljen informacijski sustav praćenja sportske djelatnosti
5. 5% više radova na temu sporta
6. 15% veći broj programa sportsko-turističkih sadržaja

Prijedlog mjera i aktivnosti

1. Uključiti veći broj volontera u organizaciju sportskih manifestacija
2. Povećati svijest građana o važnosti volonterstva u svrhu povećanja društvene dobrobiti
3. Usavršavati djelatnike i volontere u sportu provođenjem edukativnih i izdavačkih aktivnosti za lakše vođenje upravljačko-administrativnih poslova u sportu
4. Provoditi edukativne aktivnosti u školama o važnosti apsolutne redukcije nasilja na sportskim borilištima
5. Postaviti jedinstven informacijski sustav za praćenje sportske djelatnosti u županiji te mjerljivosti postavljenih ciljeva
6. Provoditi analize i istraživanja na temu sporta za potrebe izrade stručnih radova
7. Provesti istraživanje o sportskim aktivnostima turista i sportskim programima koji se provode u sklopu turističke ponude te predložiti dodatne sportsko-rekreacijske aktivnosti u svrhu povećanja dosadašnje ponude

17. ZAKLJUČCI I PRIJEDLOZI

Uloga sporta u društvenoj integraciji i izgradnji društva jednakih mogućnosti, vrlo je važna, posebno kod osoba s invaliditetom i osoba iz manje povlaštenih sredina. Svi građani trebaju imati mogućnost bavljenja sportom i korištenja sportskih objekata.

Sudjelovanje u momčadi, promoviranje fair-playa, poštivanje pravila igre, protivnika i drugih osoba, solidarnost, disciplina te organizacija sporta temeljena na neprofitnim klubovima i volonterstvu, pojačavaju aktivno građanstvo i pomažu izgradnji boljeg društva. Sport koji se temelji na etičkim vrijednostima, gdje natjecateljski rezultat nije jedini smisao bavljenja tom aktivnošću, može podići samopoštovanje i samopouzdanje pojedinca te razviti niz socijalnih vrijednosti koje će smanjiti društveno neprihvatljive oblike ponašanja mladih.

Sport u Primorsko-goranskoj županiji ima dugu i bogatu tradiciju na kojoj treba temeljiti njegov daljnji razvoj. On je važan čimbenik našeg društva i većina građana Primorsko-goranske županije očekuje nastavak tradicije ostvarivanja vrhunskih postignuća, ali i skrbi o stvaranju uvjeta za nesmetan razvoj sporta. Zbog svoje geografske raznolikosti, u Primorsko-goranskoj županiji paralelno su se razvijali raznovrsni sportovi poput vodenih, zimskih i ostalih sportova, što dodatno dokazuje posebnost županije.

Sport može značajno pridonijeti promociji i prepoznavanju županije, gradova i općina u državnim i međunarodnim okvirima. Osvojene medalje i druga sportska priznanja važan su dio prepoznatljivosti i sportske tradicije lokalne zajednice. Također, uspješne organizacije velikih sportskih manifestacija značajno pridonose pozitivnom imidžu lokalne sredine. Činjenica je da su sve do sada organizirane velike sportske i multisportske manifestacije u našoj županiji bile uspješne, što dokazuje da posjedujemo sposobne kadrove istaknutih organizacijskih sposobnosti i zadovoljavajuću infrastrukturu, posebno za dvoranske sportove.

Analize provedene za potrebu izrade ovog dokumenta potvrdile su i ranije poznata saznanja o ključnim problemima za razvoj sporta u našoj županiji. Većina tih problema nisu posebnost naše županije, već su na državnoj razini još izraženiji. Nažalost, mnoge probleme generira i neprilagođena zakonska regulativa, a posebno Zakon o sportu. Nacionalni program sporta nije donesen, a upravo je taj dokument trebao odrediti osnovne smjernice lokalnih i regionalnih strategija.

Sukladno svojim ciljevima i društvenim funkcijama, sport predstavlja javno dobro čije korištenje doprinosi blagostanju pojedinca i čitave zajednice, a ulaganja u takvo dobro u interesu je države te lokalne i regionalne samouprave.

Sve sportske aktivnosti, osobito sport djece i mladih, natjecateljski sport, sport osoba s invaliditetom i sportska rekreacija građana, mogu se dalje razvijati samo uz snažnu potporu lokalne i regionalne samouprave. Takva financijska potpora sportu iz javnih izvora mora se

temeljiti na preciznim načelima i smjernicama koje će omogućiti transparentnu i pravednu raspodjelu sredstava na osnovu objektivnih kriterija. Sredstvima iz javnih izvora, lišenih parcijalnih interesa, možemo najlakše usmjeriti tokove razvoja. To su sredstva kojima se može neposredno utjecati na razvoj sporta u županiji, a osobito ako imaju pokriće u jasnim i razumljivim ciljevima definiranim u strateškim dokumentima.

Pregled ciljeva, mjera i aktivnosti, pokazatelja te početnog stanja i očekivanog rezultata

Sumirajući sve prije navedeno, zaključeno te predloženo, u nastavku je predložen tablični prikaz definiranih ciljeva, mjera i aktivnosti, pokazatelja te početnog stanja i očekivanog rezultata. Također su predstavljeni potencijalni provoditelji određenih mjera i aktivnosti. Predloženi ciljevi izvučeni su i precizirani iz svakog poglavlja dokumenta u kojima su detaljnije dorađene mjere.

Provedba ovih mjera i aktivnosti odnosi se na razdoblje od 2016. do 2020. godine.

Određeni ciljevi definirani su praćenjem trendova i analizom postojećeg stanja te spoznajama i dosadašnjim iskustvom u području sporta. Postojeći problemi s kojima se sport svakodnevno susreće u nekim se dijelovima ne mogu prikazati na mjerljiv način te početno stanje pokazatelja nekih od njih nije poznato. U narednom periodu očekuje se provedba mjera kojima će se isti problemi riješiti, a krajnji će rezultat biti početna točka daljnjeg napretka sporta u narednom razdoblju.

18. PREGLED CILJEVA

Slijedom obrade i analize podataka te sukladno pojedinom segmentu sporta, definirani su specifični ciljevi, mjere i aktivnosti koje je potrebno poduzeti kako bi se ostvarili željeni rezultati te provoditelji koji su uključeni u te aktivnosti.

Brojevi poglavlja i specifičnih ciljeva u priloženim tablicama odgovaraju brojevima poglavlja iz dokumenta Strategije razvoja sporta Primorsko-goranske županije 2016. – 2020.

6. Sportaši i sportska natjecanja					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provoditelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
6.1. Povećati ukupan broj registriranih sportaša za 2%, a registriranih sportašica za 10%	15 217 registriranih sportaša i 4690 registriranih sportašica	- Uključiti veći broj klupskih ekipa i sportaša u sustav natjecanja - Sufinancirati kotizacije ekipa na natjecanjima	Sportski klubovi i županijski savezi, lokalni sportski savezi i zajednice, UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, Zajednica sportova PGŽ	Broj registriranih sportaša	15 521 registriranih sportaša i 5 159 registriranih sportašica
6.2. Jačati sustav sporta povećanjem broja saveza i sportskih zajednica	28 saveza	- Jačati ulogu županijskih sportskih saveza i lokalnih sportskih zajednica - Definiranim kriterijima financiranja javnih potreba u sportu (regionalne i lokalne razine) poticati organizaciju sportskih natjecanja u juniorskoj i seniorskoj konkurenciji		Broj sportskih saveza i lokalnih sportskih zajednica	Osnovani strukovni sportski savezi u svim sportovima koji zadovoljavaju zakonske uvjete
6.3. Izjednačiti odnos seniora i mlađih uzrasta	47%/53% je odnos seniora i mlađih uzrasta			Odnos seniora i mlađih uzrasta	Odnos seniora i mlađih uzrasta je 50%/50%
6.4. 1. Povećati broj županijskih natjecanja za sportaše u juniorskoj (Ž) i seniorskoj (M/Ž) konkurenciji za 10%	56 natjecanja u ekipnim sportovima	- Kriterijima financiranja programa javnih potreba potaknuti veće uključivanje ženske populacije u sportsko-natjecateljske aktivnosti		Broj natjecanja u ekipnim sportovima	62 natjecanja u ekipnim sportovima te formirana regionalna/županijska juniorska i seniorska razina natjecanja u sportovima u kojima ona ne postoji

7. Kategorizirani sportaši					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provoditelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
7.1. Povećati broj kategoriziranih sportaša za 5%	307 kategorizirana sportaša	- Osigurati materijalne i infrastrukturne uvjete te kvalitetnu stručno-trenersku i ostalu potrebnu podršku kategoriziranim sportašima	Jedinice lokalne samouprave, UO za kulturu, sport i tehničku kulturu	Broj kategoriziranih sportaša	322 kategorizirana sportaša
7.2. Na lokalnoj i regionalnoj razini definirati iznose minimalnih izdvajanja za stipendiranje sportaša	Ne postoje definirane norme unutar proračuna lokalne i regionalne samouprave koje se odnose na stipendiranje sportaša	- Donošenje odluka u predstavničkim tijelima Županije, gradova i općina o obvezi stipendiranja kategoriziranih sportaša, a posebno vrhunskih sportaša - Provoditi aktivnosti unapređenja uvjeta školovanja i studiranja sa sportskim obvezama sukladno predloženim aktivnostima navedenim u Mišljenju Nacionalnog vijeća za sport, organizirati tribine, posjete školama i sportskim organizacijama i prezentirati važnost dvostruke karijere i dobre primjere	PGŽ, Zajednica sportova PGŽ, Sveučilište u Rijeci, UO za odgoj i obrazovanje PGŽ, Savez školskih sportskih društava PGŽ	Definirane norme unutar proračuna regionalne i lokalne samouprave o stipendiranju sportaša	Definirane zajedničke norme jedinica lokalne i regionalne samouprave u pogledu minimalnih izdvajanja za stipendiranje sportaša
7.3. Povećati aktivnosti usmjerene ka povećanju svijesti o važnosti dvostruke karijere, odnosno karijere nakon sportske karijere	Nije poznat podatak o aktivnostima, utvrdit će se	- Prema Nacionalnom programu razvoja karijere nakon sportske karijere provoditi aktivnosti kojima se usklađuju sportske i radne obveze sportaša		Broj organiziranih aktivnosti na temu dvostruke karijere, odnosno karijere nakon sportske karijere	Provedeno najmanje 5 edukativnih i poticajnih aktivnosti koje okupljaju mlade sportaše, a na temu važnosti dvostruke karijere, odnosno karijere nakon sportske karijere
7.4. Donijeti preporuke osnivača srednjih škola o olakšanom školovanju sportaša u okviru usklađivanja školskih i sportskih obveza	Ne postoje preporuke osnivača srednjih škola o olakšanom školovanju sportaša	- Definirati propise/preporuke o usklađenju školskih i sportskih obveza učenika		Preporuke osnivača srednjih škola o olakšanom školovanju sportaša	Donesene preporuke osnivača srednjih škola o olakšanom školovanju sportaša u okviru usklađivanja školskih i sportskih obveza

8.1. Predškolski sport					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provoditelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
8.1.1. Povećati broj ustanova predškolskog odgoja koje provode sportske programe za 55%	9 ustanova predškolskog odgoja provodi sportske programe	- U redovne programe ustanova predškolskog odgoja uvrstiti verificirane sportske programe pod stručnim vodstvom - Zapošljavati kineziologe koji provode verificirani sportski program u sklopu redovnog programa ustanova predškolskog odgoja	Ustanove predškolskog odgoja, UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, UO za odgoj i obrazovanje PGŽ, Agencija za odgoj i obrazovanje,	Broj ustanova predškolskog odgoja koje provode sportske programe	14 ustanova predškolskog odgoja provodi sportske programe
8.1.2. Povećati broj kineziologa pri provođenju sportskih programa za 50%, od kojih je barem pola zaposleno u stalnom radnom odnosu	6 kineziologa provodi sportske programe	- Pri izgradnji novih i dogradnji postojećih ustanova predškolskog odgoja predvidjeti i osigurati polivalentni prostor za izvođenje tjelesne aktivnosti - Povezivati aktivnosti sportskih klubova, prvenstveno bazičnih sportova, s programima predškolskih ustanova	Udruga kineziologa PGŽ, jedinice lokalne i regionalne samouprave, sportski savezi i klubovi, lokalne i regionalna sportska zajednica	Broj zaposlenih kineziologa	9 kineziologa provodi sportske programe, od kojih je najmanje 5 zaposleno u stalnom radnom odnosu
8.1.3. Povećati broj dvoranskih prostora za izvođenje tjelesnih aktivnosti ustanova predškolskog odgoja za 100%	7 ustanova predškolskog odgoja ima svoj dvoranski prostor			Broj ustanova predškolskog odgoja koje imaju svoj dvoranski prostor	14 ustanova predškolskog odgoja ima svoj dvoranski prostor
8.1.4. Ostvariti suradnju sportskih klubova, a posebno bazičnih sportova i ustanova predškolskog odgoja	Nisu poznati podaci o suradnji svih ustanova predškolskog uzrasta sa sportskim klubovima, a posebno bazičnih sportova, utvrdit će se			Broj ustanova predškolskog uzrasta koje surađuju sa sportskim klubovima, a posebno bazičnih sportova	Sportski klubovi, posebno bazičnih sportova, surađuju s ustanovama predškolskog odgoja te zajednički provode programe

8.2. Školski sport					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provođitelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
8.2.1. Povećati izgrađenost sportske infrastrukture srednjih škola za 20% te osnovnih škola za 7,5%	15 sportskih dvorana srednjih škola te 41 sportska dvorana osnovnih škola	- Izgraditi, dograditi i obnoviti već postojeće školske sportske objekte te ih opremiti sportskim rekvizitima u školama gdje postoji potreba - Jačanjem sustava razvijati školski sport na području otoka i Gorskog kotara	Osnovne i srednje škole, UO za odgoj i obrazovanje PGŽ, UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, UO za regionalni razvoj PGŽ, infrastrukturu i upravljanje projektima, jedinice lokalne i regionalne samouprave, gradski i županijski savez školskih sportskih društava	Broj sportskih dvorana osnovnih i srednjih škola	18 sportskih dvorana srednjih škola te 44 sportske dvorane osnovnih škola
8.2.2. Povećati udio školske djece uključene u rad školskih sportskih društava na 22,5%	20,29% učenika uključenih u ŠSD	- Provođiti nove sportske programe te uključiti učenike koji su neaktivni, kako u sklopu školskog, tako i klupskog sustava sporta - Proširiti program „Univerzalne sportske škole“ u svim školama u županiji gdje za to postoje uvjeti		Udio učenika uključenih u rad ŠSD	22,5% učenika uključenih u ŠSD
8.2.3. Povećati broj sportsko-rekreacijskih programa koji nemaju isključivo natjecateljski karakter	Izvode se 2 programa bez natjecateljskog karaktera; Turno kretanje, Univerzalna sportska škola	- Nastavnike i profesore koji su voditelji školskih sportskih društava honorirati sukladno postavljenom modelu stimuliranja - Poticati zakonodavne novine usmjerene na kvalitetnije vrednovanje izvannastavnog rada nastavnika s djecom u okviru školskih sportskih društava radi povećanja ukupne uključenosti većeg broja djece za bavljenje sportom		Broj sportsko-rekreativnih programa bez natjecateljskog karaktera	Izvode se 4 sportsko-rekreacijska programa bez natjecateljskog karaktera
8.2.4. Definirati model stimuliranja voditelja programa školskih sportskih društava	Pojedini se voditelji školskih sportskih društava honoriraju, ali ne postoji utvrđeni iznos tog honorara			Model stimuliranja voditelja programa	Utvrđeni model stimuliranja voditelja programa

8.3. Akademski sport					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provođitelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
8.3.1. Provođiti kolegij TZK na svim sastavnicama Sveučilišta, kao obvezan na prve dvije godine studija, a kasnije kao izborni kolegij	Kolegij TZK odvija se kao obavezni na prvoj i drugoj godini studija na 5 sastavnica, a na 4 sastavnice nastava je obvezna samo na prvoj godini preddiplomskog studija	- Uvesti obvezu održavanja nastave TZK na svim fakultetima kao obvezan, a kasnije kao izborni kolegij - Pripremiti plansku, prostornu i projektnu dokumentaciju te izgraditi sportsku infrastrukturu namijenjenu akademskom sportu - Uključiti veći broj studenata u sportske aktivnosti i natjecanja sveučilišne lige	Sastavnice Sveučilišta, Sveučilište u Rijeci, Riječki športski sveučilišni savez, UO za odgoj i obrazovanje PGŽ, UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, Grad Rijeka	Provođenje kolegija TZK na sastavnicama Sveučilišta	Na svim sastavnicama Sveučilišta provodi se kolegij TZK kao obavezan na prve dvije godine studija, a kasnije kao izborni
8.3.2. Stvoriti infrastrukturne uvjete za održavanje TZK	Ne postoji sportska infrastruktura namijenjena akademskom sportu	- Formirati seniorske ekipe pojedinih fakulteta i uključiti ih u natjecanja pod ingerencijom županijskih strukovnih saveza		Sportski objekti namijenjeni akademskom sportu	Izgrađena sportska dvorana namijenjena akademskom sportu
8.3.3. Povećati broj sudionika sveučilišnog natjecateljskog sporta za 2 postotna poena	12% studenata Sveučilišta sudjeluje u sveučilišnom natjecateljskom sportu			Broj studenata uključenih u sveučilišni natjecateljski sport	14% studenata Sveučilišta sudjeluje u sveučilišnom natjecateljskom sportu

9. Sport osoba s invaliditetom					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provođitelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
9.1. Povećati udio aktivnih sportaša za 50%	2,1% aktivnih sportaša od ukupnog broja osoba s invaliditetom u PGŽ	- Razraditi sustav transporta osoba s invaliditetom kako bi im se omogućilo sudjelovanje na treninzima i natjecanjima - Prilagoditi programe školskog sporta osobama s invaliditetom te uključiti što veći broj osoba s invaliditetom u sport putem sustavno organiziranih sportsko-rekreacijskih sadržaja	Gradski i županijski savez sportova osoba s invaliditetom, Savez školskih sportskih društava PGŽ, UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, jedinice lokalne samouprave	Udio aktivnih sportaša s invaliditetom	3,1% od ukupnog broja osoba s invaliditetom na području PGŽ aktivno se bavi sportom
9.2. Povećati broj aktivnih sportaša do 25 godina za 100%	Ne postoji podatak	- Zapošljavati dodatno osoblje koje prati sportaše na treninzima i natjecanjima - Organizirati razna natjecanja i sportske manifestacije osoba s invaliditetom - Utvrditi stanje dostupnosti sportskih objekata osobama s invaliditetom te postojeće objekte prilagoditi osobama s invaliditetom		Broj aktivnih sportaša s invaliditetom mlađih od 25 godina	Definiranje mjera za povećan broj aktivnih sportaša mlađih od 25 g.
9.3. Omogućiti dostupnost sportske infrastrukture u vlasništvu jedinica lokalne samouprave osobama s invaliditetom na području cijele Županije	Ne postoji podatak o dostupnosti sportske infrastrukture osobama s invaliditetom, provest će se istraživanje			Broj sportskih objekata koji omogućuju dostupnost osobama s invaliditetom	Osigurana dostupnost svih sportskih objekata u vlasništvu jedinica lokalne samouprave osobama s invaliditetom

10. Sportska rekreacija					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provoditelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
10.1. Privući nove građane te povećati broj građana koji se na tjednoj bazi bavi rekreacijom za 3,5 postotnih poena	36,5% građana bavi se sportskom rekreacijom na tjednoj bazi	- Educirati, usavršiti, osposobiti te zaposliti stručni kadar za vođenje programa i organizaciju manifestacija - Nastaviti s ulaganjima u RSRTC Platak - Dati važnost izgradnji sportskih objekata pristupačnih većem broju građana	Savez sportske rekreacije „Sport za sve“ PGŽ, provoditelji sportske rekreacije, UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, UO za turizam, poduzetništvo i ruralni razvoj PGŽ, UO za zdravlje PGŽ, Zajednica sportova PGŽ, jedinice lokalne samouprave	Broj osoba koje se bave sportskom rekreacijom	40% građana bavi se sportskom rekreacijom na tjednoj bazi
10.2. Povećati broj kvalificiranog stručnog kadra u rekreaciji	Nisu poznati podaci o broju kvalificiranog stručnog kadra u rekreaciji, utvrdit će se	- Provesti istraživanje te stvoriti evidenciju o programima, provoditeljima i infrastrukturi sportske rekreacije koja je javno dostupna - Poticati promidžbu i značaj sportske rekreacije kroz zastupljenost u medijima		Broj i kvalifikacija stručnog kadra	10% veći broj kvalificiranog stručnog kadra
10.3. Ponuditi gospodarskim subjektima sportsko-rekreacijske programe i sadržaje	Nisu poznati podaci o programima prilagođenim gospodarskim subjektima, utvrdit će se	- Razvijati mogućnosti i poticati suradnju turističkih subjekata i sportsko-rekreacijskih centara, društava i udruga u smislu korištenja sportsko-rekreacijskih sadržaja		Sportsko-rekreativni programi prilagođeni gospodarskim subjektima	Izrađeni sportsko-rekreacijski programi prilagođeni gospodarskim subjektima
10.4. Razvijati cjelogodišnju rekreaciju na cijelom prostoru županije	Nisu poznati podaci o odvijanju rekreativnih aktivnosti kroz cijelu godinu, utvrdit će se	- Povezivanjem postojećih rekreativnih manifestacija i organizacijom novih stvarati sustav koji će rekreativce motivirati i omogućiti im sudjelovanje u istima - Potaknuti udruživanje klubova i društava sportske rekreacije u Savez sportske rekreacije „Sport za sve“ PGŽ uključivanjem u aktivnosti Saveza i financiranjem zajedničkih programa		Broj manifestacija sportske rekreacije	10% veći broj manifestacija sportske rekreacije koje se odvijaju na području PGŽ tijekom cijele godine
10.5. Jačati sustav sportske rekreacije	10 udruga je uključeno u Savez sportske rekreacije „Sport za sve“ PGŽ	- Provoditi dodatne raznovrsne aktivnosti sportske rekreacije umirovljenika		Broj udruga udruženih u rad Saveza „Sport za sve“ PGŽ	20 udruga uključeno je u Savez sportske rekreacije „Sport za sve“ PGŽ
10.6. Stvoriti bazu podataka o programima, provoditeljima i infrastrukturi sportske rekreacije	Ne postoji baza podataka			Baza podataka	Izrađena baza podataka o programima, provoditeljima i infrastrukturi sportske rekreacije

11. Zdravstvena skrb sportaša					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provoditelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
11.1. Osigurati zdravstvenu skrb sportašima pod istim uvjetima na cijelom prostoru županije	Nije aktivna specijalizirana sportska ambulanta s liječničkim timovima	- Pokrenuti rad specijalizirane sportske ambulante s dva liječnička tima - Organizirati edukativna predavanja iz sportske medicine na širem teritoriju PGŽ i educirati trenere i sportske djelatnike te poticati izdavačku i promotivnu djelatnost	UO za zdravstvo PGŽ, UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, jedinice lokalne samouprave, Udruga zdravstvenih djelatnika u sportu, Zajednica sportova PGŽ, gradske i općinske sportske zajednice	Sportska ambulanta, liječnički timovi	Rad specijalizirane sportske ambulante s dva liječnička tima
11.2. Izraditi informacijski sustav praćenja zdravstvenog stanja sportaša, odnosno uvesti e-karton	Ne postoji informacijski sustav praćenja zdravstvenog stanja sportaša, odnosno e-karton	- Obavljati sportske preglede u specijaliziranoj sportskoj ambulanti kroz preventivu, kurativu i sekundarnu pomoć - Suradnjom zdravstvenih ustanova stvoriti jedinstvenu bazu kojom bi se omogućilo praćenje zdravlja sportaša putem e-kartona		Informacijski sustav	Izrađen informacijski sustav praćenja zdravstvenog stanja sportaša, odnosno e-karton
11.4. Prevenirati mogućnost iznenadne smrti sportaša na sportskim borilištima	Nulta stopa smrtnosti sportaša na sportskim borilištima PGŽ u posljednje 3 godine	- Opremati borilišta sredstvima za pružanje prve pomoći i automatskim defibrilatorima		Smrtnost sportaša na sportskim borilištima	Zadržana nulta stopa iznenadne smrtnosti sportaša na sportskim borilištima

12. Stručni kadrovi u sportu					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provoditelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
12.1. Povećati broj kvalificiranih trenera i trenerica za 20%	396 kvalificiranih trenera	- Obrazovati i osposobiti stručni trenerski i upravljačko-organizacijski kadar u sportu putem subvencioniranja školarine - Stvoriti materijalnu pretpostavku za financiranje programa zapošljavanja stručnog trenerskog kadra	Zajednica sportova PGŽ, UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, jedinice lokalne samouprave, gradske i općinske sportske zajednice, županijski strukovni savezi, obrazovne institucije i ustanove za osposobljavanje kadrova u sportu	Broj kvalificiranih trenera	475 kvalificiranih trenera i trenerica
12.2. Povećati broj zaposlenih trenera i trenerica za 35%, od kojih je najmanje pola trenerica	100 zaposlenih trenera	- Programima financiranja iz javnih izvora školovati i zaposliti trenerice - U suradnji s obrazovnim institucijama i ustanovama za osposobljavanje kadrova u sportu predlagati i provoditi programe za školovanje i osposobljavanje kadrova za vođenje organizacijsko-upravljačkih poslova u sportu		Broj zaposlenih trenera	135 zaposlenih trenera i trenerica
12.4. Omogućiti obrazovanje i osposobljavanje kadrova za vođenje organizacijsko-upravljačkih poslova u sportu	Ne postoje programi obrazovanja i osposobljavanja kadrova za vođenje organizacijsko-upravljačkih poslova u sportu na području PGŽ	- Usavršavati stručni kadar putem programa cjeloživotnog učenja		Programi obrazovanja i osposobljavanja kadrova za vođenje organizacijsko-upravljačkih poslova u sportu na području PGŽ	Provedeni programi obrazovanja i osposobljavanja kadrova, 20 osoba osposobljeno za vođenje organizacijsko-upravljačkih poslova u sportu

13. Sportska infrastruktura					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provođitelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
13.1. Povećati izgrađenost površine otvorenih objekata po stanovniku za 6% te zatvorenih za 5%	1,7 m ² otvorenih površina i 0,2 m ² zatvorenih površina po stanovniku	- Izgraditi i obnoviti sportske objekte, posebice bazičnih sportova te školskih sportskih objekata - Omogućiti većem broju zainteresiranih korisnika korištenje sportske infrastrukture u rekreacijske i natjecateljske svrhe	Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje PGŽ, UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, UO za odgoj i obrazovanje PGŽ, UO za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša PGŽ, jedinice lokalne samouprave, gradske i općinske sportske zajednice, Zajednica sportova PGŽ	Izgrađenost površine sportskih objekata po stanovniku	Izgrađenost površine otvorenih objekata po stanovniku je 1,8 m ² , a zatvorenih 0,21 m ²
13.2. Povećati dnevnu iskorištenost školskih sportskih dvorana na godišnjoj razini za 19%	Godišnja iskorištenost školskih sportskih dvorana je 5,07 sati	- Izraditi odgovarajuću mrežu sportskih objekata koja će na temelju stručnih analiza sadržavati broj, vrstu i razmještaj postojećih sportskih objekata i onih koje je tek potrebno izgraditi, te ju uvrstiti u odgovarajuće prostorne planove gradova i općina Primorsko-goranske županije - Asfaltirati stazu Automotodroma Grobnik te nastaviti s ulaganjima u njegovu obnovu		Sati iskorištenosti školskih sportskih dvorana	Dnevna iskorištenost školskih sportskih dvorana na godišnjoj razini je 6,03 sati
13.3. Izraditi mrežu sportskih građevina	Ne postoji mreža sportskih građevina	- Ulagati u infrastrukturu, sportsko-rekreacijske programe i promidžbu radi povećanja ukupne ponude RSRTC Platak te Centra za bazične pripreme sportaša Delnice		Mreža sportskih građevina	Izrađena mreža sportskih građevina
13.4. Omogućiti održavanje velikih natjecanja na Automotodromu Grobnik	Ne održavaju se natjecanja višeg ranga	- Obnoviti, urediti i opremiti postojeće sportske objekte te ulagati u smještajne kapacitete na području Gorskog kotara kako bi se u potpunosti mogli osigurati trenažni i boravišni uvjeti sportašima i sportskim ekipama za potrebe sportskih priprema		Natjecanja višeg ranga	Na Automotodromu Grobnik održavaju se natjecanja višeg ranga
13.5. Povećati godišnju posjećenost RSRTC Platak za 30%	50 000 posjetitelja			Godišnja posjećenost RSRTC Plataka	RSRTC Platak godišnje posjeti 65 000 posjetitelja
13.6. Urediti Centar za bazične pripreme sportaša Delnice kao olimpijski centar	Ne djeluje Olimpijski centar za bazične pripreme sportaša			Centar za bazične pripreme sportaša	Uređeni, opremljeni i za pripreme sportaša prilagođeni objekti uključeni u Centar bazičnih priprema sportaša Delnice

14. Financiranje sporta					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provoditelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
14.1. Utvrditi preporučenu stopu od najmanje 3% izdvajanja za programe javnih potreba u sportu iz proračuna Županije i 4% iz proračuna jedinica lokalne samouprave	Ne postoji utvrđena stopa financiranja sporta	- Određenim aktima predstavničkih tijela lokalne i regionalne samouprave definirati minimalnu stopu izdvajanja za financiranje programa sporta - Osigurati ravnomjeran razvoj sporta na području županije putem prilagođenih kriterija i mjerila financiranja programa sukladno predloženim smjernicama	Primorsko-goranska županija, jedinice lokalne samouprave, gradske i općinske sportske zajednice, Zajednica sportova PGŽ, sportske udruge u PGŽ	Stopa izdvajanja za programe javnih potreba u sportu iz proračuna regionalne i lokalne samouprave	Utvrđena stopa od najmanje 3% izdvajanja za programe javnih potreba u sportu iz proračuna Županije i 4% iz proračuna jedinica lokalne samouprave
14.2. Osnovati općinske i gradske sportske zajednice u jedinicama lokalne samouprave na čijem području djeluje više od 15 sportskih udruga	Djeluje 7 lokalnih sportskih saveza i zajednica	- Osnovati sportske zajednice na području gradova i općina koje financiraju više od 15 klubova putem programa javnih potreba u sportu - Utvrditi postupke predlaganja i donošenja programa javnih potreba u sportu u jedinicama lokalne samouprave		Broj lokalnih sportskih zajednica	Djeluje 15 lokalnih sportskih zajednica
14.3. Standardizirati postupke predlaganja i donošenja programa javnih potreba u sportu	Ne postoji standardizirana procedura predlaganja i donošenja javnih potreba u sport	- Utvrditi opće i specifične kriterije i mjerila pri vrednovanju sportskih programa te standardizirati proceduru donošenja javnih potreba u sportu		Procedura predlaganja i donošenja javnih potreba u sportu	Standardizirani su postupci predlaganja i donošenja programa javnih potreba u sportu

15. Sportske manifestacije					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provoditelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
15.1. Povećati broj državnih i međunarodnih manifestacija organiziranih na području županije	18 velikih međunarodnih natjecanja (EP i SP) održanih od 2011. g. do 2015. g. Broj održanih državnih natjecanja nije poznat, utvrdit će se	- Poticati lokalne samouprave na prihvaćanje organizacije velikih sportskih manifestacija - Poticati i podržati candidature sportskih klubova i saveza za organizaciju državnih i međunarodnih sportskih natjecanja i manifestacija - Stvoriti potrebne infrastrukturne i kadrovske uvjete za održavanje važnih manifestacija	Sportski klubovi i savezi, lokalne i županijska sportska zajednica, Upravni odjel za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, jedinice lokalne samouprave	Broj održanih manifestacija	20 velikih međunarodnih natjecanja (europska i svjetska prvenstva) održanih od 2016. g. do 2020. g. i 10% više održanih državnih natjecanja
15.2. Zadržati postojeće tradicionalne sportske manifestacije koje se održavaju duže od 30 godina	30 manifestacija koje se održavaju preko 30 godina			Broj tradicionalnih manifestacija	30 sportskih manifestacija imaju tradiciju održavanja duže od 30 godina

16. Posebna područja					
Specifični ciljevi	Početno stanje	Mjere i aktivnosti	Provođitelji	Pokazatelji	Očekivani rezultat
16.1. Zadržati volontere koji sudjeluju u radu klubova	Nisu poznati podaci o broju volontera koji sudjeluju u radu klubova, utvrdit će se	- Uključiti veći broj volontera u organizaciju sportskih manifestacija - Povećati svijest građana o važnosti volonterstva u svrhu povećanja društvene dobrobiti	Sportski klubovi i savezi, Zajednica sportova PGŽ, UO za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, volonterski centar,	Broj volontera koji sudjeluju u radu klubova	Zadržan jednak broj volontera koji sudjeluju u radu klubova do 2020. g.
16.2. Povećati broj volontera pri organizaciji važnih manifestacija	Nisu poznati podaci o broju volontera pri organizaciji manifestacija, utvrdit će se	- Usavršavati djelatnike i volontere u sportu provođenjem edukativnih i izdavačkih aktivnosti za lakše vođenje upravljačko-administrativnih poslova u sportu - Provođiti edukativne aktivnosti u školama o važnosti apsolutne redukcije nasilja na sportskim borilištima	Goranski sportski centar, turističke jedinice lokalne samouprave, lokalne sportske zajednice	Broj volontera koji sudjeluju pri organizaciji važnih manifestacija	10 % veći broj volontera koji sudjeluju pri organizaciji važnih manifestacija
16.3. Prevenirati sukobe na sportskim borilištima	Nisu poznati podaci o sukobima na sportskim borilištima, utvrdit će se	- Postaviti jedinstven informacijski sustav za praćenje sportske djelatnosti u županiji te mjerljivosti postavljenih ciljeva - Provođiti analize i istraživanja na temu sporta za potrebe izrade stručnih radova	obrazovne institucije i ustanove za osposobljavanje kadrova u sportu,	Broj održanih edukativnih aktivnosti	5 održanih edukativnih aktivnosti na temu ukidanja nasilja na sportskim borilištima
16.4. Uspostaviti jedinstven informacijski sustav praćenja sportske djelatnosti	Ne postoji jedinstveni informacijski sustav	- Provesti istraživanje o sportskim aktivnostima turista i sportskim programima koji se provode u sklopu turističke ponude te predložiti dodatne sportsko-rekreacijske aktivnosti u svrhu povećanja dosadašnje ponude	Goranski sportski centar, turističke jedinice lokalne samouprave, lokalne sportske zajednice	Informacijski sustav	Uspostavljen informacijski sustav praćenja sportske djelatnosti
16.5. Razvijati izdavačku aktivnost na temu sporta	Nisu poznati podaci o količini izdanih radova na temu sporta			Broj izdanih radova na temu sporta	5% više radova na temu sporta
16.6. Povećati ponudu programa sportsko-turističkih sadržaja	Nisu poznati podaci o programima sportsko-turističkih sadržaja, utvrdit će se			Broj programa sportsko-turističkih sadržaja	15% veći broj programa sportsko-turističkih sadržaja

19. LITERATURA

1. KNJIGE:

1. *Izvešće o stanju okoliša Primorsko-goranske županije za razdoblje 2006.-2009. godine*, Primorsko-goranska županija, Rijeka, 2011. g.,
2. *Olimpijska povelja*, Međunarodni olimpijski odbor, 2013. g.,
3. *Prijedlog Strategije razvoja Hrvatskog sporta*, Radna skupina Predsjednika Republike, Zagreb, 2000. g.,
4. *Razvojna strategija Primorsko-goranske županije 2011.-2013.*, Primorsko-goranska županija, Rijeka, 2011.,
5. *Socijalna karta Primorsko-goranske županije*, Primorsko-goranska županija, Rijeka, 2012. g.,
6. *Strategija razvoja školskog športa u Republici Hrvatskoj 2009.-2014.*, Milanović, D. i suradnici, Zagreb, 2009. g.,
7. *Temeljna načela i smjernice razvoja športa u Republici Hrvatskoj*, Milanović, D. i suradnici, Nacionalno vijeće za šport, 2011. g.,

2. ZAKONSKI AKTI:

8. *Pravilnik o djelokrugu i načinu rada Povjerenstva za profesionalne sportske klubove*, NN, br. 11/07.,
9. *Pravilnik o Državnoj nagradi za sport „Franjo Bučar“*, NN, br. 30/07.,
10. *Pravilnik o mjerilima za dodjelu nagrada sportašima za sportska ostvarenja*, NN, br. 46/14.
11. *Pravilnik o načinu i rokovima podnošenja akata Povjerenstvu za profesionalne sportske klubove*, NN, br. 11/07.,
12. *Pravilnik o načinu osnivanja, zadaćama, djelokrugu i načinu rada školskih sportskih saveza*, NN, br. 136/06.,
13. *Pravilnik o načinu osnivanja, zadaćama, djelokrugu i načinu rada školskih sportskih društava*, NN, br. 13/14.,
14. *Pravilnik o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija*, NN, br. 153/09.,
15. *Pravilnik o registru profesionalnih sportskih klubova*, NN, br. 11/07.,
16. *Pravilnik o Registru sportskih djelatnosti*, NN, br. 112/06.,
17. *Uredba o dodjeljivanju trajnih novčanih mjesečnih naknada osvajačima medalja na olimpijskim igrama, paraolimpijskim igrama, olimpijskim igrama gluhih i svjetskim seniorskim prvenstvima u olimpijskim sportovima i disciplinama*, NN, br. 113/13.,
18. *Uredba o kriterijima za dodjeljivanje državnih nagrada za vrhunska sportska postignuća*, NN, br. 111/12, 134/12.,
19. *Uredba o osnivanju Hrvatske agencije za borbu protiv dopinga u športu*, NN, br. 18/07, 124/10.,
20. *Zakon o državnim potporama*, NN br. 73/13.,

21. *Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija*, NN, br. 121/14.,
22. *Zakon o sportskoj inspekciji*, NN, br. 86/12.,
23. *Zakon o sportu*, NN, broj 71/06, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13 i 85/15, 2006. g.,
24. *Zakon o udrugama*, NN, br. 74/14.,

3. ČASOPISI I STRUČNI RADOVI:

25. Bartoluci, M., *Unapređenje kvalitete sportsko-rekreacijskih sadržaja u hrvatskom turizmu*, 15. Ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske, 2006., str. 271-276,
26. Bronić, M. i suradnici, *Financiranje sporta u Republici Hrvatskoj s usporednim prikazom financiranja u Europskoj Uniji*, Institut za javne financije, Zagreb, 2012. g.,
27. Čorak D. i suradnici, *Droge, ovisnost i mladi*, IPA, 2015.,
28. Čorak D. i suradnici, *Nasilje i mladi*, IPA, 2015.,
29. Čustonja, Z. i suradnici, *Treneri i stručni poslovi u Hrvatskome športu*, Zagreb, 2011. g.,
30. Moretti, V. i suradnici, *Sport osoba s invaliditetom u Primorsko-goranskoj županiji*, 23. Ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske, 2014., str. 378-382,
31. Veber, D. i suradnici, *Prevenција iznenadne srčane smrti kod sportaša-iskustva u Hrvatskoj i inozemstvu*, 2015. g., *Medicina fluminensis* 2015, Vol. 51, No. 2, str. 243-253,
32. Vučetić, M., *Primjena SWOT analize u sportskim organizacijama*, Kutina, 2012. g.,

4. INTERNETSKI IZVORI:

33. http://www.pgz.hr/Nas_kraj/Gradovi_i_opcine,
34. http://www.zdravi-gradovi.com.hr/media/1441/slika_zdravlja_pgoranska.pdf,
35. <http://www.dzs.hr/>,
36. <http://www.hpo.hr/baza-podataka/Kategorizirani-sportasi/2>,
37. <http://public.mzos.hr/Default.aspx>,
38. <http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2010-2014>,
39. <https://uprava.gov.hr/>,

5. OSTALI IZVORI:

40. *Analiza mreže građevina javnih ustanova u Primorsko-goranskoj županiji, Školstvo, zdravstvo, socijalna skrb, kultura i sport*, Primorsko-goranska županija, Rijeka, 2011. g.,
41. Ankete građana o sportskoj rekreaciji, Istraživanje Upravnog odjela za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, 2014. g.,
42. Ankete jedinica lokalne samouprave PGŽ, Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, 2014. g.,
43. Ankete klubova u sportovima bez granskog županijskog saveza, Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, 2014. g.,
44. Ankete osnovnih i srednjih škola u PGŽ, Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, 2014. g.,

45. Ankete ustanova predškolskog odgoja, Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, 2015. g.,
46. Ankete županijskih sportskih saveza, Istraživanje Zajednice sportova PGŽ, 2014. g.,
47. Arhiva podataka Zajednice sportova Primorsko-goranske županije,
48. *Bijela knjiga o športu*, Komisija europskih zajednica, Bruxelles, 2007. g. ,
49. *Europa 2020., Strategija za pametan, održiv i uključiv rast*, Europska komisija, Bruxelles, 2010. g.,
50. *EU Physical Activity Guidelines, Recommended Policy Actions in Support of Health-Enhancing Physical Activity*, Brussels, EU radna skupina „Sport & Health“, 2008. g,
51. *Izvešće o radu mjesnih odbora u 2014. godini*, Rijeka, 2015. g.,
52. *Nacionalni program sporta 2014.-2020.*, Hrvatski olimpijski odbor, Zagreb, 2014.,
53. *Prijedlog nacionalnog programa razvoja karijere nakon sportske karijere*, Hrvatski olimpijski odbor u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, Zagreb, 2014. g.,
54. *Program javnih potreba sporta državne razine 2015.-2017.*, Hrvatski olimpijski odbor, Zagreb, 2014. g.,
55. Registar neprofitnih organizacija, Ministarstvo financija Republike Hrvatske,
56. Registar sportskih djelatnosti, Ured državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji,
57. Registar udruga Republike Hrvatske, Ministarstvo Uprave Republike Hrvatske,
58. *Službeni list Europske Unije, Preporuke Vijeća o međusektorskom promicanju tjelesne aktivnosti korisne za zdravlje*, C 354/1, 2013. g.,
59. *Socijalna karta Primorsko-goranske županije*, Primorsko-goranska županija, Rijeka, 2007. g.,
60. *Strateške smjernice rada Primorsko-goranske županije 2005. – 2009. godine*, Rijeka, 2005. g.,
61. *Strateške smjernice rada Primorsko-goranske županije 2009. – 2013. godine*, Rijeka, 2009. g.
62. *Strateški plan Hrvatskog olimpijskog odbora*, Zagreb, 2015. g.

POPIS ILUSTRACIJA

POPIS TABLICA

Tablica 1: Podjela jedinica lokalne samouprave prema subregijama	12
Tablica 2: Ukupan broj stanovnika županije u 2011. godini.....	12
Tablica 3: Usporedba ukupnog broja stanovništva županije 2001. i 2011. godine	13
Tablica 4: Radni kontingent stanovništva Primorsko-goranske županije	14
Tablica 5: Pregled broja upisanih sportskih udruga po registrima	19
Tablica 6: Broj upisanih sportskih udruga po skupinama	19
Tablica 7: Broj klubova po JLS upisanih u nadležne registre	20
Tablica 8: Odnos stanovnika po udruzi prema županijama	21
Tablica 9: Broj sportaša u županiji po sportovima	24
Tablica 10: Odnosi mlađih uzrasnih i seniorskih kategorija sportaša u PGŽ.....	25

Tablica 11: Pregled osvojenih medalja sportaša iz PGŽ ostvarenih na državnim i međunarodnim natjecanjima (plasmani u prva tri mjesta)	26
Tablica 12: Usporedba broja kategoriziranih sportaša po županijama.....	29
Tablica 13: Kategorizirani sportaši u PGŽ po JLS i kategorijama	30
Tablica 14: Broj kategoriziranih sportaša po kategorizaciji i sportovima	31
Tablica 15: Pregled aktivnosti učenika u klubovima i školskim sportskim društvima	38
Tablica 16: Odnos vrste invaliditeta i broja članova u pojedinim udrugama.....	47
Tablica 17: Aktivnosti građana prema vrsti rekreacije i subregijama na godišnjoj razini.....	51
Tablica 18: Osnovne skupine kadrova u sportu	60
Tablica 19: Odnosi klubova, trenera i sportaša u PGŽ	62
Tablica 20: Obrazovna struktura trenera	63
Tablica 21: Kvalificiranost trenera po spolu	63
Tablica 22: Status trenera	64
Tablica 23: Trenutno stanje sportske infrastrukture u odnosu na standarde	68
Tablica 24: Pregled sportskih objekata prema vrsti po jedinicama lokalne samouprave.....	68
Tablica 25: Odnos škola i školskih sportskih dvorana po jedinicama lokalne samouprave.....	69
Tablica 26: Sportski objekti izgrađeni nakon 2000. godine.....	70
Tablica 27: Izgrađenost i površine školskih sportskih dvorana u PGŽ.....	71
Tablica 28: Odnos kvadratnog metra po učeniku pojedine subregije	71
Tablica 29: Financiranje programske djelatnosti klubova PGŽ iz proračuna JLS u 2013. g.....	80
Tablica 30: Analiza izdvajanja u stavci Službe rekreacije i sporta po klubu i stanovniku (po subregijama PGŽ)	81
Tablica 31: Analiza izdvajanja za programe javnih potreba u sportu po klubu i stanovniku (po subregijama).....	82
Tablica 32: Izdvajanja JLS za programe javnih potreba u sportu u 2013. g. po klubu i stanovniku	83
Tablica 33: Pregled velikih međunarodnih natjecanja održanih na području županije.....	91

POPIS DIJAGRAMA

Dijagram 1: Ključne odrednice Strategije	9
Dijagram 2: Dobno-spolna struktura stanovništva u Primorsko-goranskoj županiji	15
Dijagram 3: Usporedba registriranih sportskih udruga u PGŽ prema trima registrima.....	22
Dijagram 4: Usporedba ukupnog broja djece i broja djece upisane u sportske programe u sklopu redovnog programa	35
Dijagram 5: Aktivnost učenika u sportskim klubovima	39
Dijagram 6: Aktivnost učenika u sklopu školskih sportskih društava.....	40
Dijagram 7: Grafički prikaz zastupljenosti osoba s invaliditetom u pojedinim sportskim aktivnostima.....	47
Dijagram 8: Aktivnost građana prema obrazovnoj strukturi	51
Dijagram 9: Najzastupljeniji oblici rekreacije	52
Dijagram 10: Godišnja iskorištenost školskih sportskih dvorana u PGŽ u satima.....	72
Dijagram 11: Godišnja iskorištenost sportskih dvorana u PGŽ u satima	72
Dijagram 12: Sustav financiranja sportskih udruga u PGŽ	79
Dijagram 13: Izdvajanje jedinica lokalnih samouprava PGŽ po registriranom sportašu u određenom sportu u 2013. g.	85